

Dr. Velen Fanderlik se narodil 11. února 1907. Celý svůj život zasvětil skautingu. Do skautského oddílu vstoupil ve svých 12 letech. Již koncem roku 1925 vytvořil v Brně s řadou skautských pracovníků družinu MAWADANI, zaměřenou na skautskou výchovu vedoucích oddílů v lesních školách. Z praktického vedení 3. brněnského oddílu vznikla i kniha *Listy Jurovi*. Po absolvování právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně si JUDr. Fanderlik otevřel advokátní kancelář, ale většinu času přesto věnoval skautingu. Po okupaci Československa nacisty byl nucen emigrovat, aby se vyhnul zatčení gestapem. Působil nejprve v naší zahraniční armádě ve Francii. Po rozkladu francouzské armády dokázal — díky své znalosti jazyků — radiotelegraficky zajistit dostatek lodí ve Středozemním moři, které evakovaly mnohatisícová vojska z okolí Marseilles do Anglie. Za to mu bylo uděleno vysoké vojenské vyznamenání. Po skončení druhé světové války byl společně s generálem Ečerem československým zástupcem v mezinárodní komisi pro potrestání válečných zločinců v Norimberku. A byli s gen. Ečerem také první, kteří prováděli předběžný výslech K. H. Franka ve Wiesbadenu. V roce 1948 byl nucen znovu emigrovat přes Anglii do Kanady, nejprve do Vancouveru, pak do Trailu v Britské Kolumbii. Tam žil až do své smrti v roce 1985. Po celou dobu se věnoval, vedle působení jako profesor na tamních středních školách a univerzitách, práci ve skautingu i jako člen Skautského mezinárodního ústředí.

M. Fanderlik

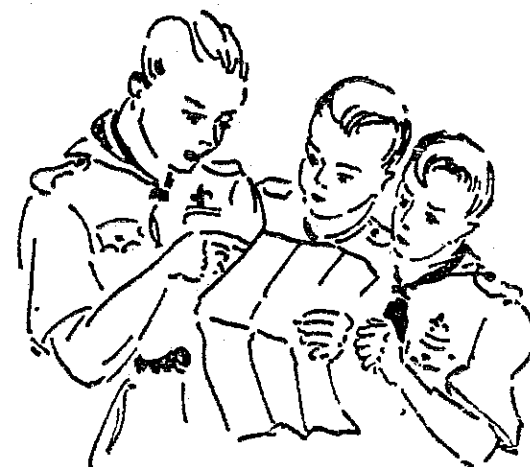
JUNÁČKĀ EDICE

VELEN FANDERLIK

listy

J U R O V I

METODIKA VÝCHOVY
V JUNÁČKÉM
ODDÍLE

Kniha Listy Jurovi vznikla ještě před druhou světovou válkou a podává formou dopisů rady vedoucímu skautského oddílu, jak si počínat. Zahrnuje systematickou metodiku výchovy v junáckém oddíle a je to dodnes nejlepší příručka pro všechny, jimž je vedení junáckého oddílu svěřeno. Jsou tu uvedeny rady pro utváření osobnosti vedoucího junáckého oddílu, ale nejen to. Nachází se zde zásadní pokyny pro každého vedoucího libovolné skupiny lidí, jak a s kým zacházet, aby se dosáhlo zájmu o svěřenou práci. Má proto význam daleko širší než pouze pro oblast junáckou, i když pro ni je především určen. Na praktický význam knihy, jejíž první čtyři vydání byla ihned rozebrána, ukazuje i dnešní všeobecný požadavek, aby byla znovu vydána. A dokonce v nezměněném znění. Vždyť všechny rady a zkušenosti v ní obsažené jsou trvalé a dodnes použitelné, i když se musí pochopitelně přizpůsobovat současné době. Jedná se o cennou pomůcku pro každého vedoucího kolektivu, zvláště kolektivu mladých lidí.

M. Fanderlik

JUNÁCKÁ EDICE

SVAZEK 1

VELEN FANDERLIK

listy
J U R O V I

METODIKA VÝCHOVY
V JUNÁCKÉM
ODDÍLE

PRO VNITŘNÍ POTŘEBU ČESKÉHO JUNÁKA
SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK
1991

JUNÁCKÁ EDICE
svazek 1

©
VELEN FANDERLIK
1970
MILOTA FANDERLIK
1990

*Vděčně věnuji tuto knihu
památce svého otce,
jediného věrného vůdce životem
a prvního učitele skautingu.*

Autor

ISBN 80-7029-036-06

S pocity, které těžko pochopíte, sahám po peru, abych zachytil na kousek papíru stín onoho citu, který rozechvěl moje nitro.

Přijměte můj projev nejhlubší soustrasti nad neočekávaným skolem Vašeho bratra, a mého přítele, Jury.

Vím, že těch několik slov ránu nezahojí, ale snad Vám bude útěchou, že jedno srdce cítí stejně s Vámi.

Nemáme práva ani vyčítavý pohled zvednout proti nevyzpytatelnému Osudu, nesmíme kritizovat Jeho moudrost, protože naše ubohé úsudky a city pramení jen v omezeném poli naší lidské dušičky a pozemské „pamoudrosti“ —

Kdož ví, zda jeho osud nebyl šťastnější, než mnohého z nás.

Odešel ve květu mládí dříve, než vrásky starosti zbrázdily jeho čelo a než úšklebek rezignace zkřivil jeho rty.

Za krásného podzimního odpoledne vrhl se do vln N....ského rybníka, na zavolání neznámého chlapce, jenž tonul. I ten jeho poslední úkol se mu podařil, když dovlekl hocha až na mělčinu, kde se ho ujali lidé.

Kdož může za to, že ve zmatku zapomněli na statečného zachránce, jenž vyčerpán, se potácel mezi sítinami. — Kdož ví, proč nikdo nespátřil jeho kučeravou hlavu mezi lekníny.

I tak zmizel z tohoto světa, jakoby kouzlem, vykonav svoji povinnost a nečekaje díky.

Což to nebyl konečně krásný úděl osudu?

Nesmíme proto truchlit nad mrtvým a tak jako on, sloužit dále živým.

To bude nejkrásnější uctění jeho památky.

Budte jista, slečno, že tuto devízu splním a nerušte moje dílo svým smutkem!

Váš
Dr. V. F.

Rozeslala jsem tištěná poděkování všem za projevy soustrasti nad úmrtím mého bratra Jury; Vám však píše sama.

Vaše slova útěchy působila na mě tak hlubokým dojmem, že jsem se teprve potom vzpamatovala a nalezla jsem opět klidu.

Přesvědčil jste mě, že Jurův život byl naplněn krásou do poslední chvíle, a máte pravdu, píšete-li, že studený dotek pěnících se vln, které někde dnes hladí jeho kučery, byl laskavější, nežli krutý osud mnohého z nás.

Splnil svoji povinnost a nejvyšší svůj úkol, když vyrvav vlnám život neznámého chlapce, aby za něj obětoval svůj.

V jeho listinách a papírech jsem našla svazček dopisů od Vás, pečlivě uschovaný. Jura si je skládal postupně a poznámkami doplňoval, takže si z nich pořídil jakousi příručku.

Pročetla jsem je a pochopila jsem, odkud bral Jura tolik nadšení pro práci. Byla to Vaše vzácná slova a bratrské rady.

Vzpomněla jsem si na Vás, jak jsem byla před několika lety u Vás v táboře. Tehdy ležely na Vašem stolku ve staně Senecovy listy k Lucilioví. — Já jsem nechápala, jak můžete po maturitě číst něco, nad čím jsme my ve škole marně skřípěly zuby, a že v tom starém moralistovi jste našel něco více, než spleti konjunktivů a infinitivů. Dnes jsem to teprve pochopila. —

To byl Váš vzor. I Vy jste byl Senecou mému ubohému Lucilioví.

Chtěla jsem si ty dopisy ponechat na památku, ale nemám na ně práva.

Bylo by škoda těch chvílí, které jste nad nimi probděl. Musíme sloužit živým. Já jsem měla jen jednoho Juru, ale Vy jich máte tolik na starosti.

Dejte jim ty listy číst. Nechejte v nich Jurovy poznámky, které z Vašich dopisů vytvořily jakousi učebnici. Očíslování odstavců a hesla po stranách umožňují naléztí cokoliv kdo hledá. Ať listují v těch dopisech jako v příručce, ať je jim ta knížka stálým a dobrým vůdcem; jako byly Jurovi.

Až budete jednou sedět u táboráčku u N....ského rybníka, v němž Jura zahynul, jistě Vám zašeptá v šelestu rákosin jeho hlas za to dík.

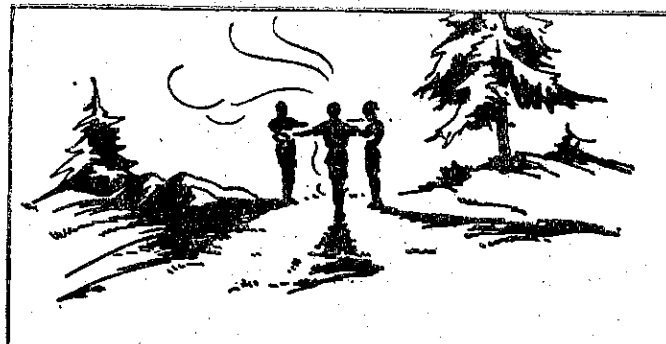
Bude to nejkrásnější kytička na jeho neznámý hrob, kterou si sám uvil z květů od Vás. —

A vykvete-li ve všech srdcích čtenářů Vaší knížky tolik štěstí, jako v jeho, pak ani já již nesmím reptat proti osudu.

Děkuji Vám za Vaše upřímná slova i za útěchu, kterou jste našel pro mě, a děkuji Vám za vše, co jste udělal pro Juru.

Nikdy Vám toho nezapomene

Vaše vděčná A. S.

JURO!

Tvá zpráva o tom, že Miloš H., vůdce vašeho oddílu, byl přeložen do B., mne překvapila. Je to škoda, sotva bude moci v B. tak pracovat, jako ve vašem oddíle. Jakmile budu moci, podívám se za ním.

*Povinnost
být vůdcem*

Znám to, jak je člověku často smutno, dostane-li se do cizího města a prostředí, kde nemá přátele ani známé. Snadno zapadne do společnosti, která mu nevyhovuje, a stane se docela jiným člověkem. Hleď s ním proto udržovat spojení alespoň dopisy. A ostatní hoši v oddíle ať na něho také nezapomínají.

*Členové v cizím
prostředí*

Schvaluji úplně Tvé rozhodnutí, že ses chopil vedení oddílu sám. Tvoje povinnost. Tak jedná pravý muž.

Mám v oblasti oddíl, který bude letos slavit již třicetiletí svého trvání. To je vzácné. Oddíly obvykle vyrostou rychle, povznesou se za vedení dobrého vůdce vysoko, prožijí několik let horečné činnosti, pak žijí rok ze své slávy, vůdce ochabne, jiný se nenajde a oddíl hyne pomalu — až zahyne.

Buďte tři

Avšak tito hoši to dovedli jinak. Bylo jich v oddíle vždycky dvacet až třicet a tři vedoucí: vůdce a dva zástupci. Nikdo z dnešních členů nepamatuje založení oddílu. Tři vedoucí jsou v oddíle teprve nějakých pět až osm let. Dodržují však slib, který si dali jejich předchůdci kdysi u táborového ohně.

Byl jsem s nimi loni na podzimním výletě; měli slavnostní táborový oheň. Když jej vůdce zapálil, přistoupili jeho dva zástupci k němu, podali si všichni tři ruce kruhem a slavnostně před svými hochy, jako každý rok, slibovali: „My tři nesmrtelní

nedáme zahynouti smečce Širchanově.“ (Širchan byl zakladatelem jejich oddílu.)

A po ohni mi to vysvětlil. Když Širchan, první jejich vůdce, odcházel asi před třiceti lety do války, zavolał si u posledního táborového ohně tři nejstarší hochy a prosil je, aby vedli oddíl, pokud se nevrátí. Domníval se, jako tehdy všichni, že to bude trvat jenom několik neděl. A prosil je také, aby převzali jeho dílo, kdyby snad některá kulka zabloudila. — Kulka zabloudila a Širchan leží kdesi na východě již téměř třicet let.

Ale jeho hoši nezabloudili.

Tehdy u toho táboráčku, právě na témže místě, pod starou jedlí, slíbili ti tři, držíce se za ruce, týmiž slovy: „Nedáme zahynouti smečce Širchanově.“

A nedali. Odešel-li jeden z nich, musel si podle rady Širchanovy vybrat ihned třetího a tak byli vždycky tři: jeden vůdce a dva zástupci. Odešel-li druhý, zase přibrali nového, takže byli vždy noví, ale stále titíž.

Tehdy jsem pochopil, co znamená „chceme věrni zůstat“ naší skautské hymny. To je praxe druhého zákona našeho desatera. A proto rád vidím, že i Ty chápeš svou povinnost a pracuješ.

Žil jsi několik let v oddíle jako hoch. Tvoji vůdcové a rádci Ti připravili nejpěknější chvíle mládí — naučili Tě mnohému, ukázali Ti tolik krásného a užitečného. Pěstovali v Tobě dobrého člověka a ukázali Ti cestu životem.

A čím jsi zaplatil?

*Oplat,
co jsi kdysi
dostal sám*

Dosud ničím. Nyní je na Tobě, abys platil opět někomu jinému, těm hochům v oddíle, protože svému starému vůdci stejným již oplatit nemůžeš.

Krásně píše Ernest Thompson Seton v knize „The book of Woodcraft“, že ten, komu ukázali cestu k té čisté studánce uprostřed lesů, aby se z ní mohl žízniv napít, má dát napít i ostatním v odplatu za vlastní doušek.

I kdybys nikdy nebyl skautem, je již povinností každého mladého muže podat své rytířské rámě slabšímu, mladšímu druhovi — tím více pak bratru skautu.

Kdo jenom dobro přijímá, ale nic nedává, neobětuje ani chvilku času a nechce dát druhým ani trochu vlastní námahy, je sobec a — zloděj.

Služba Povinností silného sloužit, pomáhat, hledat cestu mezi

úskalími těm, kteří ještě sami hledat nedovedou, a vésti slabší ve svých šlépějích.

Pamatuj, že svět kolem Tebe, život i všechno se Ti zdá šedivé, a snad, jak se mnohdy říká, i špatné. Není to pravda. Příroda stojí mimo dobro i zlo; nezná tyto lidské pojmy hodnocení. Je na člověku, aby na světě dovedl nalézt krásu, aby si ji dovedl vybrat a uvít z ní krásnou kytíčku mužných činů.

I skauting je nevyčerpatelnou studnicí krás. Hledej tu krásu — dovedeš-li ji všude nalézt — i v šedivém denním životě, v neštěstí, nezdaru i zklamání, v nepochopení lidí i v protivenství osudu. Dovedeš-li tu kytíčku krásy podat také svým hochům, budeš dobrým vůdcem.

Buď jím!

Tvůj
Akela.

JURO!

*Co získáš
jako vůdce*

Psal jsem tehdy, že bylo Tvou povinností převzít oddíl a že je povinností každého z nás sloužit těm, kteří přijdou po nás. Píšeš, že se bojíš té oběti, že je snad příliš velká. Nevěř tomu. Splácíš sice svůj dluh, ale dostáváš další vysoké úroky.

Pohled jen, co všechno získáváš, jsi-li vůdcem.

*Radost
z tvůrčí práce*

A. Máš v ruce hlínu, tvárliou duši chlapcovu, již můžeš formovat výchovnými prostředky, jež Ti skauting poskytuje. Vidíš, jak před Tebou roste, jak se mění, jak se na ní projevuje sebemenší Tvůj dotek a zásah. Máš možnost vytvořit krásné dílo.

A to je úkol mladého muže. Vložit svou myšlenku do beztvárné hmoty, vytvořit kus díla, zhmotnit své sny.

Snad jsi nikdy nemodeloval. Okamžik, kdy si nahodíš hrubé rysy své představy na modelovací stůl a pustíš se nedočkavěma rukama do práce, když uvidíš, jak zvolna z hromady hlíny se odhaluje tvar Tvých myšlenek — je povznášející. Pociťuješ nevýslovnou radost a sílu z té práce.

A stejně je tomu, myslíš-li na své hochy, když večer u táborového ohně se svými rádci kuješ plány, jak působit na toho nebo onoho z nich. Když vidíš, jak na něho působí život v oddíle, vliv ostatních hochů a hlavně — Tvůj příklad.

Nedovedu si představit člověka, který by netoužil po tomto uplatnění, který by se nezachvěl nedočkavostí a touhou uplatnit své já, když kolem sebe vidí tak vnímavý a tvárliivý materiál. Je to niterná potřeba každého z nás.

B. Jenom práce a úspěch v ní dává člověku vědomí, že je platným členem lidské společnosti. Nelze se jenom učit, studovat a hledat nové poznatky. Nutno také přiložit ruku k dílu a odevzdat jiným, čemu jsme se sami naučili. A zde máš pole nezorané, nezaseté, které volá, abys vytvořil z úhoru kvetoucí lán.

C. Cítíš se silným? Cítíš v sobě onu sílu, která nezná překážek a které se zdá tento svět příliš malý, aby jej nedovedla přetvořit? Je to mužná síla, vědomí převahy.

Člověku je dán vyšší úkol. Jeho povinností je pomáhat slabším. A to jsou právě ti mladí.

Znáš jistě kamarády, kteří svůj volný čas a své mužné síly utrácí vysedávající nad kartami, nad džbánkem piva, za hlaholu oplzlých řečí a hřmotu všelijakých popěveků, nebo lelkující celé nedělní dopoledne na „promenádě“.

Mám též dost takových známých. Potkal mne onehdy jeden z nich se skauty. Útrpně a s podivením se díval na můj kroj. Vybídl jsem ho, aby někdy přišel do některého oddílu něco hochům povědět, ale on zívaje odmítl, že nemá kdy. Pravděpodobně většinu času prožívá. — Že by měl ovšem důležitější zaměstnání?

Prchej statečně před těmito vzory mladé inteligence s tučným zátylkem, rostoucím břískem již v 25 letech, jejichž unavený zrak dovede zazářit jen při pohledu do pěny džbánu plzeňského a které břitký lidový humor nazývá výstižně padoury.

Oč cennější a pěknější je Tvá práce v oddíle!

Tolik mládeže, tolik hochů běhá bezcílně po ulicích města. Neslyšeli přátelského slova, nepoznali lepších snah a neměli příležitosti k užitečnému životu a k hodnotné hře. Mezi nimi je Tvá práce. Co vůdci bychom pro ně potřebovali, aby se z uličníků stali řádní hoši, kteří uplatňují nadbytek svých sil jinak, než ničením kulturních památek a vybíráním vajíček z pačích hnízd!

D. I vděku se dožiješ. Musíš být skromný. Radostné tváře Tvých hochů, jejich neomezená důvěra v Tebe, drobné pozornosti, které Ti budou prokazovat, svědčí o jejich lásce k Tobě

*Povinnost
k práci a nárok
na úspěch*

a o jejich pochopení pro Tvoje starosti o oddíl a jsou projevem vděčnosti za to, co jsi pro ně udělal.

Časem se najde i některý otec, který Ti s pravým mužným uznáním stiskne pravici za všechno, co jsi udělal pro jeho kluka. Víc neočekávej — víc ani život nedává.

Až po letech, třeba po pěti, deseti, se sejdeš s některým hochem, který byl v Tvém oddíle, a pohovoříš si s ním o všem, až vzpomene těch krásných chvil a řekne: „Bylo to krásné a nebyť Tebe a skautingu, nikdy bych to nebyl prožil a nebyl bych získal tolik zkušeností pro život“ — řekneš si sám: Stojí to za to!

A nejkrásnější odplatou za to vše je Tvé vlastní vědomí konaného díla, třeba nebyly někdy výsledky takové, jaké sis přál.

Každý čin lidský čeká pohlazení,
zklamána stokrát touha úspěchu,
snů nových věčně chystá pokušení,
jednomu úzkost — jiným útěchu.

(A. Trýb, „Pokorné zrání“.)

Přeji Ti, abys byl z těch, kterým útěchu přináší.

*Chraň se
pohodli*

E. Čas málokoho nepokoří
a srdce ztvdne při práci.

Denní všední život otupuje. Člověk, připoutaný k stroji nebo psacímu stolu, stýkající se stále s týmiž lidmi, kteří mluví jen a jen o svém řemesle, stává se otupělým, ztrácí pružnost, smysl pro krásu, formu a umění.

Jen ten, kdo je stále ve styku s mládeží, udrží si onen šestý smysl: Zájem o vše krásné, živé a chvějící se. Vnímá ze vzduchu to, co nikdo nedovede pojmenovat, vidí v soumraku nad horami něco víc než pestré barvy, dovede zachytit cosi v šedivém filmu každodenní obyčejnosti.

Buď stále mlád

Věř nebo nevěř, ale uyěříš, až přijdeš do užšího styku s lidmi, kteří neznají nic jiného než onen šedivý film.

A proto neříkej, že jen Ty dáváš. S úroky to dostáváš všechno zpět, neboť vnímavá mysl a bystrý postřeh mladé duše je cennější než unuděně vznešený pohled kteréhokoli snoba.

F. Německý psycholog Freud tvrdí, že povaha a inteligence člověka se vytváří a definitivně formuje ve svých základních rysech po pubertě, tedy mezi 14. a 18. rokem, a že se později již nemění.

Věř mi, že má pravdu.

Je úkolem každého z nás, kdo žijeme mezi lidmi, poznat je. A kdy můžeš lépe poznat lidskou povahu v jejich nejspletitějších a nejskrytějších záhybech, než v době, kdy se vyvíjí? A to je právě mezi 14. a 18. rokem.

Tvoji hoši jsou neocenitelným materiálem pro Tvůj výcvik v lidoznaectví a v psychologii. Nikde jinde bys neměl tak rozsáhlé pole k studiu jako v oddíle, a tak dokonalou možnost nahlédnout do nejhlubší hloubky každého z jeho členů. Využij té příležitosti k svému poučení a k zdokonalení hochů.

Uč se znát lidi

Nebudeš nikdy litovat, že jsi strávil několik volných hodin uvažováním o typech svých hochů. Přijde Ti to jednou velmi vhod při výběru spolupracovníků v praktickém životě a až budeš mít co dělat se svými soupeři. Uvidíš mnohem hlouběji do jejich duší, pečlivě ukrytých pod škraboškou společenských frází a gest.

G. Hoši Tě mají rádi, stále Tě pozorují a jistě jsi již také pozoroval, že Tě napodobují ve všem, co vidí u Tebe. Jsi jim dokonalým vzorem.

*Zrcadlo
Tvých chyb*

„Leč třísku v oku bližního svého dříve vidíš, než břevno v oku svém.“ A proto jsou Ti Tvoji hoši zvětšovací zrcadlem, které máš stále před obličejem. V nich a na nich vidíš své chyby neuprosně a jasně, oni ve své upřímnosti a prostotě Ti všechno vyjeví.

Tato kontrola a sebekontrola je nejdokonalejším prostředkem k výchově charakteru, k dokonalému ovládnutí a usměrnění Tvých zvyků, způsobů jednání, Tvých názorů a pudů. Hleď toho využít, hleď si osvojit nejkrásnější vlastnosti, jejichž sebemenší záblesk v Tvé duši najdou Tvoji hoši okamžitě. A hleď také setřást ze sebe všechno špatné.

Je to tak snadné, jsi-li pod pohledem a pod stálou kontrolou vnímavých, vysoce citlivých 60 očí. Nikdy a nikde jinde nenajdeš takové příležitosti, a proto ji využij.

H. Vedením oddílu učíš se vést, spravovat, pracovat s nejnastálejším, ale nepohyblivějším, řekněme „personálem“ na světě. Naučíš se organizovat práci, postavit pravého člověka (hochu) na pravé místo.

Uč se spolupraci

Nabudeš znalosti lidí, práce, jednání s podřízenými, odstraňování nesnází, hledání nových cest, zachraňování situace a přemontování zkaženého díla, aby z toho přece ještě něco bylo. A tomu se nikde jinde tak dobře a tak levně nenaučíš.

Nemohu Ti ani vypočítat, co všechno krásného a užitečného

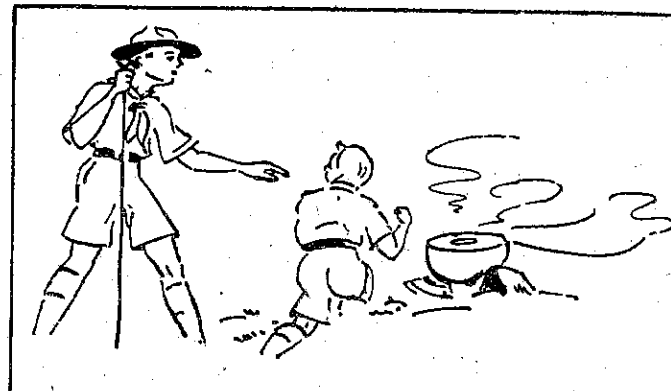
Uč se stále

Ti poskytuje vůdcovství oddílu. Nestačila by na to celá kniha. Jenom buď pamětliv jednoho: Nikdy nejsi hotov, nikdy ses tolik nenaučil, abys mohl říci: Teď již vím dost, teď jsem dokonalým vůdcem. — Pamatuj: Bonus vir semper tiro (pravý muž je stále žákem).

Michelangelo, největšího architekta, malíře a sochaře renesance, potkal jednou kardinál Bibiena za prudké bouře na Foru Romanu. Hlava osmdesátiletého starce se bělala mezi zašedlými mramory starých soch. A na otázku, co tu pohledává, odpověděl mistr mistrů: „Učím se.“

Uč se též!

Tvůj
Akela.

JURO!

Ptáš se, co je úkolem vůdce?

Jeho úkolem je provést to, co může učinit skautská výchova. Tedy:

Vytvořit z individua schopného a šťastného člověka — občana a učinit jej platným členem lidské společnosti.

To je jenom naznačeno. O prostředcích, jak dojít cíle, Ti napíši jindy, neboť je toho mnoho. Rozebereme si jenom některé zásady. Aby Tvoji hoši byli jednou platnými a šťastnými občany, musíš se postarat o to, aby za svého mládí a za své výchovy si získali:

1. *Potřebných znalostí pro život.* Ty dává většinou škola, jak základní, tak střední nebo odborná nebo i výcvik v učení na řemesle. Ale pamatuj, že škola a dílna nedává všechno, že učí většinou jenom úzkému úseku a že zapomíná na život. Dopln proto školskou výchovu praktickou výchovou skautskou, znalostí přírody, nauč uplatnit všechny školské znalosti v praxi, uč, aby si dovedl hoch vždycky pomoci všude tam, kde dojde na věc, kterou „jsme ve škole ještě nebrali“, ale kterou ve škole ani brát nebudeme.

*Používej
všech znalostí*

Ukaž mu, jak sám si najde poučení, jak se hledá v knihách a příručkách, jak se studuje a jak se sbírají vědomosti, není-li po ruce hotová učebnice jako ve škole. kde se může naučit celé látce od odstavce X až k odstavci Y.

Nehledej za něho

Dovede-li to, nikdy se neztratí. Najde si vždy znalosti, které bude v životě potřebovat.

*Do 16 let
je ještě čas*

2. Vycvič ho a vyzbroj ho *vlastnostmi*, které bude v životě potřebovat. Věk dospívání — 12 až 16 let — je poslední a jedinou příležitostí, kdy může u individua vypěstovat určité vlastnosti duševní a smyslové. Jakmile překročí tuto věkovou hranici, je vývoj duševních schopností dovršen a zastaven. Jenom s velkou námahou možno v pozdějším (dospělém) věku dosáhnout malých pokroků, ale nikdy již v takové míře ani tak snadno.

a) Je to především *pozorovací smysl*.

Vyzbroj, kterou dáš chlapci do života, aby si navykl více vidět a děle a přesněji si pamatovat než ostatní. Dosáhneš tak snadno pozorovacími hrami; zařazením závodů a jiných skautských cvičení tohoto oboru. Tím se hoch naučí stále, všude a zcela automaticky všeho si všimnout, pozorovat co nej-
přesněji a zapamatovat si co nejvíce. A takový zvyk je k nezaplacení.

b) Bude to dále úsudek.

Uč ho myslet

Nauč hochy *samostatně myslet*, uvažovat o všem, všude a vždy. To je nejvzácnější. Měj hochy k tomu, aby si sami odpovídali na všetečné otázky „proč“?

Nevykládej hochům všechno dopodrobna, dej jim nástin, ať uvažují sami. Ukaž jim cestu k poznání, poučení apod., ať sami najdou vlastní jádro.

*Zručnost se učí
vlastní prací*

c) Podporuj *zručnost* chlapce, souhru ruky s okem při ručních pracích.

Nedostatkem této vlastnosti trpí většina školní mládeže. Máš k poučování příležitosti stále, hlavně v dílně, v táboře, na výletech. Ukaž prostě, jak se co dělá, ale každý ať pracuje sám, ať se naučí držet správně nástroje i míru. Bude z počátku nešikovný, ale brzy si zvykne.

*Vytrvalost
v nesnázích*

d) Nauč ho *vytrvalosti* v přemáhání nesnází, v hledání cest a metod, jak dojít cíle a rozřešit daný úkol.

Důkladnost

e) Nauč ho *pořádku a důkladnosti* při práci. Genialita je něco jiného než lajdáctví, třeba že to bývá na první pohled dost podobné.

Dvakrát měř

f) Ať si zvykne *nejprve rozvážit a promyslet*, než jedná. Kdo tak jedná, jedná snad pomaleji, ale je dříve hotov. A o to jde. Naučí se tomu prakticky sám, až několikrát něco pokazí. Jenom ho upozorni na chybu a na příčinu nezdaru, po druhé se jí

vyvaruje sám. Kázání by nepomohlo a po vlastní zkušenosti je zbytečné.

g) Veď ho k *samostatnosti*. Ať spoléhá jenom na sebe. Ať hledá příčinu neúspěchů především v sobě a pak teprve v ostatních. Při všech neúspěších a výmluvách „ono se to, oni to“ apod. ho upozorni na to, v čem sám chybil. Vlastní chyby se může přístě vyvarovat, cizích chyb nikoliv.

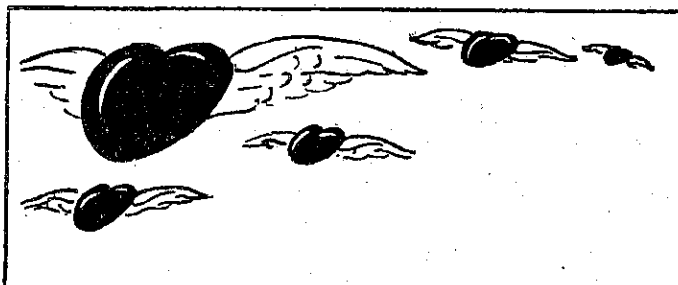
h) Ať se naučí *organizovat práci*, vést lidi jemu svěřené, vybrat si je, dát každému úkol, který dovede nejlépe zastat, aby tak se svou družinou, partou či personálem co nejvíce dokázal.

Nedávej proto rádcům nikdy podrobné dispoziční k práci. Svěř jim jenom určitý úkol a upozorni je na věci nejdůležitější a čeho se mají vyvarovat. Jinak jim ponech naprostou volnost, aby si vybrali lidi, podle jejich schopností jim přidělili úkoly a sami se starali o řádné provedení věci. Každý se musí také naučit zařídit, čeho je třeba, když něco neklape.

Pamatuj si tedy, že výchova neznámá lidem jenom něčemu naučit, ale také v nich vychovávat určité vlastnosti a naučit je nabytých znalostí užívat.

Pamatuj na to, abys vždy i mezi stromy viděl les.
Pak nezabloudíš.

Tvůj
Akela.

JURO!

*Výchova
charakteru*

Nejen znalosti potřebuje člověk, jak jsem Ti posledně napsal, ale nestačí ani mít nadto rozličné vlastnosti, jako pohotovost, samostatnost, soudnost atd. Nutno pamatovat také na zvyk. Zvyk je druhá přirozenost a ten nutno vytvořit ještě v mládí.

*Zvyk je druhá
přirozenost*

Věk od 13 do 16 let je nejvůbec nejvíce pro všechny vlivy. Naivní beztvárná duše chlapcova přijímá bez kritiky všechno jako houba vodu. Skauting a především vůdce je na stráž; odvádí hochovu mysl od špatných vlivů společnosti, poskytuje mu nejlepší a nejpřirozenější okolí. V tomto věku získává člověk skoro všechny zvyky a zlozvyky, které jej pak tíží po celý život. Skauting dává zvyky nejlepší a hledí zabránit vzniku zvyků špatných. V té době můžeš proto nejlépe působit na výchovu charakteru.

Vždyť charakter se také projevuje v určitém způsobu jednání, kterému jsem uvykl, který se tak stal mou druhou přirozeností, nikoliv vrozenou, nýbrž vychovanou.

Charakter

Úkolem vůdcovým je právě *vychovávat* a působit na tento charakter. Snad budu mít jindy více času, abych Ti napsal, jak skautská výchova a především pospolitý život v oddíle působí přímo na výchovu lidské povahy a chlapcova charakteru. *Nezapomínej však nikdy, že skauting je výchovou*, že všechno to, co na výletech a schůzkách s hochy děláš, tábornické a jiné technické znalosti, ba i to, čemu je učíš ke zkouškám, jsou pouhé výchovné prostředky. Je to buď výcvik určitých duševních vlastností nebo znalostí, nebo je to konečně zařazeno do skautského programu proto, aby získal na pestrosti a zajímavosti pro duši mládeže.

Konečně je Tvým úkolem nejen jako vůdce a vychovatele, ale především jako přítele a bratra Tvých hochů, abys jim *dal kousek štěstí*, abys vytvořil těm chlapcům kus slunného mládí, aby na Tebe jednou vděčně vzpomínali.

Má to ještě jiný účel. S úsměvem a s radostí z práce se docela jinak pracuje, než se zamračeným čelem, plným černých myšlenek.

Konečně je nejen nutno tu chvilku štěstí mládeži dát, ale vytvořit také podmínky, aby i později v životě mohla užít plného štěstí; a to bude předně tehdy, bude-li užívat plného duševního a nervového zdraví.

Mladý organismus tělesně i duševně se vyvíjející potřebuje:

1. *Intenzivní tělesný pohyb v práci.* Hlásí se puberta (pohlavní přerod) mezi 13. a 15. rokem je nebezpečný věk a vede snadno k výstřelkům a na scestí. Tělesná práce a důkladná výměna látek podporuje v těle člověka stavbu nového organismu, způsobuje potřebnou únavu a chrání tím před rozcitlivělostí, měkkostí a letargickou únavou, která je přirozeným zjevem tohoto věku.

Vyvíjející se svalstvo potřebuje cvičit, aby nezakrnělo a nabylo potřebných forem a sil.

Převážná mozková činnost ve škole a četba mimo školu potřebují vyvážit tělesnou činností.

Skauting poskytuje nejvíce příležitosti k pohybu na volném vzduchu a k vydatnému cvičení, které přivádí tělo do potřebné a příjemné únavy.

2. *Plné zaměstnání duševní* a spoutání všech zájmů odvádí hochovu mysl od pohlavního zrání, které se v něm děje na které znepokojuje jeho nitro.

3. *Otužování* a tvrdý život v táboře i na výletech snadno překlene přechod z dítěte měkké duše a mazlivé povahy k tvrdému muži. I z hlediska pohlavní výchovy je otužování nejlepším prostředkem k usměrnění správného průběhu puberty.

4. *Nahromaděná energie* dospívajícího hochy *potřebuje uplatnění a vybití.*

Jedině skauting svým nevyčerpatelným repertoárem her může jim dát toto usměrnění a uplatnění. Skauting obrací duši mládeže k účelné hře a hrou učí práci a životu. Je na vůdci, aby vhodným výběrem her zaměstnal správně přebytečnou energii.

5. *Život v městě volá po vyvážení životem v přírodě* a v lesích.

K tomu snad netřeba výkladů.

6. Dítě je egoistické. Ve svém pudovém životě sleduje stále jen výlučný svůj prospěch.

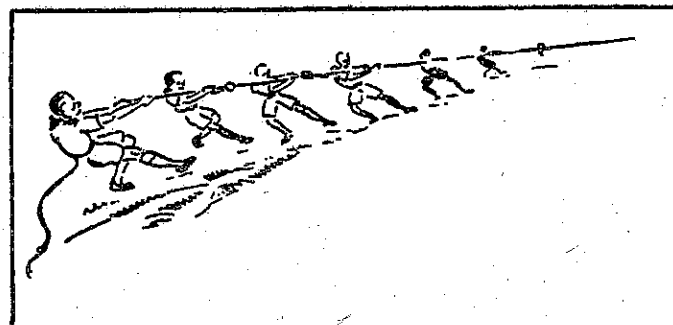
Skauting dává životem v oddíle a v družinách chlapci příležitost myslet nejen na sebe, ale také na společný zájem družiny, oddílu a jeho členů. Tím klade skauting základ k sociálnímu myšlení hochovu a pěstuje bratrství, altruismus a obětavost.

7. A konečně potřebuje chlapec společnost kamarádů, věkem a myšlením sobě rovných, s nimiž by si mohl pohovořit, zahrát a zadovážet.

Jenom na takové půdě jemu přirozené může hoch prospívat, přijímat snadno, aniž toho pozoruje, vlivy svého okolí, uplatnit se sám a poznat šťastné chvíle svého mládí.

A to je právě úkolem nás vůdců, abychom dali zazářit očím chlapců. Čím více jich zaplane a čím jasněji, tím lépe. Ať planou štěstím všechny, i Tvoje.

Tvůj
Akela.

JURO!

Posledně mne překvapila již půlnoc nad dopisem pro Tebe, a proto jsem jej nedokončil. *Sociální úkol člověka*

Zbývá ještě jeden úkol vůdcův, jak jej naznačil náš světový náčelník:

„Učiňte z hochů platného člena lidské společnosti.“

Dokud člověk jako opice lezl kdesi po stromech, neměl ovšem ponětí o požadavcích společnosti a žil blaženě na vlastní pěst. Co si natrhal nebo ulovil, bylo jeho; neulovil-li zhynul bídně hladem. *Jeden je závislý na druhém*

Čím složitějším se stal život lidské společnosti, tím více se stal člověk závislým na člověku, ale v spletnosti života a společenských zřízení sotva pozoruje, kdo všechno denně pro něho pracuje, aby měl vše potřebné k dennímu životu.

Dnes nelze již žít o samotě sám sobě. Nevěř, Juro, té romantice.

Jistě jsi četl knihu Walden, kde americký spisovatel Henry David Thoreau popisuje svůj poustevnický život na jezeře Walden. *) Tam kdesi na konci své knihy se přiznává, že přece jen nelze žít bez civilizace, která přináší mnoho kladného a že člověk není stvořen k životu osamělému. I kdyby se takoví poustevníci sebevšé povznegli, nikdy nemohou udržet kulturu na úrovni, na kterou ji pozvedla společnost. *Nelze žít mimo společnost*

Je mnoho pravdy v tom, že moudrost najde člověk v osamění. Není to náhodou, že velcí proroci, Kristus, Buddha, Mohamed

*) Viz o tom článek ve Vůdci, roč. XIII., a knihu „Zálesáckou stopou“.

a jiní odcházeli do pouště, aby pod čistou oblohou a pod zraky mlčenlivých hvězd budovali své systémy. Na koho však při tom mysleli? Na lidi. Pro lidskou společnost je budovali.

Dělní práce

Jen společnou prací všech lidí, vzájemným přispíváním a pomocí může se vykonat kus práce pro dobro a na prospěch všech.

Jak by mohl hodinář vyrábět drobný strojek, kdyby musel od rána do večera pro sebe shánět živobytí lovem nebo zemědělstvím, šít si sám oděv, pořizovat nádobí a nástroje atd. — jak tomu bylo před 100 nebo 150 tisíci lety? — Neměl by na to kdy.

Teprve rozdělením práce podle dovednosti jednotlivců a vzájemným doplňováním i obětmi vytvořila se dnešní kultura. A věřte, že bude ještě lepší a dokonalejší, že den ze dne bude lépe postaráno o to, aby každý mohl přispět svou nejlepší hrůvou, ale aby dostal také z té společné práce poctivý a za-sloužený díl.

Takovou spolupráci organizuje nějaký společenský řád. Ta celá organizace společnosti je nutná, ať již je dobrá nebo ne. Bez ní by to nešlo a je naší povinností, abychom pracovali na jejím zlepšení. Tak je tomu v životě lidstva a jen prací a usilovnou poctivou prací na pravém místě pro blaho celku může se stát každý z nás platným člověkem.

Platným členem společnosti

Musíme každý dbát, abychom se stali v tom stroji kolečkem, které je na svém místě. A to kolečko se nesmí točit tak, jak samo chce, nýbrž tak, jak stroj vyžaduje. I skautský oddíl je takový stroj, v němž Ty jsi vůdcem — kyvadlem, které zaručuje pravidelný chod. A ostatní hoši jsou kolečka v tom stroji.

V oddíle je vzájemnost

Každý hoch pochopí nejlépe životem v oddíle, že by oddíl bez vzájemné spolupráce nemohl existovat. Uvidí a zkusí na vlastní kůži, že jedině vzájemnou spoluprací a přesným plněním povinností mohou lidé vytvořit něco lepšího.

Ne slovy, ale činy a životem se to děje.

Těsný styk hochů v táboře, kde platí zásada „jeden za všechny a všichni za jednoho“, je tu nejlepší školou. Tam pozná každý, že „ulejvák“ je vyvrhelem, že se s ním nemůže počítat, že to nejde, aby se lidé stranili práce a nechávali za sebe pracovat druhé. Tam nejlépe poznají, co je to člověk, který žije „na útraty ostatních“.

Nežít z práce druhých

Poznají však také, že vzájemná spolupráce usnadní vše. Že dva dokáží ne dvojnásob, ale mnohdy mnoho víc než jedinec.

Můžeš formovat život v oddíle, působit programem na jeho vývoj a vytvořit prostředí, jakého je Ti třeba.

Hleď ukázat svým hochům kus života podle skautského zákona. Dbej o skutečné kamarádství, seřazuj kamarády do družin, dej jim společné úkoly, aby se spoluprací naučili, nevyhýbej se situacím, kde se musí dohodnout, vzájemně si ustoupit a vyjít si vstříc. Tak při rozdělení práce, při domluvě, o výletě, o hrách, které se budou hrát, o rozdělení hlídek atd.

Vzájemné ústupky

Každý z nich musí chápat jako samozřejmou věc, že silnější, starší, dovednější a zkušenější musí převzít také větší kus práce, že každý musí pracovat tolik, kolik dovede a kolik je zapotřebí.

Nerespektuj výmluvy starších, že „ti malí nic nedělají“. Nebývá to pravda; dělají, co mohou, ovšem že ne tolik co velcí. Nezvykej však malé hochy na to, že starší za ně udělají všechno. Musíš jim přidělit takovou práci, jakou zможou.

Silnější musí víc pracovat pro celou

Hleď seskupit dvojice nebo družiny tak, aby se vzájemně doplňovaly duševní vlastnosti hochů. Jen tak zamezíš, aby jeden netáhl za všechny a ostatní aby se jen dívali, ale aby si museli pomáhat a aby v tom viděli prospěch.

Vychovej v nich smysl pro společný majetek. Budete mít mnoho společných oddílových věcí, hlavně nářadí, stany apod. Dbej, aby byly dobře opatrovány. Kázání nestačí, ale přímá zkušenost poučí. Nech kluka spát pod rozbitou plachtou, kterou sám nespravil; ať jde na dřevo se sekerou, kterou měl nabrousit, ale nenabrousil. Pochopí, co je mít pozdě oběd, když vyšel pozdě na nákup, nebo pozdě sníst, když mlékaři zaspali.

Společný majetek

Hoši budou v těchto věcech již sami dbát pořádku, protože táborový systém nedopouští, aby jeden měl, co jiný nemá, a proto lajdáctvím jednoho trpí všichni.

A hlavně musí hoši sami poznat, že ve skupině se daleko víc udělá, než by mohl udělat jedinec, že i tříbení názorů je cenné, že jenom společným přičiněním všech se mohou všichni dopracovat úspěchu.

Život v družině vyžaduje pospolitě práce a rozdělení úkolů podle toho, kdo co nejlépe dovede a dokáže. A to již předpokládá spolupráci a vzájemné porozumění. Každý musí hledět, aby se přizpůsobil, uhnul, povolil a tak umožnil druhým pracovat s sebou na společném díle.

Obětavá práce pro družinu

Jeho osobní sláva, jeho osobní zásluhy zmizí ve slávě a úspěchu družiny nebo oddílu. Ale úspěch a dobro oddílu nebo

družiny cítí tak, jako úspěch a dobro vlastní, osobní. A to je základ výchovy smyslu pro celek, kde vlastní prospěch ustupuje prospěchu celku.

Bratrství

Drobné vzájemné služby hochů mezi sebou, pomoc hochu hochu, vytváří prostředí bratrské rodiny, kde všichni cítí spolu. Bolest, nesnáze nebo nedostatek jednoho je nedostatkem celého oddílu.

*Rovnost
Svět má být
skautským
oddílem*

Naprostá rovnost, která panuje v táboře, kde každému se dostane ze společných práv i povinností stejného příslušného podílu, kde není protekce, ani aristokracie, ani „lepší lidé“ — naučí hochy skromnosti. A vzbudí v nich vědomí, že tomu nemá být jinak ani v životě a ve světě. To budou Tvoji hoši cítit.

Půjdou ze svých táborů a oddílů do světa a do života hlásat zásady, které poznali v mládí, které jim vrostly do srdcí. Stanou se bojovníky za právo člověka, aby za svou práci dostal také spravedlivý kus chleba. Budou usilovat o to, aby zájem celku, zájem státu; zájem lidstva byl kladen výš než prospěchářské choutky jednotlivců nebo malých skupin, které tomu, kdo zmírá hladem, rvou od úst poslední okoralou skývu a z mozolů lidí, kteří nemají ani kde bydlet, si stavějí mramorové paláce.

*Právo člověka
na štěstí*

*Bojujeme za lepší
budoucnost*

Poroste-li v srdcích Tvých hochů tento cit, stanou se jednou platnými občany svého státu, kteří budou pracovat pro blaho a povznesení lidstva.

Poznají také, že občané všech států a členové všech národů jdou za stejným cílem: všem lidem dobyt co nejvíce blaha a štěstí. Proto jsou všichni spolubojovníky a nikoli nepřáteli.

Bratrství národů

Je povinností každého z nás, aby podporoval co nejvíce přátelství a bratrství mezi členy jednotlivých národů a aby tak dal základ onomu mezinárodnímu bratrství nejprve hochů, které již máme, pak bratrství národů, v jehož budoucnost věříme a věřit musíme.

Bez této živé víry v lepší budoucnost a v lidskou spravedlnost, která jednou změní bídu v štěstí a nenávisť v lásku, nemohl by ani žít

Tvůj
Akela.

JURO!

Ptáš se, jaké vlastnosti má mít vůdce, jak má vychovávat *Typy vůdců* a co má znát.

Předně je zapotřebí trojho:

1. Prozkoumej svou povahu a vyhledej špatné vlastnosti bezohledně.

2. Zkoumej stále své nitro a sleduj, jak tyto špatné vlastnosti ztrácíš, jak se těchto špatných vlastností zbavuješ a dobrých nabýváš.

3. Sleduj svůj vliv na životě a prospěchu oddílu.

Znám mnoho vůdců, každý je jiný, ale v podstatě *je jich snad jenom těch několik typů*, které se Ti tu pokouším nastínit:

1. *Vůdce-hrubec (kaprál)*. Známe jednoho. Je to mladý, *Kaprál jako obr* asi pětadvacetiletý hoch, plný temperamentu. Postavu má jako Herkules, na ruce by měl mít zbrojní pas. Hodil by se výborně za šafáře. Podniká-li něco s hochy, nějakou práci, stále na ně pokřikuje, pobízí je, pohání slovy víceméně hrubými, často unikne z jeho úst i hrubá nadávka.

Dovede výborně zvýšit nervózu svých hochů. Nováčkům *Křičí* rozčilením padá všechno z ruky, když začne na ně pokřikovat, u starších hochů vynutí jenom „švejkovský“ úsměšek. Jeho zásadou je vždycky a při každé příležitosti někomu vynadat. Tím prý se udržuje respekt a on to také dovede. Při jeho řvání stojí hoši opravdu jako opaření, ale jakmile přejde bouře, dělá každý zase co chce.

Je při tom všem dobrák a hoši jej dovedou opít rohlíkem. *Dobrák* Aby zabránili bouřkám, neříkají mu všechno do očí, ale po straně mezi sebou jej dovedou dobře zkritizovat a kdekeré vlče umí napodobit jeho hromobití.

Nedovede si udržet onu pravou kázeň, aby totiž hoši pracovali sami, i když na ně neřve, aby chápali účel práce a měli k němu úctu a respekt, i když na ně nevidí.

Respekt v partě Je výborným „partafírou“ a organizátorem her a práce v táboře — jde-li o to něco rychle postavit, sám také jde první se sekerou a s pilou.

Vychovatelem však není vůbec, protože hoši k němu nemají úctu.

Jeho příklad působí dobře. Hoši se podivují, jaký je „machr“ a jak si dovede „vykasat rukávy“, naučili se od něho ovšem i způsobu pohánění, ale dobře vystihují, v čem je směšný, a v tom jej nenapodobují.

2. Jiný typ je Slavomír S. Nazval bych ho *Vojáček*.

Je to hezký hoch, dovede se obléci, má vždycky všechny odznaky na kabátě v plném lesku. Je přímo posedlý na „parády“ a kde může pořádá „přehlídky“.

Dril a paráda Jeho hoši umějí chodit v dokonalých čtyřstupech, znají všechna pořadová cvičení a jeho povely jsou bezvadné. Je šťasten, může-li povýšeně mluvit s některým ze svých rádců, kteří před ním vytrvale „cvakají kramfleky“, s obyčejnými skauty vůbec nemluví a hájí stanovisko, že s „nižšími podřízenými“ se nemluví, ale dávají se jim jen rozkazy a přijímají se od nich hlášení.

S lidmi nemluví a nezná je Mluvil jsem onchdy s jedním z jeho rádců. Ptal se mne na nějakou radu, jak naučit hochy signalizování. Hoch se mi svěřil, když jsem si s ním pohovořil, že se chtěl ptát vůdce. Ten mu však řekl, že rádce, který má druhotřídku, si musí vědět rady a pomoci sám a že o takové „hlouposti“ se on, vůdce, nestará.

V skautské praxi jsou jeho hoši dosti za ostatními oddíly, bohudík má však dobré rádce, kteří si dovedou dosti pomoci sami.

Hoši jej vůbec blíže neznají a ani on nezná je. Neví ani, jak se jmenují, ani rádce nezná jménem, nýbrž jenom podle funkcí.

Kázeň je jeho koníčkem. A potrpí si na vystupování, pozdravování i na přesnost v docházce na schůze a výlety. Jednou prý řekl na schůzce hochům, že se půjde na výlet, jen sejde-li se hochů dvacet. Na srazu jich bylo jen 19. Nešlo se tedy na výlet. Rádcové šli však zadem po družinách a sešli se kdesi za

městem. Večer jsem je potkal při návratu a chválili si, jaký měli prý krásný výlet, sami si to prý vedli.

Pochlubili se také vůdci tímto podnikem, ale byli všichni tři vyloučeni pro porušení kázně. Bylo mi hochů líto, ale nemohl jsem nic dělat, abych autoritu vůdce nepodlomil. Jen toho jsem tehdy dosáhl, že jim dal přestupní list. Byli to výborní hoši.

Hochům imponuje jeho postava i vystoupení, skutečně *Imponuje jeho zjev* důstojnické, nemají k němu však žádný vztah, ani lásku, ani kamarádství. Je jim daleko — deset kroků od těla.

Zachovávání zásad skautského života připomíná často v proslovech a kázáních u táborových ohňů. Praktik není a ani se nepouští do práce, protože se nesluší na vůdce, aby někde zatloukal hřebíky.

Jakmile odešli oni tři rádcové, zůstal v oddíle s hochy *Nesamostatnost, nesmělost* „skutečně ukázněnými“.

Ríkal mi onchdy napůl s uspokojeným sebevědomím, že ti hoši sami ani krok neudělají, co nepřikáže, co není v rozkaze, nic ti hoši nedovedou sami.

Vyložil jsem mu, že je sám k tomu vychovává, když žádnému z nich nedá volnost jednání, když je stále „komandýruje“. Oni se pak bojí samostatně jednat. Pozoroval jsem také, že ti jeho hoši jsou jaksi naškrobeni, nedovedou se nenuceně rozesmát a rozveselit. Jsou stále strozí, odměření. Jen když se dostanou z jeho dohledu, rozveselí se. To se teprve rozzáří jejich zraky, jindy stále v pozoru dopředu upřeně.

3. Podobný je Vláda H. Hoši v oddíle, když to neslyší, mu říkají „pan profesor“.

Nepotrpí si tolik na parády a přehlídky, ale spíše na úctu *Teoretik* a projevy úcty svých hochů. Drží si je také „deset kroků od těla“, ale rád se s nimi dá do řeči, otcovsky s nimi hovoří.

Je výborným teoretikem a dovede celé hodiny hovořit o podrobnostech, hlavně organizačních, ale je také dobrým znalcem zásad pedagogických, jak jsem se přesvědčil z debat s ním.

Úžasně si potrpí na pořádek, hlavně na administrativu, zápisy a záznamy a stráví nad tím celé večery. Je v těch věcech tak přesný, že bych si nepřál lepšího tajemníka pro oblast. Mluví velmi pomalu a klidně a jeho schůze jsou skutečnými slavnostními shromážděními oddílu. Hoši v něm vidí „pana profesora“, jeho klid a vyrovnanost jim imponuje a pozoroval jsem, jak se snaží většinou i jeho pohyby napodobit. Mají

k němu kus úcty, lásky, ale pro jeho odstup není mezi ním a hochy mnoho porozumění.

Rádci pracují sami

Praktikem není a také to otevřeně přiznává. Je si také dobře vědom, že není zručný a pila a sekera mu do ruky nepatří. Dovede však rychle promyslet program a rozdělit práci. V tom je jeho úspěch. Dobře pozná, kdo se k něčemu hodí a jaké má chyby. Jeho rádcové však dovedou dobře přiložit ruku k dílu podle jeho dispozic a pracují docela samostatně, protože jim dává pouze nástin programu, který si přesně zaznamenává a dbá o jeho dodržení. A proto hochy práce těší, každý má co dělat a „pan profesor“ jen přijde, pochválí, upozorní na to a na ono a jde zase dál.

Mnoho řečí

4. Znáš jistě i *mluvku* Jendu H. Jeho oddílové schůze jsou plny námětů a řečí. Stále něco organizuje a stále snová dalekosáhlé plány. Každý týden má něco nového. Jeho slabostí je, že rád řeční.

Namluví a slíbí toho tolik, že si nemůže ani vše zapamatovat a ani se o to nestará, protože ho příští týden napadne vřdycky zase něco daleko kolosálnějšího. A tak se stalo, jak si sám viděl, že již ani jeho hoši nevěří, co mluví, a jeho sliby neberou vážně.

Jeho jediným štěstím je jeho zástupce Kaj. S hadím klidem ho nechá mluvit a potom provede s rádci to, co je nejlepší a nejmožnější. Jenda mívá ostatně myšlenky výborné.

Uvidí se

Jenda je zastáncem zásady, že se nemá nic dlouho připravovat a všechno se udělá na místě. Loni jel tábořit a ještě den před odjezdem nevěděl kam. Jeden z jeho roverů konečně pochopil, že to tak nejde, „osedlal kolo“ a jel vyhledat tábořiště a odamtud prostě telefonoval, kam se má jet. Na nádraží již očekával hochy, opatřil, čeho bylo třeba, a tak se situace zachránila.

Pro hochy nemá kdy

Pro bolesti a stesky svých hochů, pro jejich zájmy a dotazy, nemá Jenda prostě čas. Hoši také vědí, že by jim mnoho podstatného nepověděl a raději se ho ani neptají. Jeho vliv na hochy je vůbec nepatrný. Přesto ho mají rádi a třeba se s úsměskem dívají na jeho stálé plány, dovedou ocenit, co je v nich dobrého a cenného.

Jen ne pořádek

Na výchovu hochů nemá mnoho vlivu, protože ani jeho způsob vystupování a jednání, v pravém slova smyslu „potrhlý“, neláká k napodobení. Jedině to, že je dobrým organizátorem her, ho drží nad vodou. Jinak by mu hoši v oddíle usnuli docela. Na vnější parádu a vystupování hochů si stejně potrpí jako

pan profesor, ale sám není naprosto důstojnický a se Slavomírem ho naprosto nelze srovnávat.

5. Kapitoulou pro sebe je „Bratránek“.

Znáš ho přece dobře. Hoši jsou stále kolem něho, on se s nimi mazlí, má je rád, udělá jim, cokoliv od něho chtějí, jen když trochu zaškemrají. *Má hochy rád*

Zná všechny hochy jménem, ale nevidí jim do duše. Dovedou mu namluvit, co potřebují, a oni vládnou v oddíle. Jistě jsi také pozoroval, jak zpravidla dva nebo tři jsou jeho zvláštními důvěrníky a proti jejich „kamarile“ je bezmocný. *Vládne kamarila*

Oddílové podniky vede dobře. Umí si s hochy zahrát, pořádá pěkné výlety, také na schůzích jim umí pěkně vyprávět. Ale všechno jde ode dne ke dni, program se nedělá, nic se také nezaznamenává. Nač to? On si to pamatuje.

Na delší dobu předem není ani dobře si něco rozvrhnout. Nikdo prý neví, jak se věci vyvinou, jaká bude nálada, počasí a vůbec se nemůže vědět dnes, co se bude dělat zítra. *Nedělá plány*

Zástupce vedle sebe Bratránek nesnese. Pamatuješ se, jak u něho byl Kim. Líbilo se mu tam, chtěl z těch hochů něco udělat, ale Bratránek ho k práci nepustil, jeho slova byla „já si to udělám sám, já ještě nevím, jak se rozhodnu“. A tak převzal Kim starší hochy v oddíle a udělal si s nimi roverský kmen: Jde mu to dobře.

Pro Bratrána je také příznačné, že nedovede starší hochy udržet. Dělají si z něho dobrý den, nemají k němu úctu a on sám nemá pro ně trpělivost, a proto ani autoritu. *Starší hoši utíkají*

Formality Bratránek nepěstuje a okřídleným se stal jeho povel v závodech: „Postavte se tady jako před týdnem.“ Jeho trpělivost s malými hochy je hodna podivu. Nic ho nevyruší z klidu, dovede jim vypravovat celé hodiny povídky, pohádky, příběhy, které četl nebo které si vymyslel. Mnoho výchovného vlivu na hochy nemá. Hlavní jeho výchovnou chybou je, že neumí hochy naučit sebekázní. Jsou rozmazlení, vrtkaví a pohodlní, zvyklí, že vždycky bude podle jejich. A ono podle jejich také vždycky je.

6. Znáš konečně Toma.

Je to zvláštní povaha. Jeho robustní postava a jeho vystupování vzbuzují z dálky dojem klidu a vyrovnanosti. Už když ho vidím, zdá se mi, jako by mi všechny starosti a obavy padaly ze srdce. Vyzná se dokonale ve všech sportech a je snad vzorem všestranného sportovce. Nemá ani ten ani onen sport za nic vynikajícího. Baví ho to, nevidí v tom však nic jedinečného. Je mu to samozřejmě a lehce dosahuje průměrných výsledků.

Hoši ho mají rádi. Již pro jeho málomluvnost. Nerad se rozhoví, jako by si myslel, že to nestojí za to. Nevidí ve světě žádné záhady a dostanu-li se s ním do hovoru o různých těch problémech, které rád řeším, odzbrojuje mne svou strašlivou logikou a svým cynismem. Neponořuje se do hloubky, vše mu je jasné a pochopitelné.

Autoritu má v oddíle bezvadnou a práce mu jde celkem pěkně. Má agilního zástupce Jendu, který není zdaleka tak rozšafný a klidný, který ale umí vždy přijít s nějakou novou myšlenkou nebo nápadem.

Nemá
obrazotvornost

To totiž Tom neumí. Je příliš suchý a nemá ani kousíček obrazotvornosti. S čím neprijdou hoši sami, to by nikdy nevymyslel. Proto je sice umí přidržet k práci, umí ji rozdělit, ale neumí vzbudit nadšení. A proto přijde vždycky s nápady Jenda. Tom je posoudí a jakmile je schválí, nikdo již nepochybuje o úspěchu.

Pomalů

V jeho oddíle neznají práci horečnou a překotnou. Pracuje se sice pomalu, ale jistě, abych tak řekl „po hanácko“.

V technických věcech, v práci v táboře, v organizaci rukodělných prací je Tom odborník a sám také velmi zručný. Organizaci her tak dobře nerozumí, protože neumí vzbudit nadšení. Má však zase tu výhodu, že jediný jeho pohled boří všechny obavy před neúspěchem a zahání na ústup „sýčky“ a nespokojence, kteří na všechno mají své „kdožví, jak to dopadne“.

Proto se mu mnoho podaří.

Myslím, že jsem vyčerpal snad většinu základních typů vůdců. Ideální vůdce se dosud nenarodil. Vyber si z těchto typů, co na kterém z nich je dobré a co špatné, odhadni sám kolik a co dovedeš a podle toho se řiď. Pozoruj tedy nejprve sebe a pak ostatní vůdce, oceň své úspěchy i jejich a pracuj k svému zdokonalení tak, jak Ti to vždycky klade na srdce

Tvůj
Akela.

JURO!

Vytýkáš mi v posledním dopise, že jsem Tě vodil za nos. *Ideální vůdce*
Napsal jsem Ti, jací vůdcové jsou a vlastně nemají být a vymluvil jsem se prostě, že dokonalí vůdci nejsou. Chci to tedy napravit.

Lord Baden-Powel ve své knize Aids to scoutmastership se *Ideální vůdce*
pokusil načrtnout povahu dokonalého vůdce a netroufám si ten obraz nijak doplňovat, protože je nejzdařilejší, jaký znám.

Baden-Powel praví:

„... vůdce musí být zázračným dědem vševědem a ne jenom kousek jeho. Prostě musí být muž a chlapec.“

1. Musí mít chlapeckého ducha, musí mezi hochy zaujmout místo prvního mezi rovnými.

2. Musí uskutečnit potřeby, názory a přání rozličných fází chlapeckého života.

3. Musí zacházet spíše s jednotlivci než s množstvím.

4. Je nutno, aby podporoval smysl pro celek mezi svými hochy, aby dosáhli nejlepších výsledků.

Na těchto čtyřech zásadách můžeme rozvinout celé tajemství úspěchů a snad se mi podaří dát Ti jakýsi návod, jak se stát dobrým vůdcem, i když to nebude onen zázračný proutek, ani norimberský trychtýř.

V poměru k hochům se nesmíš řídit příkladem žádného těch které jsem Ti minule vykreslil.

Vůdce je bratrem, a to starším bratrem svých hochů, a proto nemůže být ani důstojníkem, ani kaprálem, ani panem profesorem, ani na druhé straně Bratránkem, který do hochů nevidí a nemá u nich autoritu. Vůdce musí vidět hluboko do duše

*Cesty k duši
chlapce*

hochovy, pochopit ji a získat si k němu mužný poměr v tom, že získá:

1. úplnou a naprostou důvěru,
2. dokonalou autoritu a pochopení,
3. možnost hochy vždycky ovládnout a
4. dovednost rozumět duši hochově, jejím změnám i vlnám, aby uměl vždycky správně zasáhnout.

Důvěra je individuální

Jak si *dobudeš důvěry?*

Důvěra a naprostá upřímnost mezi Tebou a hochy je individuální poměr muže k muži, nebo řekněme hochu k hochu. Proto ji dovede získat jen ten, kdo:

1. umí dobře jednat s jednotlivci,
2. je hodně blízký hochům,
3. nikdy je nezklame.

Jsou lidé, kteří svým zjevem, svým vystupováním, způsobem jednání i řečí vzbuzují sami takovou důvěru, že se jim kdekdo svěří se svou bolestí. Patřím bohužel také mezi ně a sám se mnohdy divím, jak lidé, kteří mne vidí prvně, mi vypravují věci, které nepověděli ani svým nejbližším. Kdosi mi říkal, že je to proto, že mám modré oči a hluboký hlas, když mluvím. Snad — ostatně, pokud vím, máš tyto vlastnosti i Ty.

Buď tedy pamětliv těchto pravidel:

1. Buď *přítelem* všem hochům, ale neměj nikdy oblíbenců. Jednej se všemi přátelsky, s nikým se nemazli a dávej úzkostlivě pozor, abys jednomu neprojevoval více pozornosti než ostatním. Hoši jsou na to velmi žárliví. Hned při sebemenším projevu náklonnosti to na nich zpozoruješ; a hned to naprav.

Buď *subjektivní* a dívej se na všechny stejně. Netrestej nikdy jednoho více, jiného méně. Nejlépe netrestej vůbec, ale domluv jim oběma mezi čtyřma očima. Oni se vzájemně nepřiznají, kolik jsi kterému pověděl, a nemohou to měřit. Je-li mezi hochy nějaký spor, nezasedej na soudnou stolicí, protože rozsudek by se zdál vždycky jednomu z nich nespravedlivý a řekl by, že druhému nadřazuješ. Zaříd to tak, aby si hoši vyřídili věc sami mezi sebou nebo podobné hlouposti prostě neber na vědomí a vyhyňou.

2. Využij každé příležitosti, abys *hochy poznal*, pohovoř si s nimi o samotě nebo v úzkém kroužku. Trochu familiární tón jim dělá dobře a máš je hned doma. Hlavně využij příležitosti, abys mluvil s jednotlivci mezi čtyřma očima, vidíš-li na hochovi nějakou sklíčenost nebo pozoruješ-li, že ho něco tíží.

3. Neptej se nikdy na nic, nejméně na osobní a vnitřní věci rodinné. Pozoruješ-li, že by se hoch rád světil, cítíš-li, co Ti asi chce říci, ale netroufáš si nebo se stydí, hovoř tak, jako bys neměl tušení, co Ti hoch chtěl říci, nevyptávej se ho však zvědavě. Hoch Ti najednou poví vše dopodrobna, bude se Tě ptát na radu a máš jeho plnou důvěru jako ve zpovědnici. Pamatuji, že nutno volit vhodnou chvíli a že musíš sám sehrát stejnou náladu, jakou má hoch. Nesmíš tedy být veselý, rozpustilý, nýbrž právě tak sentimentální, jako jeho poraněné srdce.

4. *Vyslechni každý stesk*. Bývají to hlouposti, že by ses mnohdy nejrady smál. Ale nesmíš být příkrý, musíš věc dobrácky vyložit, pomalu obrátit v lhostejný tón a teprve nakonec z toho udělat žert. Je to někdy velmi obtížné a je k tomu zapotřebí hodně přemáhání, ovládání a skoro hereckého talentu, ale právě to je tajemství úspěchu.

5. Nikdy *nekaž* a nerozšlapávej, co Ti hoch svěřil: Vlož mu věc, pošoukej ránu, pohlad jeho srdce, dej se tou cestou myšlenek, kterou jde on, a potom, jakmile uvidíš, že jsi jej uvedl na správný směr, potřes mu levicí a jdi.

6. *Nevyslychej a nedělej inkvizitora*. Chceš-li si z toho, co hoch povídá, něco objasnit, napověz mu vhodný výraz nebo řekni slovo, které se on snad stydí říci. Je to snazší. Jdeš myšlenkově s ním a ne proti němu, a to je stále táž zásada.

7. *Nikdy nemluv s nikým jiným o tom, co Ti někdo svěřil*. *MLČ!* Buď jako ta studánka. Ona Ti také ukáže Tvůj obraz, když se do ní díváš, ale neukáže Tvou tvář nikomu jinému. Slova, která jsi slyšel, si dobře pamatuj, ale mlč. Věz, že jediné provinění proti tomuto pravidlu Ti navždy zavře důvěru Tvých hochů.

8. Jako vychovatel bys vůbec ani neměl poslouchat klepy, *Klepy* které Ti hoši donesou; když některý pomlouvá kamaráda, měl bys jej hned odbýt. Jako vůdce však a jako vychovatel i toho, o kom je řeč, musíš vyslechnout, protože první zásada je, že *vůdce musí o všem a o každém všechno vědět*.

Vyslechni proto, když Ti někdo nějaký ten klípek donese, dej však najevo nebo aspoň dělej, jako bys o to neměl zájem. Tím podrobněji se všechno dovíš. Sám však nikdy klepy nezačínaj a také nikdy neroznášej. V každém oddíle a v každé společnosti jsou klepaři, o nichž se to ví, a takové lidi neber vážně. Ty můžeš docela zkrátka odbýt, že takové věci neposlou-

Jejich očima

cháš. Ostatní a zvláště vážnější hochy vyslechni však vždycky. 9. Již výše jsem Ti napsal, že se na vše, o čem s Tebou hoši hovoří, musíš dívat jejich očima a tak také každou věc vyložit a usměrni. Jinak by Ti nerozuměli.

Skromnost

10. *Nechvástej se* a mluv o sobě co nejméně. Vypravuješ-li nějakou příhodu z historie oddílu, nedělej ze sebe nikdy hrdinu události, ani kdyby tomu tak podle pravdy bylo.

Každý z nás se stane někdy středem pozornosti a často také hrdinou nějakého příběhu. Jiní pak o tom vypravují. Nevím už, jaké to bylo hrdinství, které kdysi provedl Baghýra, náš první vůdce. Doslechli jsme se o tom od jiných hochů a v duchu jsme viděli kolem jeho hlavy gloriolu. A když se ho pak kdosi z nás šel přímo zeptat, byl-li skutečně při tom a sběhlo-li se skutečně všechno tak, jak hoši vypravovali, odpověděl zcela suše: Ano, ale Tonda zapomněl, že tam přitom byl také Kim, bez něhož bych to nebyl dokázal. A Baghýrova sláva se v našich očích ztrojnásobila.

Nesověřuj se

11. *Buď důvěrníkem hochů, ale neměj mezi nimi důvěrníků.* Není to ani dobře možné, protože jsou to hoši mladší než Ty a v takových lidech najdeme málokdy důvěrníka. Přesto však pamatuj: Silný je ten, kdo pomůže druhému nésti tlumok, ale nese sám i svůj.

Nesověřuj se se svými city nikomu z nich, byť by ses cítil sebeopuštěnější. Nemáš-li jiné východisko, sedni a napiš si svůj stesk, zazpívej si smutnou píseň, zadumej se někde u vody, vpiš svůj zmatek do veršů nebo jdi to našeptat třeba do staré vrby. Ta je neživá a nepoví to dál. Jen tak zůstaneš před hochy vyrovnaný a klidný, hladinou bezpečnosti, kterou nic nerozvlhne a v které každá bystřina stesků zmizí a splyne se zrcadlem jezera.

Pozor na mlce!

12. Nikdy si *nesháněj mezi hochy přátele* a nedávej najevo, že bys někoho z nich potřeboval nebo snad se ucházel o jeho přízeň. Naopak, vtírá-li se Ti nějaký pochlebníček (bývá jich vždycky dost), chovej se k němu chladněji než k ostatním, odmítej jeho projevy zájmu a sympatie.

Předně proto, že by na Tebe ostatní hoši žárlili, jak jsem již výše napsal, jednak se tím stáváš vzácnější. Snad řekneš, že je v tom trochu koketérie. Snad. Ale nezapomínej, že vychovatel musí být diplomat, herec a někdy i komediant. Co jiného je konečně ona tak dokonale a všude vychvalovaná mužná ctnost sebeovládání než komediantství? Všechno má nejméně dvě stránky a podle toho musíš věc také ocenit, milý Juro.

13. Apollón delfský ve své pověstné věštírně odpovídal na otázky věštbou, kterou sestavovali kněží delfského chrámu podle nesouvislých slov kněžky, omámené parami, vycházejícími ze skalní štěrbin. Tyto delfské věštby byly vždy neurčité a zpravidla měly několik významů. *Bůh nikdy neradil přímo, aby se nezmýlil.* Říd se touto zásadou Apollónovou. Ptá-li se Tě někdo na radu, vyslechni ho, uveď ho na správnou cestu, ale neříkej nikdy přesně, co má dělat. Ať se rozhodne sám. Nikdy nevíš, kolik je pravdy na tom, co Ti pověděl, nevíš, jak se mohou věci vyvinout, a mohl bys poradit špatně. A proto, *ať se raději každý rozhodne sám.*

14. *Měj takt.* Ptáš se snad, co je to takt?

Takt je šestý smysl člověka, schopnost vycítit, co by mohlo poranit, a umění jít po špičkách kolem. Nemluv nikdy o tom, co druhého bolí, co nerad slyší, nevytýkej mu nikdy, ani nárážkou, za co nemůže a co nedovede napravit, ač by třeba rád. Bývají to nepatrné tělesné vady, které hoši rádi vypichují. Nikdy to nedělej!

Chraň slabého

Pozoruješ, že se hoši posmívají některému kamarádovi např. proto, že má píhy, křivé nohy, rezavé vlasy nebo vadu řeči. Bývá to častý zjev. Vezmi si posměváčky stranou, jednotlivě, vylož jim, jak nepěkně a nebratrsky s kamarádem jednají, upozorni na jeho dobré vlastnosti a přijdeš-li někdy k takovému výjevu a dovedeš-li vtipně odrazit takový útok, vezmi napadeného v ochranu. Bude Ti tak vděčný, že se až podivíš.

Máš v oddíle nešiku. Hoši se mu ovšem smějí, už se o něm i písnička zpívá, on se však nedovede bránit jejich nárážkám a hrubostem a jen po straně si zaplácne nebo se Ti postěžuje. Potěš ho, řekni mu, že to není tak zlé s jeho levorukostí, poskytni mu příležitost, aby v něčem jiném ukázal hochům, co dovede a co oni neumějí. Tím ho rehabilituješ. Nikdy se mu však neposmívej sám, a když někdy prohodíš nějakou poznámku nebo vtip, nesmí to ranit. Dávej v rozhovoru pozor, kdo je citlivější — a toho šetři.

15. Jsi vůdce a musíš často vytýkat chyby.

Chval! Věř!

Buď Tvou zásadou: *non poena, sed laude* (ne trestem, ale chválou). Pokud nemusíš, nevytýkej, ale chval, kdykoliv můžeš. Tím povzbuzuješ a povznášíš. Musí-li to však přece být, vytýkej vždy jenom mezi čtyřma očima; a považuj chybujícího za nemocného a ne za zločince. Vždycky stůj na stanovisku a jedné tak, jako by hoch, dopustivší se chyb, bloudil. Nepřed-

pokládej nikdy zlý úmysl a vzdor. Máš-li jeho důvěru, poví Ti otevřeně sám, co a jak, kdežto před ostatními hochy by se postavil do pózy raněného lva.

Sliby 16. Ne slovy jen, jimž víra chybí,
může se lhát; —
i ten je lhář, kdo více slíbí,
než může dát.

Proto se vždycky rozmysli, než slíbíš. Neslibuj nikdy věci nemožné nebo něco, o čem nevíš, budeš-li to moci splnit. Nedej se uprosit, odmítmi rázně hned. Nevzbud naději, pak ji ani nezklameš. Jsou to mnohdy maličkosti a drobnosti denního života, ale i na těch záleží. I to hoši dobře vidí.

Slovo je jako papírová bankovka. Má jenom tolik ceny, nakolik je kryta zlatem — činem. Jakmile začneš tisknout víc bankovek, než můžeš proměnit za zlato, jakmile začneš slibovat víc, než můžeš splnit, pozbudeš důvěry, bankovka klesá v ceně tak rychle, že ji již nikdy nezachytíš, ani když zlata přikoupíš a budeš plnit vše, co jsi slíbil.

Důvěra oddílů 17. Musíš mít *důvěru* nejen jednotlivců, ale také celého oddílu. Hoši musí jít za Tebou slepě, je-li toho třeba, a musí věřit, že každý Tvůj krok, každý Tvůj čin vede nejen k cíli, ale také nejbezpečnější a nejkratší cestou.

Slepou důvěru získává jenom úspěch. Pamatuj proto, že nesmíš nikdy připustit, aby došlo k blamáži nebo nezdaru. Vidíš-li, že hrozí katastrofa a že se dílo řítí, ustup včas a kryj náladu svých lidí.

Napoleon říkal: „Statečný voják, který vydrží, vytrvá do poslední kapky krve, i když vidí neodvratnou porážku. Ale generál, který nechá padnout jediného vojáka zbytečně, je dareba.“ — Drž se té zásady. Ustup včas, dokud hoši ještě necítí, že jsou v posledním nadšení pro věc, a rychle odvrát pozornost od věci.

Porad se! 18. Zabezpeč si úspěch *dobrou zkušeností a radou starších, zkušenějších.* Podnikáš-li něco, co dělал před Tebou již někdo jiný, zeptej se ho na radu a uvaž, máš-li stejné schopnosti a stejné lidi jako on. Dva jednoocí mohou stejně trefit puškou do cíle, ale ten, který má levé oko slepé, bude střílet pravou rukou, a ten, který má pravé slepé, bude opírat pušku o levé rameno.

Pozor na superlativy! 19. *Neužívej nikdy nejsilnějších slov, ani nejsilnějších prostředků.* Nechoď s kanonem na vrabce, ani na medvědy. I na ty stačí ručnice. Ponech si superlativy vždycky ještě v záloze,

abys mohl přidat, bude-li toho třeba k pokračování. Zvláště neužívej oblíbeného prostředku vůdců, kteří při každém sebe-nepatrnějším nedorozumění s hochy vyhrožují, že se vzdají vedení, a vyžadují příliš často slavnostní slib věrnosti a že se to již nikdy nebude opakovat. A stane se to za týden nebo za měsíc znovu. To je komedie příliš laciná.

20. *Jednej otevřeně a jasně,* nikdy však neodkrývej karty dříve, než je třeba. Neříkej předem, co budeš dělat, ale *nikdy se nedopouštěj takzvaného zaskakování.* Zabezpeč se vždy na všech stranách, abys nebyl zaskočen lidmi nebo okolnostmi, sám však to nedělej. Míním tím onen postup v diplomacii oblíbený, že se předstírá jiný úmysl a něco jiného se pak udělá. Nepředstírej žádné úmysly, a když se Tě budou hoši ptát, co se bude dělat, odpověz raději: „To se uvidí, jak se věci vyvinou.“

21. Konečně pamatuj na velkou zásadu Machiavelliho, největšího státníka renesance: „*Příjemné se dělá pomalu,* aby utkvělo hodně hluboko v mysli, ale *nepopulární skutky se provedou rychle* a hned nato se upoutá pozornost na něco jiného.“ Jistě chápeš, jak je to důležité, a dovečeš si v oddíle najít prostředky pro tento způsob postupu.

Snad jsem Ti poněkud objasnil, co považuji za důvěru a jak ji nabýt. Jsem jist, že se Ti podaří získat důvěru hochů, a tím dosáhneš prvního stupínku k dokonalému vůdci.

Přeji Ti při tom mnoho štěstí.

Tvůj
Akela.

JURO!

Autorita — kázeň Jsem rád, žeš pochopil z mého dopisu, co to vlastně je důvěra, jaký má důležitý význam výchovný a jak hluboko můžeš vniknout do hochovy duše a získat si ho.

Autorita — prostředek k organizaci práce Ale nejsi jenom vychovatelem svých hochů, jsi také vůdcem svého oddílu, který potřebuje při organizaci her, práce a podniků vedle důvěry také autoritu.

Autorita je něco jiného než důvěra. Autorita a vůdce je onen jeho poměr k hochům, který je přesvědčuje, že je nutné a účelné poslouchat jeho rozkazů a plnit jeho přání.

A čím je to a proč je to?

Podklad autority 1. Předně proto, že Tě *mají hoši rádi*. Poznal jsi to jistě často sám, že rozkaz, kterého by ve škole neuposlechli, můžeš klidně dát svým hochům, a poslechnou. Rádi plní, co chceš, jdou s nadšením kam je vedeš, a jsou rádi, mohou-li Ti být nablízku.

2. Dobyl sis *důvěry mládeže*, a tím máš z polovice vyhráno, dovedeš-li s touto důvěrou správně hospodařit a nestane-li se z Tebe „Bratránek“.

3. Máš v oddíle *hochy* a sám jsi *dospělý muž*. Cosi leží mezi Tebou a mezi nimi. Je to jen několik let, kousek zkušenosti a hodně mužnosti. Mezi Tvými jedenadvaceti lety a patnácti lety Tvého rádce je poloviční věkový rozdíl jako mezi Tebou a mnou. A přece vidíš, že já jsem jen Tvůj o málo starší bratr, kdežto Ty jsi v oddíle *dospělý* — vedle chlapců. Buď co nejvíce chlapcem, ale buď přitom stále, pevný, rozhodný a rozvázný muž.

4. Jsou vůdcové, kteří se domnívají, že pouhý *odznak* stačí k získání autority. I na tom něco je, Juro, neváhám to říci. Kdo nic jiného nemá, má aspoň ten plíšek nebo tu lilii na rukávě a ty také pomáhají budovat autoritu. Ale to je jen malý doplněk, vnější označení čehosi, co se skrývá v srdci pod ním.

5. Odznak, věk, důvěra i láska hochů je Ti dána. Ale vlastní autoritu si musíš vypěstovat sám.

Získej si především převahu a vyžaduj také, aby byla respektována. Můžeš být s hochy jako jeden z nich, neboj se kamarádského nebo i familiárního tónu, dbej však, abys při každé zábavě zůstal „nahore“. Starší hoši považují velmi rádi sebe-menší důkaz kamarádství za povel k nevázanosti a snaží se z vůdcovy osoby „strhat purpur“. Snaží se uvést jej do trapné situace, aby se blamoval, a tak se jim objevil pokud možno jako „světa pán v županu“. Nedopusť nikdy, aby k tomu došlo. Snadno včas prohlédneš, kam hoši míří, a dej rozhovoru a jednání jiný směr.

Je na Tobě, jak daleko v té věci smíš jít. Jsi dosti bystrý a dovedeš se vždycky „vykličkovat“, kdyby Tě hnali do úzkých, a proto můžeš mnohem blíže k hochům, aniž vydáš svůj „purpur“ v nebezpečí. Jiný, kdo není pohotový, nemůže jít tak daleko.

6. Vyžaduj proto také od hochů jistý minimální projev úcty, projevující se navenek. Nebude to zajisté cvakání podpatky, ale jistě aspoň slušný hovor, při němž si hoši nemohou „všechno dovolit“. Mnohdy se mi stalo, že přišel některý nováček na výlet poprvé. Viděl, jak ostatní jsou se mnou kamarádští, a snad se mu zdálo, že jsem tu jenom pro zábavu hochů. I dovolil si někdy víc než nějakou tu familiárnost. Bylo to však vždy jen na prvním výletě. Jakmile poznal, že nikdo ze starších si něco podobného nedovolil, přijal náš oddílový tón a etiketu jako ostatní. A ta etiketa nám vyhovovala vždycky.

Jednou přišel do tábora otec jednoho z mých hochů, důstojník. Pozoroval vše, viděl jak rozdělují práci a také jak za hustého deště stavíme tábor. Divil se, jak to, že mne hoši i v této svízelné situaci tak samozřejmě poslouchají, ačkoliv před chvílí na hřišti na mne při odbíjené pokřikovali jako na jednoho ze svých. Můj zástupce, kterému se svěřil se svým podivem, mu věc správně vysvětlil: Protože odbíjenou dovedou hrát i bez něho, ale přijde-li práce a nebezpečí, nevěděli by si sami rady.

Vidíš tedy, že forma vychází z nitra, kde také pramení.

Přesto je však dobře se jí do jisté míry držet, protože účinkuje i zpět do nitra.

7. *Co žádáš od svých hochů, to dělej také sám.* Vůdce se neulejvá, nedá si nosit tlumok, podávat náradí, nestraní se práce v táboře a v oddíle. Je jasné, že nemůže všechno dělat sám, ale musí se vždycky práce účastnit. Nejtrapnější je zjev vůdce, který si odpoledne lehne do stanu a nakáže hochům, aby uklidili tábořiště s příkazem: „Až vstanu, ať je to všechno jako samet.“

8. Skautský zákon a předpisy oddílového a skautského života, hlavně pak ty, které jsi sám stanovil, platí také a především pro Tebe. Musíš předcházet dobrým příkladem a ne být výsměchem svých vlastních slov.

Ukaž hochům, že skautský zákon můžeš a umíš zachovávat a plnit právě tak, jak to mají činit oni, a uvidíš, že to bude na ně účinkovat lépe než dlouhé řeči. Verba movent, exempla trahunt (slova přesvědčují, příklady táhnou). Čím blíže jsi hochům, čím více jejich důvěry sis získal a čím lépe Tě znají, tím více na ně působí Tvůj příklad a osobnost.

A proto pozor na sebe a na vlastní slabůstky. Psal jsem Ti kdysi, že je to pro Tebe samého neocenitelný prostředek sebevýchovy — takové živé zrcadlo.

9. Dej pozor, aby ses nikdy neblamoval.

Starý řecký filosof vystihl správně způsob lidského myšlení zásadou: Pantón chrématón métron anthrópos. Měřítkem všech jevů je člověk. A skautský vůdce poznává s ním, že měřítkem všeho v oddíle je chlapec. Vždycky, žádáš-li něco od hochů, dáváš-li nějaký rozkaz, projednáváš-li něco, vůbec vždycky, kdykoliv jde o jejich práci, se musíš vžít do jejich stanoviska, do jejich způsobu myšlení, aby Ti rozuměli.

Je tak snadno něco odůvodnit, užíváš-li důvodů, které oni sami uznávají, a zásad, které oni chápou. Nikdy neříkej „tomu vy nerozumíte“, když se Tě hoši táží „proč“? Udej jim takový důvod, který pochopí. Než se dáš do práce, pomysli také, kolik můžeš hochům svěřit, co mohou a co dovedou. Pak teprve práci rozděl a dej příslušné rozkazy a dispozice.

10. Dávej dobře pozor, abys dal každému na starost tolik, kolik unese. Dostane-li méně, nebude spokojen a bude mít za to, že jej podceňuješ. Naložíš-li mu víc než snese, pokazí práci nebo mu zklamání vezme sebedůvěru. Takového potom těžko přiměješ k nějakému úkolu. Při rozdělování práce hled k tomu, aby každý dostal práci, která jej zajímá a v čem chce vyniknout.

Tak si zabezpečíš nejlepší výsledek společné práce. Vždyť pak budou všude pracovat odborníci a zájemci. A to je to nejlepší.

11. Psal jsem Ti kdysi, že o plánech nemáš mluvit mnoho předem, dokud nevíš, zmůžeš-li je. To bys však nikdy nevěděl, kdyby ses nepřesvědčil, jaká je nálada hochů. Hled proto nenápadně mezi rozhovorem nebo pomocí rádců vycítit a seznat, s jakou by byl uvítán ten nebo onen návrh a plán. Uvidíš-li že je půda vhodná, pak teprve rozviň své návrhy a plány na rádcovské schůzce a pusť se do organizování.

A ještě něco.

12. Co nedovedeš sám, dej si předem vyložit, porad se s odborníkem nebo s ním stále pracuj ruku v ruce. Ptej se před každým důležitým rozhodnutím. Stává se často, že odborník sice rozumí věci samé, ale nevyzná se v organizaci práce. O tu se tedy musíš postarat Ty podle jeho pokynů. On poví co a ty zařídíš jak.

Vidíš tedy, že tajemství úspěchu a autority je sice „dosti složitě, ale zcela jednoduché“ umění. Je jenom třeba — důkladně se rozhlédnout a nejednat nikdy ukvapeně.

13. Nejhorší nepřítel autority je nezdar. Pozor tedy na to! Budeš-li při práci rozvázný a budeš-li se řídit zásadami, které jsem Ti naznačil, vyvaruješ se snad většiny nezdarů. Nikdy však nevíš, co se může stát. Vzpomeň, co jsem Ti napsal posledně o výroku Napoleonově: statečný voják vytrvá až do poslední kapky krve, i když vidí neodvratnou porážku. Ale generál, který nechá padnout jediného vojáka zbytečně, je darebák.

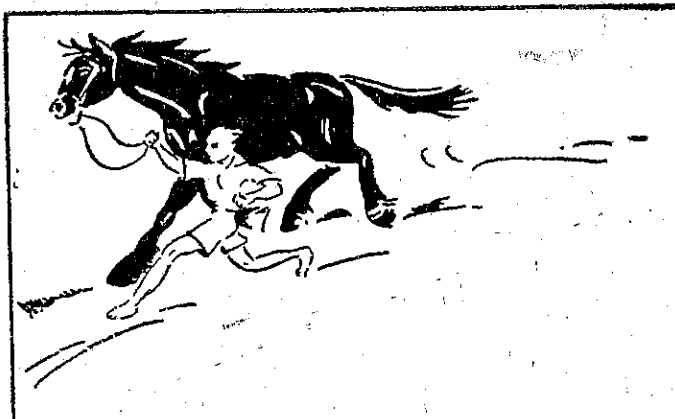
Buď tedy dobrým generálem a uvidíš-li že se věc nedaří, rychle, ale nenápadně od plánu nebo i od započaté práce ustup. Dej něco jiného na program a hoši to nebudou ani cítit jako neúspěch. Je to lepší, než kdyby se věc nezdařila a kdyby došlo k neúspěchu teprve tehdy, když již není možno ustoupit.

Snad řekneš, Juro, že je to diplomacie. Inu ovšem, je — ale vede k cíli. A jenom podle výsledku lze hodnotit práci, hlavně pak výchovu. Nedej se proto klamat, buď stále na stráži a nezapomeň vždycky na počátku se rozhlédnout a potom se stále dívat.

A uvidíš, jak hoši za Tebou půjdou.

Buď zdrav!

Tvůj
Akela.

JURO!

Nálada V posledních dopisech jsem Ti psal, jak si získáš důvěru hochů a jak u nich dobudeš autority a na základě toho se Ti snad vždycky podaří ovládnout tu stále pohyblivou a měnlivou bytost — oddíl.

Rekl jsem Ti, že Tě hoši poslouchají, protože v Tebe slepě věří, protože k Tobě mají úctu a protože Tě mají rádi. Někdy však také poslechnou prostě proto, že sami chtějí. A to je největší umění vůdcovo, ovládat lidi, aniž to pozorují, přimět je k tomu, aby sami chtěli, co chce on. Jako vychovateli Ti často půjde daleko více o to, aby hoch chtěl něco skutečně z vlastní vůle a ne, aby tak jednal jenom z nějakého vnějšího důvodu. Chceš vnitřní rozhodnutí.

Působení zevnitř Každý vliv a hlavně působení zevnějšku je do jisté míry tlakem, je to kus násilí, které hochovu duši vpravuje do určité formy. Vnější vliv budí také kritiku v hochově mysli. Mnohdy kritiku velmi ostrou a působí pak právě opak toho, co vychovatel očekává a čeho chtěl dosíci. Zakázané ovoce je nejsladší.

Musíš si proto najít způsob, jak bys, vycházeje zevnitř, mohl působit přímo na nitro hochovy duše. Chlapec je silně citová bytost. Rozumové argumenty na něho mnohdy neplatí, ale lacině jej chytíš na nějaký nápad, heslo, gesto, vtíp. Ne však vždy.

Duše lidská je jako hladina moře. Vždycky stejná a nikdy táž.

Je obecně známo, že jednotlivec není nikdy schopen tak úplně zapomenout lidské důstojnosti, jako rozzuřený dav nebo pouhá skupina lidí v šibeniční náladě. Je známo, že ne jednotlivec, byť měl sebesilnější vůli, nýbrž vědomí soudržnosti, které žene lidi do stáda, dovede prorazit hlavou zeď. To zná každý vůdce z vlastní zkušenosti v oddíle. Ví také, že se někdy z prapodivných pramenů, ba z nejnepatrnějších příčin vyvíjí a roste ten nebo onen jev, že mnohdy jediný škarohlíd může zkazit nejbujnější veselí, ví však také, že jednotlivec dovede rozesmát davy, že jedině vhodné slovo dovede ovládnout zoufalou situaci a přeměnit bezhlavou paniku v organizovanou práci.

Nikde jinde neplatí zásada řeckého filozofa Herakleita panta rhei (všechno se mění) tolik, jako v oddíle. Vše se mění a stále přetvořuje. Ani okamžik nezůstává člověk stejný, ani jeho povaha.

Přítele, s kterým jsi včera vesele rozprávěl, potkáš dnes s hlavou svěšenou, zítra vytáhnou z řeky sebevraha, který ještě včera stavěl nejsmělejší plány do budoucna. A proto je nutno sledovat ty vlny, věčný pohyb nekonečných změn, v každém okamžiku nasadit páku, otočit kormidlo, abys doplul svého cíle.

Před nastoupivším šikem a před strnulými tvářemi nenajdeš zájmu pro mravokárné kázání, ale u táborového ohně, když se jiskry vznášejí se korunám starých stromů a když šeptají plaménky, roztají i srdce nejtvrdší. Na noční hlídce pod hvězdou oblohou můžeš hochovi snadno vyprávět o věčnosti, ale vysmál by se Ti, kdybys s tím začal po partii odbíjené na hřišti.

Bud umělcem, který umí zahrát na strunách nálad nejkrásnější melodie.

Co k tomu potřebuješ?

1. Rozeznat náladu jednotlivců i davu, abys mohl nasadit v pravém okamžiku, a

2. umět potřebnou náladu také připravit, když ji potřebuješ.

Jaké tedy rozeznáváme nálady jednotlivců? Nelze je všechny vypočítat, protože přecházejí jedna do druhé jako barvy v duze. Můžeme pozorovat jenom několik prvků, a to: sdílnost, sympatii, vážnost, vůli.

Jednáš-li s hochy a chceš-li jim vniknout do duše, musíš je nejdříve poznat. K tomu je nejvhodnější příležitost, když je hoch sám ve sdílné náladě a když Ti sám o sobě nejvíce poví. Ale to není vždycky. Jsou chvíle, kdy se každý rád v povídavě

Duše davu

Panta rhei.

Nálada jednotlivců

Sdílnost

náladě ze všeho vyzpovídá, kdežto jiný by neřekl ani slova a s ničím by se nesvěřil ani příteli. Má totiž i sdílnost několik stupňů od bodu mrazu až po bod varu, ba přechází z jednoho stupně do druhého.

Mladí Sdílným bývá skoro každý člověk po *zdařilém podniku a po úspěchu* nebo naopak *ve chvílích vrcholných zklamání*, zkrátka tehdy, kdy cítí srdce potřebu s někým se rozdělit o svůj žal nebo o svou radost. Mladí hoši bývají sdílnější při neúspěchu, starší hoši spíše ve chvílích veselých nebo jsou-li naladěni sentimentálně, *po silném citovém vzrušení*.

Starší Starší hoch svou *bolest nebo zklamání* obvykle skrývá, nepřizná se, třebaže těžce bojuje. Je to příznak puberty. Každý nešetrný dotek, přímá otázka nebo poznámka jej zatvrzuje a činí ještě uzavřenějším. Neptej se proto v takových chvílích, vzpomeň si, co jsem Ti psal o získání důvěry a o taktu, kterého nemůžeš mít nikdy dost.

K sdílnosti přivedeš mladší hochy snadno *veselím a upřímnou veselou zábavou*. Starší hochy spíše tím, že jim dáš prožít silné citové vzrušení *u táborového ohně*, uvedeš-li je do sentimentální nálady po pěkné, ale zajímavé noční hře, nebo ve chvílích osamění *na noční hlídce*, jdete-li spolu jen dva.

Sympatie Jiným prvkem je sympatie, která někdy vede ke sdílnosti, často bývá jejím podkladem, mnohdy si však hledá vlastní cesty. Od chvíle naprostého egoismu a samotářství (obvykle v roztrpčení a zklamání) přechází lidská duše až k chvílím překypujícím láskou a přátelstvím, schopným hrdinného sebeobětování.

Podle psychologického pozorování jsou nejegoističtější menší hoši. Větší mají více smyslu pro opravdové přátelství a pro altruismus. Závisí to však opět na náladě, která se stále mění.

Neúspěch, *zklamání* a hlavně tzv. *zrada*, kterou hoši cítí ve svém poměru ke kamarádům, zatvrzuje jejich srdce a dává jejich přátelským citům „zmrznout“.

Vážné problémy Mnohdy bývají příčiny i jinde a nevraživost se přenáší na celé okolí a na každého, s kým se hoch setká. U hochů, mladých lidí, kteří neprožili ještě otřes, nelze mluvit o otrlosti, a proto daleko snáze reagují na tyto drobné rány osudu.

Ale takového mladého nešťastníka, který zanevřel na svět a na své kamarády, přivedeš brzy zase k životu. *Jen ho strhni do společné zábavy*, poskytni mu příležitost, aby se uplatnil,

aktivně se mezi ostatními přičinil. Vezměte ho mezi sebe a bude zase váš.

Nevyšmývej se, nebagatelizuj! To jen roztrpčuje. Raději přehlédní vyrovnaným pohledem „starého“, který již horší rány osudu prožil, a bude brzy dobře.

Vážnost.

Vážnost

Největší dar, který člověku dal Bůh, je smích.

Smích, veselí, je kouzelný proutek, kterým mávneš a rozeštoupí se žulové skály nepřístupných tváří, roztaje jezero chladu a spadne maska společenského předstírání.

Člověku je dáno, aby byl smutný i veselý. *Smutek* přechází v lhostejnost a na druhém pólu je veselejší. Je tu opět rozpětí mezi bodem absolutního chladu (*smutku*) přes bod mrazu (indiferentní nálada) až po bod varu (tzv. *šibeniční nálada*), kdy se nejtragičtější dojmy mění ve frašku a nejvážnější slovo se odráží od rozesmáté duše a mění se ve vtip.

Jsou přerůzné příčiny smutku i veselí. Mnohdy i nepatřné na první pohled. Důležité je vědět, jak ovládnout náladu a jak ji usměrnit.

Chytil jsi již někdy jankovitého koně? Půjdeš-li k němu *Jdi s ním* a budeš-li sahat na uzdu, ustoupí před Tebou a táhni jej jak chceš, nepůjde za Tebou, bude se bát. Přistoupíš-li však k němu ze strany, popláceš jej po boku, zvolna uchopíš otěž a půjdeš kousek před ním jedním směrem, můžeš jej vést kam chceš. Půjde s Tebou nebo spíše za Tebou.

A podobně se to má i s chlapcem. Je-li smuten, nechť ho rozesmát hřmotnou náladou, ale zaútoč zvolna, *začni tam, kde právě se svými myšlenkami bloudí*. Pak pomalu přidávej do veselejšího tónu a za chvíli půjde za Tebou a jistě Tě dohání.

Lidé dospělí, stejně jako děti a mládež, *podléhají* velmi snadno *šibeničnímu humoru* *veselé náladě*. Výjimku činí snad jenom takzvaní bručouni a „starí mládenci“, lidé zatrpklí, kteří na svět zanevřeli, a ti, kteří jsou ještě pod dojmem právě zašité rány duševní nebo zklamání. S tím také souvisí nebo zpravidla se kryje smutná nálada s náladou nesdílnou.

Ale pozor! Právě po podobných zraněních dochází velmi snadno k reakci, kdy se zatrpklost a *smutek mění* náhle *v náladu šibeniční* a v nevázané veselí. Co lidí chodí zapít svůj žal a vracejí se rozjaření domů! Je k tomu arci třeba silné dávky alkoholu, ale podstata je táž — hledej zapomenutí v bezstarostnosti a ve veselé mysli. Tvůj teploměr musí správně ukázat, koho

máš před sebou, a musíš využítkovat nejvhodnějšího prostředku, abys člověka dovedl tam, kde ho chceš mít.

Jaké to budou léky?

1. *Sdíllost* a důvěra nemocného — bez těch léčit nelze.

2. *Pospolitosť* — společnost hochů v oddíle, kteří svou veselou náladou a myslí strhnou zatrpklého.

3. Tvůj *vlastní příklad*. Tvé jednání a vystupování, dovedeš-li se dokonale ovládat.

4. Teprve když pacient začne roztávat, můžeš mu naznačit, že *to všechno není tak zlé*, že je chyba myslet na neúspěchy a zatarasit si jimi cestu kupředu. To vše pomine, na to se brzy zapomene, vždyť na člověka čeká tolik radosti a štěstí. Jakmile nemocný kolem sebe uvidí planoucí tváře a zaslechne zvonivý smích, nedovede stát s hlavou svěšenou.

5. *Veselá příhoda*, vyprávění nebo rozhovor, sršící vtipem a pružností myšlenek, je nejkrásnější a také nejúčinnější prostředek k rozveselení.

6. Jiným prostředkem je *veselá družná píseň nebo hra*, při nichž musí každý zapomenout na sebe a dát se strhnout proudem smíchu.

7. Pozor na *náladu šibeniční* — ta bývá zpravidla záchvatem celku a nikoliv jednotlivců, a proto se také vymkne snadněji z ruky. Tu nepomůže vážné slovo, protože vyzní výsměšně a napomínání jsou „zbytečné strachy“. Snaž se proto zasáhnout vždycky včas a dát náladě jiný směr, abys nad lidmi nepozbyl vlády.

Jinak je ovšem šibeniční nálada nejúčinnějším lékem proti absolutní depresi a zoufalství. Prší-li, všechno se hatí a nic se nedaří, zklamou-li i poslední naděje, nikdy nezklame suchý vtip a humor, který rozšíří sevřené rty k novému úsměvu. A proto, když je nejhůře, *mrkni na svého „Švejka“*, poklepej mu na rameno a řekni něco jako: „To jsme to dopracovali.“ On umí jistě nasadit správnou odpověď a ostatní se připojí. Začne ironickým úsměškem a ten se zakrátko změní v upřímný smích.

Vůle

Jako bývá někdy po těžké námaze svalstvo a celé tělo jakoby rozlámáno a nedovede napnout jediný sval, tak nějak podobně bývá také v duši. Přijde taková *deprese* a člověku se nechce do ničeho. Plány víří hlavou, práce čeká, slunce láká na louce, voda zvoní pod splavem, knihy v polici se usmívají a zvědavost touží dočíst se konce započatého románu, ale cosi jako olověné

podešve tíží duši — a nechce se myslet, vstát, pracovat, rozhodovat se — člověk je otráven tím „dolce far niente“ a hledá argumenty, aby se mohl sám sobě vymluvit.

Lidem, kteří trpí touto náladou trvale, se říká lenoši, indolenti, sečkové, budižkničemu nebo literárně oblomové. Sedá-li to na Tebe, *chop se rychle nějaké rukodělné práce*, dlabej do dřeva, spravuj motor, čisti psací stroj, oprav něco v domácnosti a hned se pohneš. Nebo jdi na hřiště, nebo se projdi lesem, proběhni se, jdi se vykoupat. Čím rychleji půjdeš a budeš se pohybovat, tím lépe.

A sedne-li to na některého hochu v oddíle a drží-li ho to delší dobu (mnohdy to bývá i několik týdnů), svěř mu něco podobného. *Jednej rychle a dej ho mezi lidi hodně agilní*, kteří umějí pracovat jako lvi, jinak se Ti choroba rozšíří po celém oddíle a budeš ji potom těžko léčit.

To je nejnižší bod teploměru. Ale nálada k činnosti nebo k nečinnosti stoupá od tohoto bodu přes větší chuť k práci až po nejvyšší bod *zuřivé agiliti*.

Ta zpravidla v oddíle neškodí. Jenom usměřňuj a přiděluj práci tak, aby bylo agiliti, která se u hochu náhle objevila, stále využito. Je třeba pozvolna jej obrátit k něčemu užitečnému, jinak jsou v nebezpečí zuby kamarádů, sousedova okna a oddílový domácí inventář.

Měj proto vždy pohotově *program pro takové „pracanty“* a jakmile se takový záchvat objeví ve vyšším stupni, který svědčí o horečce, nech jej vybit se. Ale buďtež to jen věci užitečné a takové, které lze rychle udělat, aby agiliti za práce neochabla, nýbrž až po ní. Na výletech, na schůzích, při podnikcích a jinde, kde se objeví taková náhlá touha po činnosti (často jako epidemie mezi hochy), hleď *zorganizovat pěknou hru*. Hoši se proběhnou, příjemně se unaví a spokojení a uklidnění půjdete domů.

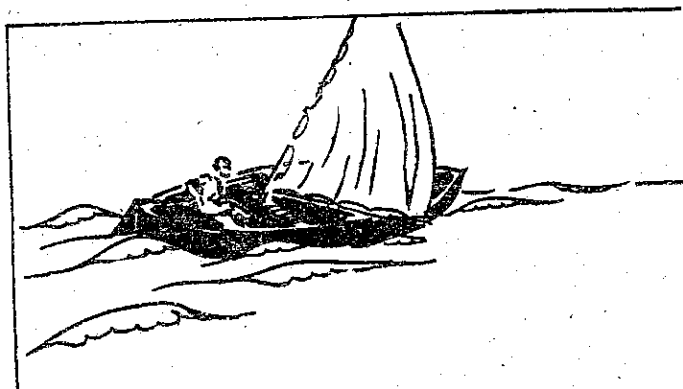
Využítkuješ-li vždy vypětí této vlny nadšení, můžeš s hochy stavět pyramidy. Ale nestav pyramidy, stav radost a štěstí v lidských srdcích. To je cennější než sláva šesti tisíc lidských věků.

O to se vždy snažil Tvůj

Akela.

Lenost

Agiliti

JURO!

Nedokončil jsem ovšem poslední dopis.

Nemáš přece v oddíle jen jediného chlapce a Tvůj oddíl také není jen 20 chlapců vedle sebe, nýbrž je to strom, kde každý z nich je větévkou, listem i plodem. Nestačí proto ovládati jen jednotlivce, nýbrž i celek. Věř mi, že je to snazší.

Jak ovládnout celek

Snad je to paradoxní, ale je to pravda. Lidé, kteří jsou často pohromadě a kteří si navzájem všichni dobře rozumějí, podléhají stále vzájemnému vlivu a snaží se udržet stále všichni stejnou náladu. Tím se stává, že sami, aniž jsou si toho vědomi, jdou vždy tam, kam se jeden z nich obrátí. Nadarmo se neříká, že jdou jako ovce za beranem. Vyber si proto v oddíle v takových chvílích onoho „berana“. Poznáš ho: Je to ten, který hochům imponuje, kterého hoši rádi napodobují a jehož slovo platí. Nebude nesnadné jej ovládnout. Buď se s ním přímo domluv, je-li to dobrý chlapec, který své postavení pochopí a který má dostatek smyslu pro to, aby vědomě dělal berana, nebo si na něj nenápadně získej vliv.

Beran

Prostředky jsou snadné.

1. Svěř se mu, aby hochy k tomu nebo k onomu přiměl, řekni mu, že to s nimi dobře umí. Naplní ho to jednak sebevědomím, jednak si rázem dobudeš jeho věrnosti, jakmile se bude domnívat, že „my to spolu vedeme“.

2. Kdykoliv uvidíš, že uhodil na Tvou strunu a že hoši také již zabrali, nech náladu dorůst až tam, kde ji chceš mít.

Spíše nech jej dělat berana a sám buď jen pastýřem, neboť být beranem je pro vůdce nebezpečné postavení. Protože pak výtky nezdaru padnou vždy na něho a ne na Tebe. Bude tedy nejen beranem, ale i beránkem, který snímá hříchy Tvých „neúspěchů“.

3. Nemáš-li takového berana, najdi si vždycky příležitostně někoho, kdo se za Tebe exponuje, aby hochy strhl na sebe.

4. Kdybys nemohl sehnat ani takového, musíš sám do boje. Snaž se však držet vždy tak daleko, abys neztrácel přehled. Dávej direktivu, naočkuj něco, ale sám se drž vždy opodál a zasáhni teprve, kdybys pozoroval, že věc jde jiným směrem, než chceš, nebo že práce nějak vážne. A tak půjdou hoši pozvolna bez Tebe dál a nebudou ani pozorovat, co jsi navlékl.

5. Sleduj stále, jak se nálada vyvíjí, abys věděl, jak a kdy zasáhnout. Ty sám musíš být vždy o krok vpřed a jakmile zpozoruješ, že hoši ztrácejí cestu nebo že hrozí zklamání, již musíš být na pravém místě a „pustit jim druhého zajíce“. Ty sám musíš být vyrovnanou hladinou, musíš vždy vědět, jak dál, a v pravé chvíli dát všemu správný směr.

6. Pozoruješ-li, že jsi zvolil cestu sice správně, dobře naočkoval náladu, ale že se Ti zvrhla, že hoši o své újmě zabočili jinam a že táhnou jiným směrem, než jsi chtěl, zasáhni dříve, dokud na ně ještě můžeš působit. To nastává hlavně tehdy, když se vyvine šibeniční nálada.

A nyní několik rad, jak na to.

1. Nálada se nedá lámat přes koleno (viz příklad s jankovitým koněm), vždy musíš vycházet z myšlenkového proudu, který převládá. Po veselé hře hra vážnější a pak teprve suchý výklad. Po rozpustilé písni zpěv vážnější, pak teprve tklivá a potom teprve proslov do duší.

Jak se dělá nálada?

2. a) Především musíš na sebe obrátit pozornost.

b) Potom získat kus sympatie (v tom okamžiku), abys byl jedním z nich.

c) Pak udat nový směr, o němž neví hoch (hoši), kam přesně vede, ale který je jim příjemný. Vždycky s heslem: „Jděte.“

3. Musíš činit dojem rozhodnosti a pevného směru (netěkat), pak Ti věří každý, třeba nevěděl, co zamýšlíš.

4. Využij okamžiku, kdy je věc „na vážkách“, pak dáš snadno malým popudem všemu nový směr. Na vážky dostaneš věc, počkáš-li, jak se vyvine, nebo naočkuješ-li ji nejistotou.

Cím se dělá nálada?

Cím?

1. *Příkladem* vůdcovým. Nesmíš být náladový sám a vždy pamatuj, že Tě hoši přesně napodobují a budou dělat, co Ty.
2. *Slovy*. Dobrý řečník snadno slovy, gestikulací, hlasem apod. strhne lid.
3. *Gestem*. Vhodné gesto, posunek, dobrý vtip účinkují lépe než dlouhá řeč, jen když vtip sedí.
4. *Oděvem*. Slavnostní oděv, skautský kroj, dává již sám věci vážný ráz.
5. *Vystoupením a rváři*. Hrej vážného při slavnostních událostech, směj se upřímně v kruhu kamarádů.
6. *Formací*.
 - a) Družná nálada je v kroužku, u ohně, u krbu, kolem stolu.
 - b) Strohá nálada je ve čtverci pod vlajkou, před nastoupivším šikem apod.Před a) patří výtky, před b) pochvala.
7. *Prostředím*. Místnost, okolí účinkují přímo na duši. Tak například jinak táborový oheň, jinak třída, jinak hvězdná obloha při hlídce v táboře, jinak nároží velkoměsta. Hudba, zpěv, obrazy života před Tebou — to vše musíš vycítit.
8. *Společně prožité dojmy* tvoří přátelství a napomáhají sdílnosti.
9. *Žaludkem* vede cesta k duši. Na rádcovských schůzích si uvařte trochu čaje — a budete kamarádi, nikoli velevážené shromáždění.
10. *Úspěch* vede k agilitě, nezdar k depresi. Okamžitým dojmem působí i zcela nepatrná hra. Dej hochovi příležitost, aby vyhrál, a pak využij jeho nálady.
11. *Hudba* i zpěv působí *rytmem* a *melodií*. Jinak působí při tanci valčík a jinak sentimentální tango. (Všimni si, že valčík vládne v lehkomyšlné, veselé Vídni, kdežto tango došlo největší obliby v severských zemích.) Pamatuj na hudbu při táborových ohnících!
12. *Denní doba*. Ráno je člověk pln života, v poledne unaven a k večeru, zejména za soumraku, nejsentimentálnější.
13. *Krajina* i barva okolí. Rozhledy do modrých dálek uklidňují, rozeklaná údolí, hučící řeka, peřeje působí rozčilení, neklid. Šero smrkového lesa přivádí až k zbožnosti, sluncem zalitá louka vábí k rozběhu a ke zpěvu.
14. *Tělesná únava* způsobuje duševní malátnost, otupuje soudnost a je proto nejvýhodnější chvílí k vyvracení „zásadních názorů“.

Sám nevím, Juro, co bych Ti ještě napsal. Snad bych mohl sestavit celé stupnice a teploměry. Jsi sám vnímavý, příroda Tě obdařila tvůrčím nadáním a velkou dávkou smyslu pro umění, které působí nejvíce na cit. Dovedeš proto docela instinktivně rozpoznat náladu každého a vždy.

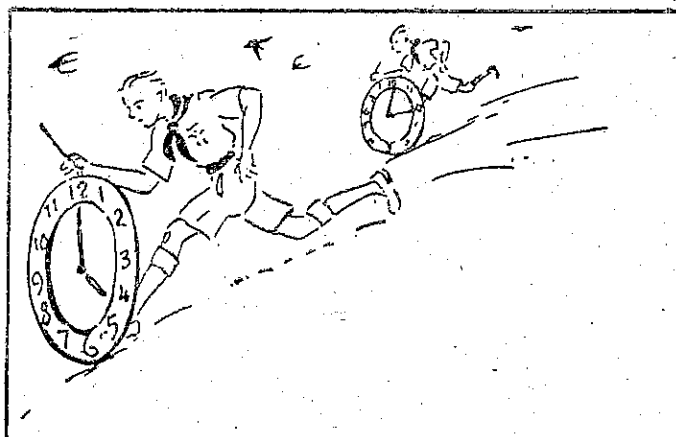
Nezapomeň na dvě zásadní pravdy:

1. Lidé jsou mnohdy daleko senzitivnější než Ty (jsou to mladí hoši).

2. Nesmíš posuzovati jenom podle sebe, ale koriguj svůj dojem tím, že se vžiješ do jejich duše.

Dovedeš-li to vždy, Juro, budeš lepším vůdcem než všichni před Tebou i než

Tvůj
Akela.

JURO!

Kde vzít čas? Posledně jsem Ti napsal, že vůdce musí být vševědem, a snad jsem také naznačil, jak má doplňovat své znalosti. Ptáš se docela pochopitelně a správně: Kde k tomu všemu vezmu čas? Dobrá! Pamatuj, že den má čtyřicet hodin, a využiješ-li každé chvilky a neprozahálíš-li ani minutku, uděláš za den dvojnásob, co jiní lidé dokáží za týden.

Vyškrtěj vše zbytečné Rozděl si tedy čas a vyškrtěj všechno zbytečné.

1. Uvaž, co času probíjí Tvoji známí u piva, u karet, v neplodném hovoru v nevhodné společnosti. To jsou za několik let celé měsíce.

2. Hledej sám, kolik času často promarníš hloupostmi, věcmi zcela bezcennými.

3. Uvaž, kolik času strávíš přemýšlením o pošetilostech, klepech a lidech, kteří nejsou hodni, aby sis pamatoval vůbec jejich jména.

4. Nemarni čas všelijakým rozčilováním a užíráním nad nezdarem. Co se stalo, stalo se, nezabývej se tím už a uvažuj o tom, co podnikneš, a ne o tom, co jsi pokazil.

5. *Nepřebíhej od věci k věci*, neuvažuj dlouho o tom, co dříve a co potom, musíš-li udělat obojí. Chop se jednoho, až budeš s tím hotov, dej se do druhého.

6. Udělej všechno hned a neodkládej. Znáš mne a víš, že

polovinu své korespondence vyřizují na šikmé stříšce poštovních schránek. Nosím při sobě stále korespondenční listky a *kdykoliv něco potřebuji*, hned to napíši a také to hned hodím do poštovní schránky. Dělej to také tak. Ušetříš si mnoho času jinak promarněného vzpomínáním, co Ti na ulici napadlo. Zaříd se i v jiných věcech podobně. *Napadne-li Tě něco, hned si to poznamenej* do zápisníku. Dělej si osnovy svých přednášek, programy schůzí a oddílové práce cestou na ulici, při čekání na elektriku, v elektrice, v železničním voze apod.

7. *Využítkuj každé chvíle*. Nos s sebou vždycky v kapse papír na psaní, můžeš často napsat celé dlouhé dopisy v čekárně u zubního lékaře a jinde, kde bys tak často promarnil vzácné chvíle svého mládí.

8. *Měj při sobě vždy knihu, kterou právě čteš*, víš-li, že budeš moci mít na čtení čas. Většinu knih, které čtu v poslední době, pročítám na ulici, v čekárnách, ve vlaku, v tramvaji. Snad řekneš, že Tě okolí ruší. Zvykneš brzo, Juro, a budeš při čtení kolem sebe všechno vidět i slyšet.

9. *Usnadni si práci*, kde se to dá. To není lenost, a je-li to lenost, pak líný člověk vynalezl automobil, letadlo, protože pilný a svědomitý by chodil podnes pěšky a nosil by vše na zádech.

10. *Rozvaž vše, abys nemusel nic dělat dvakrát*. Promysli si to někde při vhodné příležitosti, napiš si osnovu postupu do zápisníku a když si pak k práci sedneš nebo postavíš, půjde to bezvadně a „na čisto“.

11. Drobné, jednoduché a mechanické práce *svěřuj*, pokud to jen trochu jde, *hochům v oddíle* (např. rozesílání a rozmnožování oběžníků, upomínek, rozličné pochůzky, vzkazy apod.). Na to je Tě škoda. Ani nevíš, jak to hoši dovedou.

Pamatuji se, jak jsme jednou instalovali skautskou výstavu. Jak to už obvykle bývá, přidělili nám místnost v poslední den a v 8 hodin večer jsme zjistili, že schodiště je úžasně prázdné a že by se tam mělo něco pověsit. Měl jsem tehdy smělý návrh namalovat asi 30 obrazů, znázorňujících skautský výcvik — od nováčka po prvotřídku. V devět večer jsem se dal do práce a ve čtyři ráno jsem byl hotov. Měl jsem k ruce čtyři hochy. Sám jsem kreslil figury a každý z nich jednou barvou koloroval boty, šaty, trávu atd. na všech obrazech vedle sebe. Neuměli vůbec malovat, ale dovedli to a sám bych to nebyl nikdy přes

noc dokázal. Stačilo však, že jsem kreslil figury a nakonec barvy tu i tam opravil.

12. Přitom však nezapomínej, že se *nejvíc udělá v prvním nadšení*. Pustíš-li se do práce s chutí, sed' u ní, dokud Tě chuť neopustí.

13. Všelijaké *pochůzky* si zařid' tak, abys nepřeběhl několi-krát celé město. Promysli si *plán*, abys šel od jednoho ke dru-ému. Šetři nejen časem, ale i nohama.

14. Sám konečně nejlépe víš, kde *promarníš* nejvíc času, a *hleď to napravit*.

15. Jsou ovšem určité chvílky, řekl bych *nečinnosti* nebo činnosti bezvýznamné, kdy se skutečně nedá nic užitečného dělat. *Využítuj i těch*. Jednáš-li s lidmi, zastavíš-li se na ulici s někým, na kom Ti záleží, i když ten rozhovor je bezcenný, jdeš-li někam a nemůžeš cestu zkrátit, využij i těch chvil.

Studuj psychologii lidí, uč se pozorovat, sleduj, jak lidé chodí, jak mluví, pozoruj zajímavé tváře, typy, postavy, uvažuj, proč se frekvence na ulici každou hodinu mění, dívej se, jak se mění mraky na obloze. Pohled do výkladních skříní obchodů, usuzuj o povolání mimojdoucích, jenom nikdy nechod' jako „pro-fesor“, který nevidí kolem sebe a jen se žene, brblaje si pod vousy: jen kdybych tam už byl.

16. Šetři tedy časem, kde se to dá, nikdy však *nešetři časem na osvěžení mysli a věnuj hodně času kráse*.

Zastav se před obchodem s obrazy a sochami, pohled' na krásnou fasádu, karoserii, vůz, všimni si i krásných lidí. *Hledej všude něco pěkného*, v paprsku slunka, v ulici, ve skupině špinavých dětí, hrajících si na hromadě písku. Poslouchej pěknou hudbu, čti pěkné knihy, prohlížej pěkné výrobky, nábytek, plakáty, navštěvuj divadlo i kino, všude hledej umění a krásu. Bez ní by Tvá duše shnila.

*Spěchej,
ale ne slepě*

Nedopuť, aby se z Tebe stal člověk, který netrpělivě s ho-dinkami v ruce každou vteřinu posuzuje jenom podle toho, co mu vynese, a kterému je vše ostatní „otrava“.

Varuj se takto rozumět mým slovům, to bych je raději nikdy nebyl napsal, ale doufám, že rozumíš dobře, neboť znám Tvůj smysl pro krásu a snad věříš i v upřímnou radu

svého
Akely.

JURO!

Psal jsem Ti, že vůdce se nerodí a že je třeba vychovat se a vzdělávat k tomuto úkolu. Dnes se pokusím dát Ti k tomu návod.

Řekli jsme si, že vůdce musí rozumět všemu trochu a být tak trochu vševědem. Odpovíš, že je to nemožné. Ale není to pravda.

Ve škole ses kdysi naučil mnoha věcem a všechno jsi jistě nezapomněl. Musíš tyto znalosti udržovat a stále prohlubovat, jinak by neměly pro Tebe cenu. Máš k tomu všude příležitost a nestojí Tě to ani mnoho času, ani mnoho námahy.

*Znalosti
si udrž*

Kdykoliv něco čteš nebo slyšíš a pozoruješ, že Ti v tom nebo v onom znalosti polevily, ačkoliv jsi to kdysi dobře znal a dobře věci rozuměl, sáhni po své staré školské učebnici a zopakuj si věc. Často stačí, mrkneš-li jen na některou stránku, a budeš zase „doma“. Nahlédni do naučného slovníku, do dějepisného přehledu, botanického nebo zoologického klíče, do atlasu, do mluvnice a jinam. Opatři si podobné příručky, osvěžuj stále paměť a doplňuj své vědomosti.

*Kontroluj
a obnovuj*

Viděl jsi již někdy stroj na tisk adres? Mívají jej ve velkých kancelářích, v pojišťovnách a obchodních domech. Vždycky jsem se rád díval, jak ten stroj pracuje. Adresy se tisknou z ma-lých plíšků, do nichž jsou jména vyražena. Po vytištění všech adres vysypou se plíšky do stroje. Ve stroji to skřípe, vrzá, plíšky se přehazují sem a tam a ze strany můžeš vidět, jak páčka je nese každou na příslušné místo a seřadí je přesně podle abecedy nebo podle splatnosti prémie, podle okresů

Adresograf

nebo jak je toho třeba. Žádný nepadne jinam a každý je na svém místě. A přibude-li nová adresa, stroj ji opět sám správně zařadí.

Tázal jsem se poprvé, jak stroj pozná, kam co patří, a jak může tak přesně pracovat. Úředník mi ukázal několik těch plíšků. Každý má po straně několik vroubků. Na každém plíšku je skupina těchto vroubků jinak sestavena.

Zařazení nových poznatků

Tvé vzdělání a Tvá paměť musí být také jako ten stroj. Přiide-li nový poznatek (nová adresa), musíš si jej zařadit mezi své dřívější znalosti. Jakmile jej správně zařadíš, již na věc nezapomeneš. Je jenom třeba, abys měl na všem novém ty vroubky, ať jsi to četl, pozoroval, od někoho slyšel nebo jinak seznal. Nenajdeš-li příslušný vroubek, nepřipojíš-li nový poznatek k dřívějším znalostem, nebudou Tvé znalosti vědním, ale jen hromadou plíšků bez ladu a skladu, které se časem pokrývají a poztrácejí.

Na Tobě je, aby sis udržoval stále svěží znalosti a abys měl stále v pořádku onén třídící klíč. Při každém novém poznatku *hledej tak dlouho, až najdeš navázání na svou nejbližší znalost*. Jakmile ji naleznáš, je plíšek správně zařazen. Tak např. čteš-li v některém Londonově románu o řece Mackenzie, podívej se na mapu Kanady, kudy řeka teče; budeš mít jasnou představu a i když zapomeneš jméno, budeš vědět, kde to bylo.

A kde budeš hledat nové poznatky?

1. Sleduj *rozhovor hochů* o všem a hledej jejich zájmy. Máš-li v oddíle odborníky v některých znalostech, dej se s nimi do řeči, dej si věc co nejdůkladněji vyložit a vysvětlit, aniž dáš najevo, že jsi naprostý analfabet, a dovíš se a naučíš se velmi mnoho.

Pramen poznání

2. Máš *mnoho známých kolegů*, kteří studují nejrůznější obory věd a soukromě se každý z nich také ještě něčím zabývá. Máš-li zapotřebí rady a poučení, obrať se na ně. Každý rád poučí druhého o svém koníčku. Tak se můžeš nejen snadno a důkladně poučit a nemusíš se stydět vyptávat se hodně neučenně a ještě získáš přátelství těch lidí. Jako starší a inteligentní muž udržíš snadno krok s mladšími hochy v oddíle, i když nebudeš nad odborníky.

3. Hleď doplňovat své znalosti a vědomosti stále a *zpozoruješ-li mezeru, hned ji vyplň dotazem*. Tak si udržíš znalosti stále svěží a budeš moci své vědomosti stále novými poznatky doplňovat. Necháš-li trhlínku rozšiřovat se, zmizí brzy i to,

co jsi znal dobře. Ne, že bys snad měl studovat všechno vždy za tři roky znovu, to ne, ale prolístuj aspoň ty knihy, které hoši přinesou, a promluv si s nimi o jejich nových názorech.

4. *Čti — čti a čti* — knihy jsou nejlepší přátelé a nejvíce Ti povědí. Dělej si poznámky a výpisky a vždycky, než dočtenou knihu odložíš, prolístuj ji znovu a hleď si stručně zopakovat její obsah, aby Ti utkvěl v paměti. A to ne hned, ale asi po třech dnech. Dodržuj přesně tento postup.

5. Ve škole ses učil *cizím řečem*. Jak málo lidí, opustivších školu, uplatní tuto znalost! Zapomenou za málo let, čemu se tak dlouho učili. Čti knihy v těch řečech, kterým ses naučil. Tak si udržíš jejich znalost a brána, která se Ti pootevřela, otevře se dokořán.

6. Mluvíš-li s někým, využíj každé chvílky, aby ses poučil. Hleď se *vžívat do situace jiných lidí*, abys pochopil *jejich způsob myšlení* a podstatu jejich názorů. Uč se takto dívat na všechno aspoň ze dvou stran.

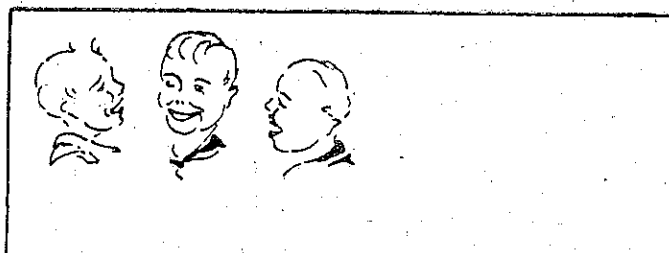
7. *Sleduj stále, co hochy zajímá* a čím se zabývají. Snaž se s nimi držet krok. Jen tak zůstaneš stále mladým, „chlapcem a mužem“.

Nejtrapnějším dojmem působí profesor, který poslední rok před odchodem do penze přednáší látku stále stejně, jak se jí naučil sám, když studoval, aniž dbá, že se pod ním země dávno otočila.

Pamatuj: kdo *chvilí* stál, již stojí opodál. Život běží, nové názory, nové vynálezy, nové knihy rostou kolem Tvých hochů a co Ty jsi kdysi četl, oni už neznají. A konečně musíš mít onen sedmý smysl vnímat ze vzduchu všechno, co se mění. Porovnávat, opravovat svůj názor, dívat se kriticky, ale na vše. Tento smysl mívají velcí žurnalisté a velcí géniové. Ti druzí darem božím, ti první právě tím, že stále sledují, jak se země točí a odkud vítr věje. Oni umějí rozpoznat důležité od bezvýznamného a trvalé od přechodného. Snaž se i Ty tomu naučit.

Já jsem šel také tou cestou a došel jsem kousíček: doběhni mne a jdi dále než

Tvůj
Akela.

JURO!

Sprostota Stěžuješ si, že se Ti v oddíle objevují hoši, kteří rádi zabočí do mluvy poněkud „květnaté“ čili sprosté. Jsou to starší hoši, šestnáctiletí a sedmnáctiletí. Divíš se, odkud se to vzalo, že to v oddíle nikdy nebývalo?

Doneslo se to Inu, hoši nežijí jenom v oddíle. Většinu svého života stráví ve škole, v dílnách, často ve společnosti kamarádů, kteří nemívají takový základ mravní výchovy jako Tvoji hoši. A pak se leccaké slovo do družin přinese.

Píšeš, že se neostýchají ani před Tebou. Snad se podivíš tomu, co říkám, ale je to lepší, než kdyby tak mluvili jen za Tvými zády. Jednak o tom víš a můžeš něco proti tomu podniknout, jednak se v tom projevuje i jejich upřímnost. A to je nejceněnější.

Nezapovídej Jenom to, Juro, nezapovídej a nedělej kázání. Mohlo by se stát, že by ses stal buď směšným, nebo že by Tvé rozčilování dělalo hochům ještě větší radost než ona sprostá slova. Při nejmenším bys zákazem dodal těm sprostým řečem kouzlo a přitažlivost.

Příčina
1. Zakázané Nejsi ještě tak stár, aby ses nepamatoval, jak vábí ve věku 14—18 let dělat právě to, co je zapovězeno mluvit, co není dovoleno, dovídat se, co je tajné, číst, co je konfiskováno a přísně zapovězená literatura, dělat, co se nesmí právě tam, kde se to nesmí.

Co dobrodružství se skrývá v *tajně* vykouřené cigaretě, jejíž kouř se fouká do kamen, když odešel profesor o přestávce z třídy. Kdyby to nebylo, ani čtvrtině hochů by to nenapadlo. Oč sladší jsou jablka na stromě přes sousedův plot nebo na stromě, kterého si dědeček tak váží a z něhož první jablíčko schovává na babiččin svátek. Proč? Protože se nesmějí trhat.

A proč by ses tedy znovu dopouštěl téhož omylu a použil téhož prostředku, který zklamal i samého Hospodina u prvního člověka?

Proto — nezakazuj!

Nezapomínej také, že „jadrné“ vyjadřování bývá považováno za mužné a že i mezi dospělými to patří mnohde k bontónu. Jen si přečti některou literaturu, kterou chválí kritika jako výkvět prozaického nebo básnického umění, vynikající krásným slohem a „nehledanou stavbou vět“. Švejk bývá proti ní „modlitební knížkou“.

Tím více touží po tomto znaku „mužnosti“ hoši, kterým na bradě raší první chmýří. Ti mnohdy s labužnictvím vyhledávají nejkrásnější kombinace v tomto oboru květomluvy.

A proto opět pozor! Nevhodným okřikováním, hlavně pak domlouváním bys daleko nedošel. Tvé puritánské proslovy a napomenutí by se mohly snadno podobat příliš nebezpečně podobným kázáním celých generací učitelů a profesorů, kteří to mají již předem prohráno. Jediná poznámka, jediný úšklebek strhne Tvému nejlepšímu krasořečnickému nimbus vznešenosti a udělá z něho frašku. Vzpomeň si, jak vyzývají k nejvtipnějším vtípům duchaplné a mravokárné nápisy à la „Nevzdělance poznáš rázem...“ apod. Tím to ještě nikdo nikdy nevyhrál.

Nepřehlížej konečně, že každý z nás a právě my máme v sobě kus samolibosti, kus touhy po pochvalě a po úspěchu, nebo řekni třeba touhy po potlesku. Ti hoši také. A jak dobře to dělá, když správně zasazenému úsloví, jadrné poznámce, která seděla, se všichni smějí. Kouzlo úspěchu a potlesku. Tomu nikdo neodolá!

Vidíš tedy, že ta sprostota není nevysvětlitelnou chorobou, není ničím neočekávaným a nepředvídaným. Je to docela zdravá větévka, která roste nakřivo. Proto se nad ní nerozplác, ale ani ji neutínej. Ta živá míza se musí někam procedit, a kdybys ji uřízl, vyvalila by se jinam. Dívej se na věc také trochu střízlivě. Rozlišuj přirozenou rozpustilost a chvilkovou roz dováděnost od skutečné povahové sprostoty. Veselá mysl, která mnohdy zaběhne i do šibeniční nálady, není ještě hříchem proti Duchu svatému. Výrazy poněkud „silnější“ nejsou smrtelným proviněním. Jakmile se však svým obsahem přimykají k tělu lidskému od kolenou k pasu, přestává to být pěkné.

2. Mužné

Nedomlouvej,
nekaž

3. Touha
po potlesku

Jistě si nyní myslíš, Juro, že bych Ti měl napsat nejen co nemáš dělat, ale také „jak na to“.

Jak napravit?

Nuže tedy, již mlčím a píši dál. — Nezakazuj! To je první pravidlo. Lépe je dát nenápadně najevo, že to na Tebe neplatí, že tomu nevěnuješ pozornost a že ani neoceňuješ tuto dokonalost v květomluvě. Uvidí-li „krasorečníci“, že si tím nevyslouží ostruhy ani mučednickou korunu, brzy je to omrzí. Tím zbavíš celou věc kouzla zapovězeného ovoce a přitažlivosti.

Oddílový žargon

Nahraď však toto kouzlo něčím jiným.

Pozoroval jsi přece, že v oddílech a konečně v každém kroužku kamarádů a lidí, kteří jsou často a déle pohromadě, se vytvoří určitý žargon — způsob řeči a vyjadřování. Společné zážitky, zkušenosti, vzpomínky a vypravování dávají slovům, jinak zcela obyčejným, jiný ráz. Celých frází a vazeb se užívá v uvozovkách podle některého vypravování nebo jako narážka na nějakou příhodu. A tím nabývá řeč jadrného a barvitého tónu jen pro zasvěcené.

Hleď si vypěstovat takové nějaké oddílové nářečí. Podporuj u táborových ohňů a na schůzích jeho růst vyprávěním, vyhledej si v oddíle dobré fejtonisty, kteří Ti je vytvoří. A budeš mít výbornou protiváhu v tomto intimním a „našem“ dialektu proti invazi květomluvy „z ciziny“.

Tak větévku narovnáš, aniž ji utneš.

Touží-li hoši po projevu rašící mužnosti, dej jim k tomu příležitost jinde a jinak.

*Sport —
dobrodružství*

Sport, hry a hlavně ta drobná dobrodružství na výletech a podnicích, když se tak tak doběhlo na vlak, když jsme si „řáčky zaplavali“, „již se mohl udělat v peřejích“, všelijaká vítězství v skautských závodech, když „jsme měli stan dřív, než oni viděli, na které straně mají olivky“ apod. To jsou vhodné chvíle. Tiché nebo i okázalejší uznání přátelské a bratrské pomoci slabšímu, za práci pro celek, projevenou píli a pohotovost jsou nejlepším oceněním mužnosti, ale také vhodným povzbuzením k napodobení.

Vtip

I touze po potlesku možno vyhověti. Oceňuj a pěstuj vtipnou a veselou zábavu a rozmluvu a dávej k ní co nejčastěji příležitost.

Tři poslední zákony našeho desatera jsou tu vhodně seskupeny. Osmý zákon nám přikazuje veselí, devátý šetrnost a desátý čistotu. Veselí často vede k marnotratnictví, pití a kartám. — Jsou lidé, kteří nedovedou říci vtipnou větu, aniž

zabočili do oboru oplzlosti. A musí to být? Nedovedeme se dostat do nálady bez notné dávky alkoholu a neznáme jiný rozhovor než onu květomluvu oplzlosti, aby nás rozesmála?

Víš, Juro, sám, že jsem mívával v oddíle často rádcovské schůze, které bývaly, jak jsi sám říkal, lepší než veselé večírky v rádiu. Smáli jsme se ještě cestou domů a nejen že nepadlo ani jediné sprosté slovo, ale ještě jsme přitom projednali hromadu věcí.

Jsem jist, že i Ty to v oddíle stejně dovedeš.

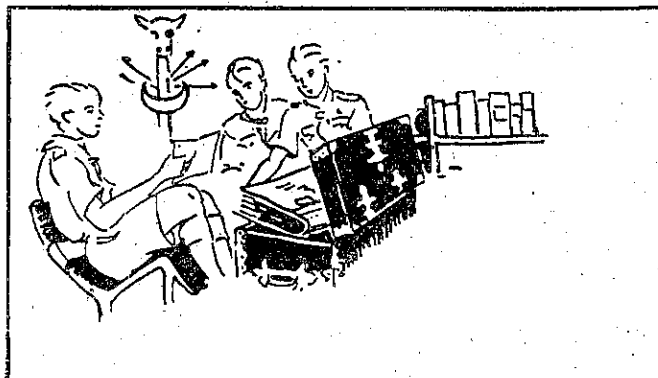
A to je jediná cesta! — Nedělej z hochů svatoušky a nažehlené panáky. Upřímnost, otevřenost a veselá mysl, ano i břitký humor a postřeh lépe sluší než blazeované a korektní chování členů společenských tříd, kteří pro samou neupřímnost, konvenční masku a dutou frázi sami nevědí — jací jsou, jací by měli být, jakými se chtějí zdát a jakými je chtějí udělat ostatní.

Nezapomínej, Juro, že s veselým úsměvem a humorem jsme dokázali vždycky víc než klením holandského kapitána z polynéských ostrovů.

Buďte tedy hodně veselí, jako s Vámi býval kdysi

Tvůj
Akela.

Upřímnost

JURO!

Tradice oddílu

Ani se mi, Juro, nezdá, že už nejsem tak dlouho ve Vašem oddíle. Zdá se mi, jako by to bylo včera, a je tomu přece již pěkná řádka let.

Potěšila mne také Tvá zpráva, jak jsi u táboráčku vyprávěl hochům o našich časech, pro ně tedy o „starých dobách oddílu“. Divíš se, že je to tolik zajímavé, ač ani jediný z nich nebyl pamětníkem oněch dob. Vzpomeň si, jak jsi sám rád poslouchával podobné příběhy z našich dob, které tehdy byly pro Tebe také příběhy ze starých časů.

Tradice

To je vše kouzlo tradice. Ale má to velký význam.

Přišel jsem oněhdy do klubovny druhého oddílu, v němž jsem začal skautovat a kde jsem vyrostl jako hoch. Hned u dveří mne uvítala malovaná zástěna, kterou jsem urobil před 15 lety, fotografie asi 15 táborů a v rohu totem. Již když jsem začal v oddíle skautovat, byla to stará relikvie. Sám jsem do něho kdysi vypaloval hřebíkem několik historických dat.

Vlajka naší družiny, která byla kdysi v roverských barvách, mi připomínala slunce letních dnů v táborech, které jí vzalo barvy, ale přidalo kouzla. Vypůjčil jsem si deník a probíral jsem se jeho stránkami, přečetl jsem si několik historek z dávných dob, které mi již vymizely z paměti...

Když jsem povstal, cítil jsem, že je v tom kus mého srdce a že také v mém srdci je kousek všeho toho. Že jsem ještě dnes členem toho oddílu, třebas nosím domovenku s jiným nápisem.

Tvoji hoši cítí něco podobného. Všechno, co souvisí s oddílem, s jeho životem, s jeho historií a minulostí, je zajímavé, byť to sami nezažili, přece to cítí jako kus vlastních zážitků a vlastní historie.

Zvyky — zásady

Jsou v oddíle jisté zvyky a zásady, které se zachovávají, třeba to není nikde předepsáno. Tak např. bylo v našem oddíle zvykem nosit klobouk promáčkнутý ze tří stran a ne ze čtyř, protože jsme byli 3. oddíl. Staří členové si vždycky podávali ruce s pokrčeným prostředníkem na znamení oddílu. V témž oddíle byl pátek považován za památný a šťastný den, protože v pátek byl oddíl založen. Stany v táboře se vždycky stavěly do kruhu a nikdy do podkovy skoro s pověřivostí. Měli jsme totiž jednou tak malé tábořiště, že táborové náměstí bylo jen pět metrů široké. Ten tábor se tehdy jaksi nevydařil. Zahajování táborových ohňů, schůzí, ceremonie při skládání slibu jsou v každém oddíle odlišné, ale tradiční. Nedá se na tom nic měnit, protože by to bylo považováno za porušování posvátné věci oddílu. Bylo by to „contra mores et consuetudinem maiorum“ (proti zvyku a mravům předků).

To všechno má velký význam. Dodává to oddílovému životu kouzlo, připoutává to k oddílu, vede to k úctě a lásce k práci „předků“ a povzbuzuje k napodobení —

Snaž se proto tuto tradici pěstovat.

1. *Schovávej staré trofeje*, ceny ze závodů, odznaky ze sjezdů, *Pěstuj tradici* kterých se oddíl účastnil.

2. *Historii totému* ať znají všichni hoši. Ne abys ji vždycky sám vykládal, ale vylož ji jednou hochům a oni již sami poučí nováčka, bude-li se tázat. A on se bude tázat.

3. *Staré deníky, časopisy, alba fotografií* apod. dej hochům prohlédnout vždy před schůzí nebo při jiné příležitosti (nepůjčuj je domů, snadno se to pak zatoulá a ztratí). Dej z nich na schůzích nebo při táborových ohních číst.

4. V klubovně si *vyvěste fotografie* všech táborů, eventuálně kresby nebo obrázky z nich. Ať tam visí i fotografie všech vůdců, popřípadě i zemřelých členů oddílu.

5. Nezapomínejte o *Dušíčkách uctít i hroby* jejich prostou kyticí polního kvítí nebo podzimních snítek. Byli kdysi mezi Vámi, pomáhali Vám také vytvářet chvílky štěstí.

6. Navštěvujte občas na výletech *stará tábořiště*, na nichž jste prožili krásné dny. Ať někdo z pamětníků nebo někdo,

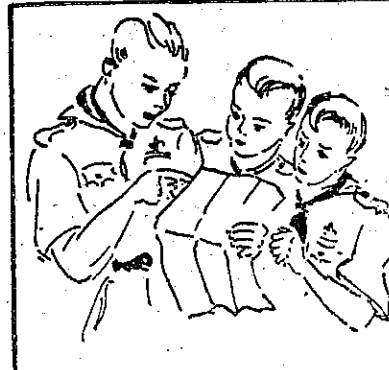
kdo se to již od „předků“ dověděl, vypravuje mládeži, kdo a kdy tu tábořili, nějakou historku z onoho tábora apod.

7. Veď v evidenci *památné dny oddílu*, jako: datum založení, data slavných závodů, v kterých oddíl zvítězil, jiných památných událostí oddílu atd. Vzpomeňte příležitostně podobných jubileí. Netřeba oslav, stačí prosté připomenutí při vhodné příležitosti na schůzce nebo na jiném podniku.

8. Nezapomínej na besedy u kamen v táboře nebo v rohu klubovny, popřípadě u táborových ohňů. Různé *příběhy a události* nutno udržovat v paměti nových členů. Nijak nevadí, když se časem leccos přikráší a doplní. Tím to bude zajímavější a na absolutní historické pravdě tu přece nesejde.

Podporuj takové vypravování a snaž se vychovat v oddíle kádr dobrých vypravěčů. Vždyť i Ty sám rád vzpomeneš, jak bývalo za našich časů, a s Tebou rád vzpomíná

Tvůj
Akela.

JURO!

Ptáš se mne, co je to kázeň. Kdybych to věděl a kdybych to uměl stručně říci, byl bych Ti to již napsal. Ale kázeň je věc krajně nebezpečná.

*Kázeň —
jed a lék*

Kázeň je prudký jed a zároveň nejcennější lék v ruce vůdce.

Dobrý vůdce dovede kázní dokázat zázraky a vyléčit jakoukoliv chorobu a odstranit sebemenší nevolnosti svého oddílu; špatný vůdce však přílišnou dávkou nebo dávkou podanou v nevhodné době otráví snadno svůj oddíl.

S kázní je to jako s opiem nebo morfiem. Jakmile jednou překročíš normální dávku, bez které pak oddíl nemůže ani žít, musíš příště přidat, aby dávka účinkovala a v budoucnu zase, až se konečně dostaneš do situace, kdy poznáš, že jsi u konce se svým uměním, že ani nejsilnější dávky nepomáhají a že Tvůj oddíl je tímto narkotikem otráven.

A proto: pozor!

Jak pěstovat?

Pokusím se naznačit Ti, jak zacházet s tímto lékem, a vyložím Ti také, jak připravit sladkou pilulku, v které je nenápadně skryt.

Kázeň v oddíle je dobrá, máš-li hochy pod dokonalou kontrolou, poslechnou-li Tě, je-li třeba rozkázat. A přece není třeba žádných násilných zásahů zvenčí, ani předpisů nebo nařízení, která zbytečně nebo příliš omezují svobodné jednání a rozhodování. Musíš sám vědět, kdy máš přitáhnout otěže dříve, než se kuň splaší, a kdy je můžeš zase povolit. *Hlavně však pamatuj:*

1. Tvůj vliv budiž spíše pozitivní než negativní. Raději rozkazuj než zakazuj. Raději působ na hochy, aby jednali dobře, než abys jim zapovídal, aby nejednali špatně.

2. Pracuj s rádci i s hochy v *souladu a v spolupráci*, aby viděli, že to všechno půjde jako na drátkách jenom při dokonalé spolupráci.

3. Jak jsem Ti již několikrát říkal nebo psal, nedávej nikdy takové rozkazy, že by hoši nevěděli nebo nechápali jejich účel. Vylož jim z jejich stanoviska, proč se to nebo ono musí udělat, a nebude nikdy nespokojenosti ani pokusu o nekázeň a neposlušnost. Myslíš-li, že hoši nechápou, co Ty ve své nevyzpytatelné moudrosti zamýšlíš, mylíš se. Je na Tobě, abys jim věc vyložil přístupně a srozumitelně. Za druhé světové války za tažení v Africe vysvětlil generál Montgomery před každou bitvou nejen svému štábu a důstojníkům, ale dal vyložiti i každému vojákovi účel bitvy a všech vojenských operací. Rommel věřil v slepou poslušnost a prohrál.

4. Zabezpeč si *důvěru jednotlivců* a mluv s nimi o věci, cítíš-li nebo dovíš-li se o nějaké chystané opozici. Jdi přímo do schůze „karbonářů“, vylož jim to a budou jistě uznalejší, než kdyby ses zahalil do purpuru uraženého tyрана.

Někdy se Ti stane, že se v oddíle zahnízdí nekázeň. Hoši neplní Tvé rozkazy a přání tak, jak by sis přál a jak je třeba. Obvyklým lékem proti tomu bývá, že si vůdce svolá celý oddíl a potom všem bratrsky, ale přísně a rozhodně „poví, zač je toho loket“. Vycinká jim spravedlivě všem a přede všemi.

Tento postup je naprosto zbytečný a pochybený. *Výtky adresované všem nedojdou k srdci nikoho.*

Nebo se dá vůdce do důkladného *čištění v oddíle*. Různé nespolehlivé živly je nutno „vyhodit“, ty podryvače kázně a opozici „postavit ke zdi“. Lenoši a nespokojenci, kteří „kazí kázeň“, se „vymetou“.

Juro, nedělej nikdy ani to, ani ono!

Raději *hledej, co je příčinou* té neočekávané nekázně, a podívej se otevřeně také na sebe, nejsi-li sám vinen. Obvykle poznáš, že to nebyla zlá vůle, která vnesla nekázeň do srdcí nejlepších hochů, nýbrž zklamání, nedostatečné tempo práce, které nemohlo uspokojit jejich horečnou mysl. Hoši jsou netrpěliví a neklidní a chtějí by být dříve hotovi, než je možno. Dej jim práci, která je plně zaujme — něco, co jde rychle kupředu, a uvidíš, jak za Tebou zase půjdou jako dříve.

Snad vznikla v oddíle tzv. *krize*, nedostatek zájmu o práci a málo důvěry v úspěch. Obvykle se dělá krize tím, že se o ní mluví, a kázeň tím, že se o nekázni nemluví. Pak vylož hochům, že je všechno zase v pořádku, že se jenom jejich horečně nedočkavým zrakům zdálo cosi jinak, než by to chtěli, a uvidíš, že bude zase brzy dobře.

5. Konečně Tě varuji, abys nezaměňoval kázeň s dovedností *stát chvilí v bezvadném pozoru* v šiku a dívat se upřeně před sebe do neurčita. To není kázeň, to je jenom cosi vnějškového, cosi krásného na pohled, ale ta vnější maska bývá velmi zřídka odleskem nitra a nesahá ani pod kůži. To není vše.

Lord Baden-Powell se vyjadřuje o tzv. drilu ve své knize *Aids to scoutmastership* takto:

„Dril je pouhým výcvikem pro sebe, je to vtíloukání čehosi do hochů, nikterak však není výchovou, při které se učí něčemu pro sebe. Pokud jde o tento výcvik hochů, často jsem říkal vůdcům, aby se ho varovali — hlavně, aby jej nepřemrštovali. Nehledě k vojenským názorům některých rodičů, bývá k němu odpor, protože druhořadí vůdcové, kteří nechápou vyšší poslání skautingu (hlavně totiž výchovu individua) a nemají vlastní originalitu, aby skautingu učili, i když jej chápou, utíkají se k drilu jako k lacinému prostředku, aby hochy přiměli k vykouzlení pěkné podívané při parádě.“

Jsou zase vůdcové, kteří jsou příliš daleko na druhé straně a nechávají jít hochy neupravené kdekoli bez kouska kázně nebo pořádku. To je ještě horší. Musíš si najít střední cestu. Ukázat jim sdostatek, čeho je třeba pro pořádek a úpravnost a pro zachování smyslu pro celek, aby se totiž neblamovali a aby se chovali jako muži pro čest a dobrou pověst oddílu. Příležitostný výcvik v pořadových cvičeních je nutný k udržení tohoto smyslu, nesmí se však pěstovat na újmu skautského programu, který je nepoměrně cennější.

A tak se mi zdá, že na konci svého dopisu jsem přece sám pochopil, co je to kázeň, a snad bych to vyslovil takto:

Kázeň je umění sledovat z vlastní vůle a z vlastního pochopení určitý vytyčený společný cíl.

Zapiš si, Juro, tuto větu. Odkládám pero a zapisuji si ji také do svého zápisníku, jemuž jsem vždycky sděloval své poznatky. Budeš-li se držet této zásady, půjdou za Tebou všichni rádi.

A Tvůj vytyčený cíl stojí za to; jdi za ním a pamatuj, že s pychou na Tebe hledí

Tvůj Akela.

JURO!

Mrsk — mrsk!

Staré přísloví praví: „Kuj železo, dokud je žhavé!“ To platí všude a stonásobně v Tvém oddíle. Věř mi, že největší díla byla uskutečněna v jediném záchvatu nadšení.

Využij zápalu

Známa kniha Oscara Wilda, Picture of Dorian Gray (Obraz Doriana Graye), která je považována za nejlepší román dekadentní literatury, byla napsána o sázku za deset dní. Znamou Beethovenovu sonátu, tzv. Měsíční, komponoval autor za jednu noc, opera Komedianti byla napsána v soutěžním termínu několika měsíců.

Cím déle se věc odkládá, tím hůře.

Hoši vzplanou, ale nevydrží

Tvoji hoši jsou mladí, netrpělivi, snadno vzplanou, ale jejich žár dlouho nevydrží. Všimni si jen na všelijakých skautských výstavách oddílových kronik a deníků. Obvykle to bývají knihy nádherně vázané a zdobené, s krásnou předsádkou, malovaným titulním listem a za ním několik stran, vyplněných ozdobným krasopisem. A dále — bílé stránky, zející prázdnotou. Takoví jsou hoši a s takovými musí také počítati.

Drž se proto zásady: Co se může udělat hned, na místě, bez průtahů a v prvním návalu nadšení, bude mít nejlepší výsledky a hlavně — bude to. Rozděli proto pokud možno práci tak, aby byla co nejdříve hotova a aby nebylo třeba dlouho se s ní „mazliti“.

Přijdeš-li do tábora, nečekej dlouho; dejte se do díla hned na nádraží. Každému přiděl nějakou práci, nikdo ať nestojí, a všechno najednou pojede jako na drátkách. Hleď, abys měl tábor postavený za jediný den. Druhý den stav již jenom

kuchyni a jiné stavby, které vyžadují více práce a kterých není hned první den třeba.

Budeš-li se dlouho rozhodovat a práci odkládat, nebude hotová nikdy. Hoši se pustí ze začátku do práce, ale brzy zatouží po zásadě „neodkládej na zítřek, co můžeš udělati pozítří“. A pozítří to také nebude.

Cvičíš-li s hochy k nějakým větším závodům, začni s nácvikem včas, ale ne příliš brzy. Stačí, přejdou-li si hoši látku jednou a jednou prakticky závod proved. Budeš-li je věci příliš dlouho trápit, ztratí zájem, energii i nadšení dříve, než se pustí do závodů.

Jde-li o zhotovení nějakého společného díla, rukodělné práce nebo pod., dej pokud možno krátký termín k jejímu provedení. Nejlépe, mohou-li hoši věc během několika hodin společně práce v dílně za jednou dokončit.

Stejně je to s nácvikem vystoupení na besídce, sestavením scény, divadla a podobně. To všechno se musí dělat rychle. Vzpomeň, jak jsme jednou s hochy sestavovali revue na oslavu desetiletí oddílu. Sešli jsme se, rozhodli jsme se pro námět, prošli stručné nápady, pak jsme si rozebrali každý jedno jednání a za týden jsme to dali dohromady. Jsem jist, že za čtrnáct dní by to nebylo bývalo.

Přijdou-li hoši s nějakým návrhem a vidíš-li, že mají chuť pustit se do toho opravdově, dej věc na program co nejdříve, než zájem vychladne.

Podobně pamatuj, abys nepřišel s různými podniky a návrhy pozdě. Připrav včas lyžařský kurs, ne až na sklonku zimy. Hoši chtějí ještě využít nabytých zkušeností, a ne aby po kurse, když konečně dovedou celé to bílé umění, postavili lyže za kamna.

Nic příliš neprotahuj, sic hochy unavíš. Hleď si program tak rozdělit, abys byl s každým úsekem hotov vždy na jedné schůzi, na jednom výletě apod.

Nejvíce času se promarní a nejvíce škody nadělá rozvažováním „jak na to“ a obcházením okolo jako kocour okolo horké kaše. Jsou vůdcové, kteří zkoušejí, vracejí se několikrát k téže věci; než se rozejdou.

Skoč vždy s hochy do všeho rovnýma nohama, nečekej, až se rozkývou, protože by se třeba nerozkývali vůbec nebo pozdě. Dělej to tak v táboře, na výletě a hlavně při organizaci her. Žádné dlouhé domlouvání a hned se do toho dej.

Neumavuj hochy

Krátký termín

Chop se včas návrhu

Se vším v pravý čas

Nerozvažuj dlouho!

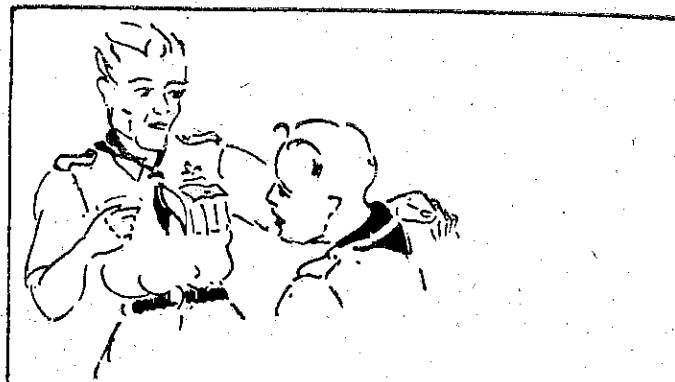
*Nenechej
hochy hnit*

Ostatně znáš mou zásadu, že všechno musí jít *mrsk—mrsk!* Budeš-li se jí řídit, buď jist, že nebudeš mít v oddíle nikdy shnilé hochy, že Ti půjde práce rychle, bez průtahů, bez zdržování, že hoši půjdou s nadšením z jednoho do druhého v jediném tempu.

A je to dobře tak. Hoši, plni života a radosti, musí mít stále plné ruce práce, nesmějí se zastavit ani na chvíli, mají rychle myslet, rychle se rozhodovat a rychle jednat.

Jedině tak je tomu naučíš, jako Tě to kdysi učil

Tvůj
Akela.

JURO!

Psal jsem Ti kdysi o „třech nesmrtelných“ ze smečky Širchanovy. Pamatuješ se? Tak jako nikdy nesmí být v oddíle nedostatek vůdců, kteří se o něj starají, tak také musí být vždy dostatek dorostu. Tam byli vždycky tři, zde musíš mít vždy svůj plný počet.

Pamatuješ se ještě, jak jsme spolu byli kdysi v jižních Čechách a jak jsme se toulali krajem? Vzpomínáš na ten houpavý mech na lukách? To je rašeliniště. Vytrhneš-li takový malý trs, spatříš na něm nahoře zelený vršek čerstvého mechu, níže pevnou, tuhou stélku, hnědou, ne již zelenou. Ta přechází v bělavou tkáň, která již nežije, a pod ní najdeš docela černé ztrouchnivělé zbytky stélky dávno odumřelé, které se po staletí ukládají a tvoří vlastní hlubokou půdu rašeliniště.

Tak nějak je to také v oddíle. Nahoře je ta zelená mládež plná života, i nováčci, kteří včera přišli a na vše se ještě dívají velkýma očima. Jsou plni nadšení a očekávání věcí příštích, ale mají málo zkušeností a znalostí, snadno se ukvapí a co se dá, popletou.

Níže je vlastní kmen oddílu, zkušenější hoši, druhotřídní a prvotřídní, jeho výkvět a opora. Nejsou již „zelení“ a leccos dovedou. Jsou to roveři, kteří dovedou pro oddíl mnoho udělat, z nich rostou budoucí vůdcové a činovníci.

Konečně máš v oddíle i odumírající papírové členy, kteří sice ještě poněkud cítí souvislost s oddílem, ale už jen tak napolo. Časem odpadnou, nevěnují Tvé práci a činnosti oddílu pozor-

*Starší
a mladí hoši
Počet členů
nesmí klesat*

*Tři vrstvy
rašeliniště*

*Tři vrstvy
mládeže*

nost, ale snad se jednou vrátí jako oldskauti nebo jako vůdcové, přinejmenším aspoň jako otcové budoucích skautů a jako příznivci našeho hnutí. I to musí být v oddíle. Je to přirozené, jako uhnívající kořen rašeliniště.

Počítej se všemi, ale nejvíce s těmi „zelenými“. Tam se život začíná.

*Starý se
o příliv nováčků*

Nebudeš-li mít stálý pravidelný příliv členů, zahyne Tvůj oddíl, jako vyhyne rašelina na vysušené louce. Zůstane jen odumřelá stélka — a to je smrt. Nikdy se nedej unést, ani svést, ani lákat návrhy svých dospívajících rádců, abys tu drobotinu pustil k vodě, že za to nestojí, aby ses s ní tahal. Takoví rádcové zapomínají, že dnes jsou oporou oddílu oni, že však budou zítra ztrouchnivělou bílou stélkou a že ta drobotina bude oporou oddílu zítra.

Nemáš jenom ty starší hochy v oddíle, ale také tu drobotinu. I ta má nárok na skautskou výchovu, i oni chtějí užít radosti života v táboře. Vylož to svým rádcům, aby poznali, že jsou příliš sobečtí.

A zjistíš-li, že počet členů v oddíle klesá pod 25, že v oddíle povážlivě ubývá mladších hochů a že je všechno členstvo přes 15 let, sám se poohlédni po příčině, ale také po odpomoci, a hled' povzbudit družiny, aby se postarali o nováčky.

*Starší skauti
nepřivedou
nováčky*

Hoši, kteří jsou dlouho v oddíle, přivedou zřídka nováčky. Bývají příliš kritičtí, na svých spolužácích vidí příliš mnoho chyb a vždy se domnívají, že by se „mezi nás“ nehodili. Proto se obrať raději na hochy, kteří jsou v oddíle teprve kratší dobu.

V tom je právě to tajemství, proč staré oddíly, kde vůdce tuto povinnost zanedbal, se těžko doplňují. Nemají již nikoho, kdo je teprve krátkou dobu v oddíle, a starší se k verbování nemají. Upozorni také hochy, jaké nováčky potřebuješ. Ať Ti přivedou hudebníky, kreslíře, dobré vypravěče nebo sportovce určitého druhu, kterých oddíl potřebuje k doplnění „orchestru“ nebo „kvarteta“, „teamu“ nebo pro oddílový časopis apod. Tímto způsobem také spíše přiměješ hochy, aby se trochu poohlédli.

*Starší hoši
odcházejí*

Neměj starším hochům za zlé, že odcházejí. Nehněvej se na Bibiho, že chodí do tanečních, že si našel děvče, že zanedbává oddíl. Vzpomeň, že jsi kdysi také chodíval pozdě na schůzky a žeš leckdy něco nespínil, protože jsi „skutečně nemohl“.

Drž hochy při práci, aby měli zájem, svěruj jim rozličné

úkoly, aby měli závazek i radost z úspěchu, a udržíš si je. Každý však jednou odumře a odejde. To je věčné střídání — to je život. Statistika učí, že junák žije čtyři roky. Snaž se udržet každého hochu, který již skutečně zabral, aspoň po tuto dobu v oddíle a udělal mnoho pro něho a on ještě víc pro vás.

Zlobíš se nejen na Bibiho, ale na celou jeho družinu, že dorůstají, stávají se hrubí, neposlušní a odbojní, někteří i kouří a straní se mladších hochů v oddíle. Stěžuješ si, že nechtejší nosit odznaky, vysmívají se zkouškám a tvrdí, že to pro ně už není.

Je pochopitelné, že ti, kteří nezůstanou jako rádcí nebo jako vedoucí, časem odpadnou. Program, jak se v oddíle s mladými hochy provádí, není pro ně ovšem dostatečný a žádají víc. Poskytni jim proto víc příležitosti ke skutečné, odpovědné práci, svěruj jim častěji odpovědné úkoly pro oddíl, jako vyhledání tábořiště, přípravu programu pro besídku, vystoupení na sjezdu apod.

Nenuť hochy, aby vedli družiny, nemají-li ani vychovatelské schopnosti, ani skutečný zájem o věc. Tím si je neudržíš. Raději jim svěruj jinou užitečnou práci v oddíle, která je těší a lépe jim přiléhá. Věnuj starším hochům (šestnáctiletým) víc pozornosti než hochům mladým. Je s nimi práce méně snadná (musíš s nimi jednat opatrněji), ale zato je daleko zajímavější, byť byla často marná.

Buď s nimi v užším styku, snaž se uchovat si jejich naprostou upřímnost a důvěru. Kdybys té pozbyl, pozbyl bys i vlivu na ně.

Dospívající hoch si vytváří názor na život. Poznává, že svět jeho ideálů, jak si v dětské mysli vytvořil, se nesrovnává se skutečností. Přecitlivělost, v tom věku nejsilněji se projevující, jenom tyto rozpory přiostruje a vede k nespokojenosti, mnohdy k pesimismu i k zoufalství.

Snaž se jako starší bratr rozhovorem problémy objasnit, pomoci hochům svou zkušeností a přivést je na správnou cestu života. Jinak se o to postarají lidé nepovolání, naučí je cynismu a utápění zdravé roztrpčenosti ve vulgárnostech, špatné společnosti, v povrchním hovoru i názorech.

V tomto věku má hoch ještě více zapotřebí vedení dobrého, taktního vůdce než kdy předtím.

Požaduj od hochů v jednání poctivou mužnost a opravdovost. Dbej o to stejně jako v oddíle a neopouštěj je. Naopak v tomto

*Drž je
úspěšnou
práci*

*Odpovědná
práce*

*Dej jim práci,
která je těší*

*Udrž si jejich
přátelství*

*Jímošská
sentimentalita*

Problémy

Kázeň

směru žádej od nich víc než od mladších hochů. Je to poslední chvíle, kdy můžeš ještě působit na vývoj jejich charakteru. Jakmile člověk skutečně dospěje, je třeba mnohem delší doby a silnějších vlivů, aby se změnil. Lidská povaha se ustálí v době dospívání stejně jako tělesná konstrukce a postava.

Stoprocentní muži Zdá se ti, že jsou hoši v tomto věku svěhlaví. Je na tom něco pravdy. Snaží se, nutí se, aby dělali všechno 100%, nechťejí a nedovedou být polovičatí, odsuzují jakýkoliv kompromis. Promiň jim to a raději se s nimi o to nepři a nehádej; nedošel bys nikam. Vyčkej času, jednou Ti dají za pravdu. Ta přímocarost a nekompromisnost je zbytek nezkušeného mládí, ale také kus síly nastávajícího muže. Bohužel, každému z nich opálí život poněkud křídla...

Bud shovívavý Bud shovívavý k občasným pokleskům, i když vcelku dodržuješ mravní zásady a skautský zákon. Jeden hříšek nedělá ještě zatracence. Především nevytýkej, nevracej se zbytečně k tomu, co se již jednou stalo, třeba to nebylo správné.

Nos kroj Nos sám kroj a ukaž, že je to pěkné, nestyď se objevit se v něm ve společnosti a mezi známými. Neboj se poznámek a posměšných pohledů. Dobudeš-li jejich obliby a obdivu, nejlépe prospěješ junáckému jménu i kroji. Když to uvidí, také se stydět nebudou. Tím se udržuje jejich vědomí, že patří k junákům, že jsou členy Tvého oddílu, že z něho vyšli.

Žádej víc u zkoušek Zkoušky a program pro ně musíš poněkud přizpůsobit a upravit. Žádej od nich hlubší znalosti u zkoušek než od hochů mladších a klad hlavní důraz na praktické technické věci, neboť je v tom věku nejvíce lákají.

Sport Delší, nebezpečnější a dobrodružnější podniky prospějí podpoře jejich mužnosti a ukojí jejich touhu prožít dobrodružství a „pořádnou kanadu“.

Sport, hodně tělesného zaměstnání, co nejširší zájem o všechnu vědu, umění a všechno jiné, jen ne hnití. Pryč od karet a vysedávání v klubovně bez účelu a bez podstatné činnosti. To přímo nutí k zpohodlnění, nudě a blazeovanosti, která je právě nejhorší chorobou dospívající mládeže.

Koníčky Podporuj koníčky jednotlivců a dej jim co nejvíce příležitosti, aby se uplatnili. Ať již mezi sebou v oddíle nebo i v jiných oddílech. Ať učí mladší hochy řemeslným dovednostem, v kterých vynikají, ať je poučují v oboru své záliby.

Veseli Nikdy nebrzdí jejich veselí, udržuj je jenom v slušném tónu. A využij jejich nálady, ať již sentimentální nebo veselé, jak

právě potřebuješ. Rozumovými argumenty je sotva přesvědčíš. Budou mít jistě tisíce námitek a názorů a ve svém mladickém nadšení a sebevědomí by Ti ani nevěřili.

Navštiv je však někdy u táboráčku, splyň s nimi v jediný celek, pobav se, pozpívej s nimi a rozvesel se s nimi, pluj s nimi přes sentimentální chvíle do říše snů a máš je všechny kolem sebe. Tehdy se otevrou jejich srdce a můžeš vésti pavučinu krásných slov a leskem přátelského pohledu ty „nepřemožitelné bojovníky za vlastní názor“.

Děvčata Někteří vůdcové, sami již ženatí, říkají, že se starší hoši (v 17 letech) ještě nemají scházet s děvčaty, že na to mají ještě dost času. Ale sotva tomu zabráníš a nebylo by to ostatně ani k prospěchu jejich, ani oddílu. Je to zcela přirozený cit a nelze jej zastavit. Dbej raději toho, aby to byla dobrá a slušná děvčata a aby také jejich styky zůstaly upřímné a čisté.

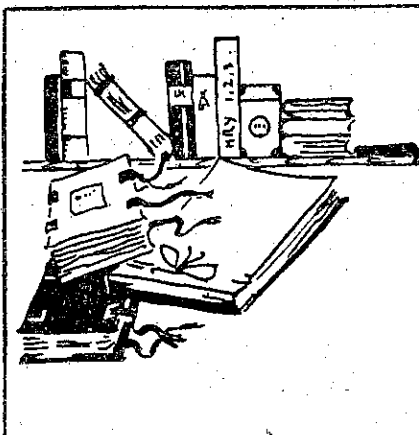
Slušná zábava, dobrá společnost Proč by neměli tančit, proč by neměli promluvit se sestrami svých spolužáků a jejich známými? Snaž se však mít o tom přehled, abys věděl, co se děje a že je to v pořádku. Udržíš-li slušnou a dobrou zábavu a nedopustíš-li, aby se to zvrhlo, brzy se samy vytratí dívky špatnějších povah a hrubších charakterů.

Chraň své hochy před scestím Nebudeš-li však do toho vidět, nemůžeš ani zasáhnout a mnohý z Tvých hochů se dostane snadno na scestí. Nezapomeň, že právě na rozcestí a v nebezpečí Tě nejvíce potřebují.

A ještě něco. Máš, Juro, hodně hodně taktu, dovedeš dobře poznat, kdy to bolí, když někomu saháš do svědomí, cítíš však také dobře, kdy a kdo potřebuje pomoci. A ty nikdy neváhej; buď co nejtaktnější, ale pomoz. Dostane se Ti často nevděku, i hrubosti, ale je to Tvou vůdcovskou povinností a na tu nezapomínej.

Vždyť i Ty si vzpomeneš, že jsi mnohdy nebyl spokojen s mými radami, a přece dnes věříš, že to s Tebou vždycky dobře myslel a myslí

Tvůj
Akela.

JURO!

Zápisník Znal jsem jednoho výborného vůdce. Věnoval se skautingu skutečně s nadšením a pochopením. Hleděl se naučit kde co, znal cizí příručky, tázal se na radu jiných vůdců a šlo mu to dobře. Byl stále plný nápadů a programů, všechno uměl vyřepat z rukávu. A pak byl náhle někam přeložen, oddíl odevzdal svému nástupci, ale ten neměl již onu pohotovost, neměl příručky, nepamatoval si všechno, a tak hoši, cítíce ten rozdíl, ztratili zájem, rozběhli se a všechny ty cenné zkušenosti a znalosti zapadly bůhvíkam.

Zachovej své znalosti

Nestačí jenom se učit, nestačí jenom sám něco umět. Musíš pamatovat, aby po Tobě nejen zůstala práce, ale aby byly zachovány také Tvoje poznatky. My jsme průkopníci ve výchově. Na každém kroku nalézáme něco nového. Vynalézáme, budujeme, tvoříme. A kde to všechno bude, až jednou zmizíš mezi těmi bílými stélkami rašeliniště?

Proto vynalezli lidé písmo a papír.

Své zkušenosti musíš zachovat pro sebe i pro jiné. Pro sebe, abys mohl upotřebit své objevy, programy a nástiny sám jinde a jindy, pro jiného, předně pro svého zástupce, aby mohl stejně dobře jako Ty vést jednou po Tobě oddíl Tvůj nebo jiný. Což musíme všichni jeden po druhém klopýtnout o týž omyl?

Pamatuješ se na můj zápisník?

Založ si také takový ze svých poznatků. Bude Ti nastavením paměti a rádcem, ostatním vůdcům učitelem. *Zápisník*

A pěkně prakticky:

1. Nic si nezapisuj dvakrát, vždycky hned na pravé místo.
2. Všechno se musí snadno a rychle najít.
3. Musíš záznamům rozumět nejen Ty, ale i ten, kdo to bude číst po Tobě.

A proto: ad 1

a) Budou to *volné listy*, vložené do nějakého hřbetu nebo desek, aby bylo možno doplňovat je stále dalšími vložkami a aby každá věc byla pěkně pohromadě. Každý doplněk napiš k věcem stejného druhu a potřebuješ-li novou stránku, vlož nový list. Jen tak bude obsah zápisníku vždy přehledný.

b) Nespoléhej nikdy, že si něco přepíšeš načisto. Pozapomeň, přijde jiná práce, ztratíš papírek s poznámkou nebo jej někde založíš. A hledej pak své cenné zkušenosti někde v koši na papír!

c) Formát si udělej nejlépe 16×21 cm nebo 10,5×16 cm (normalizovaná čtvrtka nebo osmerka). Prvý se snadno vejde do mapníku, který s sebou nosíš na výlety, druhý vsuneš do každé kapsy. Radím Ti formát druhý. Kdykoliv Tě něco napadne, můžeš si to hned na příslušnou stránku zaznamenat, i když něco čteš nebo vidíš nebo poznáš.

d) Piš a kresli všechno perem, nejlépe plnicím. Nejsou tak drahá — a tužka se rozmaže, hlavně v kapse, kde se stránky o sebe otírají. A papír dobrý, bílý — laciný brzy zežloutne.

ad 2: a) Rozděl si jednotlivé kapitoly prázdnými listy nebo si udělej z každé kapitoly zvláštní složku. Na první list si napiš literaturu z příslušného oboru a označ si u knihy vždy také nakladatele, jinak knihu po letech nenajdeš a Tvůj nástupce ji nesečene.

b) Zapiš si i označení článků v časopisech, které jsi náhodou dostal do rukou, nebo i jména lidí, kteří se v té nebo oné věci vyznají (s přesnou adresou).

c) Na posledním listě každé kapitoly si zapiš seznam jiných pomůcek, které máš doma. Bude to taková sbírka příloh.

d) Sbírej propozice závodů, programy besídek, sjezdů, přednášek, kursů a nevím čeho všeho ještě. To všechno jsou cenné zkušenosti jiných a můžeš je dobře využít. Ty budou ovšem jiného formátu, a proto si je musíš doma nějak

vhodně uložit opět podle týchž kapitol, podle nichž je veden zápisník. Nejlépe je uschováš ve větší sloze nebo krabici.

ad 3: a) Piš, pokud to dovedeš, čitelně, kde možno, udělej si k tomu malý nákres, diagram apod., abys nemusel mnoho psát, stačí pak pouhé heslo, formulka, výpočet apod.

b) Nedělej si žádné tajné značky a nesrozumitelné zkratky. Užívej způsobů obvyklých a každému známých a jasných. Jinak se Ti stane, že za čas nebudeš sám rozumět, co sis poznamenal, a Tvůj nástupce tím méně.

c) Časem ovšem Tvůj zápisník poroste a nebudeš jej moci celý nosit při sobě, protože to bude knížka dost objemná. Ber s sebou však vždy několik volných listů, abys mohl zaznamenat hned vše, co za to stojí. Vidiš-li zajímavou hru, zapiš; slyšíš-li píseň, zaznamenej text a doma ihned vytukej melodii na klavíru a zapiš si i ji. Jsi dobrý hudebník a dovedeš ji snad zachytit přímo do not. Spatříš pěkný totem, stavbu stanu, lůžka v táboře, zajímavou mátohu, dobře postavená kamna. To vše si ihned nakresli, narýsuj, udělej si záznam nebo náčrtek. Zakresli si vhodné půdorysy táborů, umístění zařízení ve stanech, v kuchyni. A vůbec si zaznamenej, co kde zajímavého uvidíš.

d) Zapiš si to, co Tě znenadání napadne. Námět pro besídku, kus programu pro schůzi, zajímavou hru, závod, práce, výrobek a co ještě skrývá Tvá kučeravá hlava. Zapisuj si i věci na první pohled málo zajímavé, ba bezvýznamné, poznámky i postřehy, které by sis nepamatoval.

e) Často pak se probírej listy tohoto zápisníčku, aby sis uvědomil, co podkladů jsi nastřádal, abys o nich také věděl a na ně si vzpomněl, když potřebuješ. Jak se Ti usnadní práce, a Tvůj zápisník Ti vždycky dobře poradí! Jenom nahlédneš do poznámek a už máš něco vhodného.

f) Bude v Tvém zápisníku i seznam nářadí, které jsi loni bral s sebou do tábora, a zároveň poznamenáno, co se zapomnělo a co bylo zbytečné. Budou tam poznámky k jednotlivým hrám, kdy se má která hrát, otázky k druhému stupni, podmínky, kterým má tobořiště vyhovovat, a mnoho jiných věcí.

g) Před schůzí, kursem, besídkou, táborem, výletem, cestou či jiným podnikem poradíš se se svým dobrým přítelem zápisníkem a pak mu zase svěříš své zkušenosti.

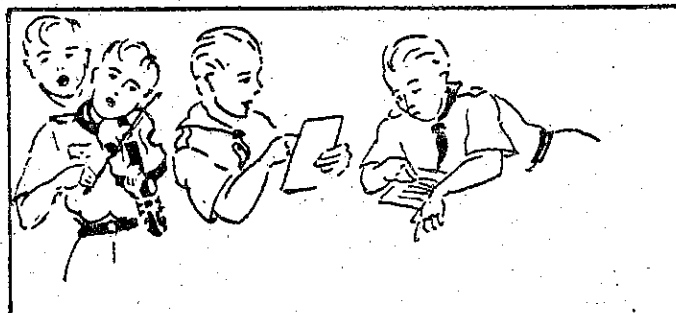
A kdybys musel, nebo až budeš muset odevzdat svůj oddíl nástupci, odevzdej mu i tyto své zapsané zkušenosti. Bude-li

s nimi dobře hospodařit, dal jsi mu tím několik let vlastní praxe, a ta je k nezaplacení.

Vedu si takový zápisník od té doby, co jsem přišel z Lesní školy, a dnes má již pět svazků. Najdu v něm vše, co potřebuji. A co poznám nebo vymyslím, zase do něho ukládám. Sklidím úrodu a zaseji novou. Dělej to také tak jako

Tvůj
Akela.

*Odevzdej oddíl
i s „moudrým“
zápisníkem*

JURO!

Kultura Divíš se někdy, proč my se dovedeme dívat se zářícím zrakem do světa, co jiní chodí se svěšenou hlavou, neteční ke všemu kolem sebe. Mnozí z nás našli krásu, měli to štěstí, že potkali dobrého vůdce nebo šťastnou náhodu.

Tábory, kde kvete umění a kultura Chodím se každý rok v létě podívat po táborech. Navštívím jich vždy přes deset, často i na dvacet. Přijdu, poohlédnu se, podívám se na všechno důkladně, pohovořím s vůdcem i s hochy. Jsem rád, když mne lidé nepoznají. Tím více se dovím. Nezapomenu se nikdy podívat, co hoši čtou, kreslí, pracují a čím se jinak zabývají ve volných chvílích. A každý volný sobotní večer strávím někde u táborového ohně.

Tábory, kde se hnilo bez kultury I vídal jsem oddíly, kde měli hoši celý den co dělat. Ten něco odpoledne kreslil, onen tesal totem, ve vůdcově stanu ležel na stole táborový časopis, v knihovně řada skautských příruček, ale vedle nich i Kipling, Seton i básně. K večeru u kamen nacvičuje jedna družina zpěv, jiná sedí v rádcově stanu a skládá dramatické vystoupení nebo táborovou písničku.

A všude plno ruchu, radosti a tváře plné úsměvů a nápadů. Viděl jsem jiné oddíly, kde hoši leželi celé odpoledne na slunci, nevěděli, o čem by hovořili, pomlouvali vůdce a hubovali na jídlo a tu nebo tam nadávka nebo hrubé slovo prolétlo znaveným vzduchem.

Jistě chceš, aby také Tvůj oddíl byl stále plný ruchu, úsměvů, nápadů a činnosti.

Krasocit je vrozen člověku V každém chlapci je kousek smyslu pro krásu. Ale je na Tobě, abys jej našel, povzbudil, podporoval a pěstoval.

Není srdce, které by se nezachvělo pod půlnoční oblohou, plnou mihotajících se hvězd, které nepocítí zvláštní touhu nad plaménky táborového ohně, které by neslyšelo cosi podivného v šumění lesa před úsvitem nebo za večera v šelestu rákosí v zátočině rybníka.

Kdo z nás se zahledí do dálek, když podzimní slunce zlatí chvějící se listí bříz, a kdo nepocítí touhu rozběhnout se do strání, když tam kvete první dřín?

Krásu přírody a umění

Kdo nestane v podivu před krásnou stavbou, před obrazem, sochou nebo jiným dílem skutečného umělce?

Je to neuvědomělé citění, které musíš nejprve budít a potom povzbuzovat, potom usměrnit a vést správnou cestou.

Vyjdi si s hochy zjara na výlet do kvetoucích strání, do ovocných sadů, upozorni je na první jarní květy, zastav se před mohutným košatým stromem, malebně rozloženým, sečkej na kopci, až slunce ozlatí západ, upozorni na krásu letních mraků, na velebnost bouřlivého dne, dej hochům poslechnout podzimní ševlení rákosí, ať pozorují, jak žloutnou a rudnou zalesněné stráně, jak se zrcadlí ve vodě kamení, ať naslouchají šumění lesa, bublání potůčku, hukotu řeky a šplouchání vlnek. Zaveď je do zasněžených horských strání mezi stromy sněhem sehnuté, jimž na větvích vyrostl závoj jinovatky. Ať jim v očích zajiskří slunce na sněhu v miliónech démantů.

Ukaž jim to vše, aby se zamyslili nad krásou přírody. Pak pochopí, proč každý z nás musí být jejím přítelem.

Ukaž jim krásné stavby, pošli je do obrazáren a muzeí, předlož jim reprodukce uměleckých děl. Vypůjč si je, kde můžeš. Nezapomínej na umělecké památky svého města, ale veď je také k moderním stavbám, aby poznali i moderní nábytek a umělecký průmysl.

Postarej se, aby i klubovna byla umělecky krásně vyzdobena, dbej při tom krasocitu a estetických pravidel, které buď znáš, nebo v nichž si dáš poradit. Pošli hochy na koncerty, do divadla, upozorni je na krásnou hudbu a dbej, aby se v Tvém oddíle také krásná hudba pěstovala; vymyť pokud lze všelijaké odrhovačky a méněcenné písničky, které se odkudsi naplavily.

Obklop je pěknými věcmi

A vždy a všude se jim snaž ukázat, že krásu a umění jsou ony hodnoty, které samy stojí za to, aby člověk žil.

Tvářič síly hochů

V každém tom hochu je kousek smyslu pro krásu, v mnohém z nich dímá i kus vlastní tvůrčí síly. Nevíš dnes, nedřímá-li v duši některého z nich kousek Smetany, Rubense, Feidía nebo

Waltera Scotta. Hledej proto právě ty, kteří nejen pasivně chápou, ale jejichž duše přetéká a nutí je vyslovit, co jim bouří v srdci.

To jsou tvůrčí duchové.

Literáti

Na první pohled poznáš hochy, kteří rádi čtou, ale také četbě rozumějí. Bývají to hoši, kteří dovedou sami pěkně vypravovat, tu i tam něco napsat do oddílového časopisu nebo deníku. Ti nečtou jenom sportovní zprávy ve večerníku nebo náhodně pod lavicí nějaký ten krvák. Podporuj u nich tuto dobrou snahu a snaž se i u ostatních probudit zájem o dobrou knihu. Na to nestačí oddílová knihovna. Na nové knihy nebude peněz a budeš-li sbírat, co Ti lidé dají, sotva to bude literatura hodnotná. Jdi na to jinak. Jsou mezi Vámi hoši, kteří si mohou knihy koupit a také si je kupují, nebo je mají doma. Postarej se, aby je půjčili kamarádům, ale také na to dbej, aby byly v pořádku vráceny.

Podporuj zájem o knihu

Na oddílových i družinových schůzích a kdekoli je k tomu příležitost, zaváděj hovor o knihách. Ať poví, co kdo četl zajímavého. Nauč je také rozebrat obsah, ukaž jim, co je na té knize krásného, že to není jenom děj, ale právě zpracování a podání. Doporuč jim vhodnou četbu a nevyznáš-li se v tom sám, porad se s někým, kdo zná nejen knihy, ale také mládež.

Uč je vypravovat

Všiml sis, jak rádi hoši vyslechnou vyprávění u táborového ohně nebo večer u kamen a že rádi poslouchají vypravěče, který pěkně souvisle a zajímavě mluví? Mnohdy napodobují pak i jeho způsob řeči, obraty a obrazy, kterých užívá. Ale nechávej vyprávět jen jednoho. I u ostatních se probudí touha něco dokázat a pokusit se o vlastní tvorbu. I to je kus literárního tvoření, byť to nebylo napsáno.

Uč je psát

Jsou i jiné příležitosti pocvičit si a dobýt si ostruh. Oddílový časopis čeká na své přispěvatele, redaktor domlouvá kdekomu, aby něco napsal. Oddílový deník také nemůže psát stále týž hoch. Jednak by na to nestačil, jednak by to bylo příliš jednotvárné.

Konečně můžeš i v našich junáckých časopisech leccos uveřejnit. Najdou se mnohdy i v oddílech dobré příspěvky. Věř mi, že je to pro takového hochu velmi sváteční pocit, čte-li poprvé svou práci.

Nezapomínej ani na besídky a jiné příležitosti, pro které si hoši mnohdy sestaví sami výjevy nebo i delší kusy dramatického rázu. Sám jsem býval improvizátorem podobných věcí a pama-

tuješ se jistě ještě, jak jsme spolu spisovali naši „revue“. Vždycky seděly hochům lépe úlohy, které byly na ně šité, než nějaká nastudovaná cizí věc. Mimoto mohou přitom hoši uplatnit také své vlastní tvůrčí schopnosti a touhy.

Literární smysl mívá mnoho hochů. Méně bude těch, kteří mají nadání výtvarné. Brusem tu budou zase oddílové deníky, kresbičky a karikatury z výletů, ozdoby na album fotografií, návrh na vlajku, na klubovní nábytek, ozdobné předměty všeho druhu, totem, snad i jemnější práce řezbářské, ba i skulptura.

Tu je příležitost! Svěřuj hochům takové úkoly, hledej mezi nimi výtvarníky, povzbuzuj, pouč, ukazuj; co nedovedeš sám, svěř hochům, kteří se v tom vyznají, nebo někoho požádej, aby jim technické podrobnosti ukázal. Sám se však postarej o chuť k práci a o příležitost k uplatnění.

Nenech je kopírovat vzory. Ať tvoří sami. Víš, jak jsme v tomto oboru dovedli nalézt umělce a jak šli každý z nich přesto svou cestou.

U táborového ohně rozbuší písňe srdce každého účastníka. Ukaž hochům, oč krásnější je dvojhlasný zpěv. V oddíle najdeš jistě dva tři hudebníky, kteří umějí dobře zpívat druhý nebo i třetí hlas, a ti ostatní se pak přidají. Snad se najde i někdo, kdo hraje na foukací nebo na tahací harmoniku, na housle nebo mandolínu. Vyhledej mezi nimi jednoho silného jedince, který z toho sestaví kapelu, kvartet nebo podobně. Najdi také někoho, kdo umí dirigovat Tvůj pěvecký sbor. Budeš pak mít nejen pěkná čísla k táborovým ohnům a pro besídky, ale hoši teprve pochopí, co je to hudba. Že to není vířskání odrhovaček, ale organický celek.

Hudba

Neboj se toho, Juro. Já jsem nebyl nikdy hudebníkem, a přece se v našem oddíle pěkně zpívalo, ba i kapelu jsme měli.

Budeš-li mít štěstí, snad najdeš také hochu, který dovede složit nějakou pěknou melodii na text oddílového básníka. Bývají z toho dost dobré písničky, které docházejí více pochopení u hochů než písňe umělé, mnohem dokonalejší. Budí to však smysl pro oddílovou tradici, o které jsem Ti již psal.

To jsou tak asi všechny druhy umění, pro které najdeš půdu v oddíle. Budou cestou k uplatnění a vyjádření skutečných vnitřních citů a touhy po kráse, budou prostředkem k uchování a zachycení všeho, co srdce cítí.

Ostatní hoši, kteří nedovedou ani psát, ani vyprávět, ani kreslit, tesat nebo hrát, dovedou se snad dívat, poslouchat,

Kdo sám netvoří, at aspoň chápe

s porozuměním číst a naslouchat hudbě, a tak také pocítí kus oné krásy, kterou by nedovedli vyjádřit, ale která přesto naplnila jejich srdce. A to stačí, Juro; zachytí-li každý jen jeden jediný paprsek z tohoto krystalu — ten rozjasní jejich duši na celý život.

Více světla, Juro!

Tvůj
Akela.

JURO!

Vzpomínám stále ještě na Tvé hochy, s nimiž jsem se v neděli viděl. Jsem rád, že jsi mne pozval na výlet, abych je poznal. *Typy hochů*

Mohu Ti říci ze zkušenosti, že zřídka jsem chybil ve svém prvním úsudku o někom. Snažím se vždycky zařadit každého na první pohled. Po čase si někdy myslím, že jsem se zmýlil, ale obvykle se pravá povaha proklube a poznám, že byl přece jen můj první úsudek v zásadě správný. *První dojem*

Máš ve svém oddíle přímo školskou sbírku hochů nejrůznějších povah, jak tomu bývá všude v oddílech, kam zavítám. Máš hochy čilé i těžkopádné, nadšené i flegmatické, chytré i méně nadané, družné i samotáře, dobromyslné i nějakého toho zlomyslníka.

Vášek je hoch, s nímž bude dobrá práce — takových bývá v oddíle asi 15 %. Nemívá doma různice, s hochy ve škole se jistě také dobře snáší. Mají ho v družině rádi. Mállokdy se zlobí, stále se usmívá a přihodí-li se mu něco nepříjemného, pomůže si vtipem a je zase dobře. *Vášek*

Svěříš-li mu něco, nedá se dvakrát pobízet a svěřený úkol provede co nejsvědomitěji. Viděl jsem na něm, jakou měl radost, když se mu podařilo opravit propíchnutý míč. Je dosti agilní a iniciativní, aby se sám ujal vedení her a dobře si při tom vedl. Hoši ho poslechnou a mají ho rádi.

I dobré nápady má. Líbilo se mi, jak dovedl ihned upravit přechod přes potok převrácením několika kamenů a použitím padlého kmene. Sledoval jsem ho při hrách. Nemusel jsi mu mnoho vykládat. Hned pochopil, o čem jde, a ostatní si zařídil sám. Uvažuje také o tom, co dělá, i o tom, co se mu svěří, a umí se podle toho zařídit. Jistě je na družinových podnicích dobrým pomocníkem svého rádce.

Jurka je podobný typ, ale není již stejně iniciativní. Udělá, *Jurka*

co se mu řekne, rozmyslí si a promyslí přijatý rozkaz, ale sám od sebe se práce nechopí. Potřebuje vedení a je nutno vše mu důkladně vyložit a vysvětlit. Nápady má výborné, ale netroufá si nebo snad nedovede je hned uplatnit a příliš dlouho se rozhoduje. Zkrátka: *chybí mu trochu více vůle*. Bude to dobrý hoch, ale potřebuje pevnější vedení. Sotva mu budeš moci svěřiti družinu, ale s dobrým zástupcem, dosti agilním, přece se výborně osvědčí.

Jurka je mladý, není mu ještě 15 let, a můžeš proto snadno z něho něco udělat než dospěje. Svěřuj mu postupně odpovědnější a odpovědnější úkoly, dávej mu často příležitost, aby se musel sám rozhodnout a jednat, aniž mu kdo poradí nebo poručí. Pak z něho třeba za rok uděláš druhého Vaška.

Kdybys mu chtěl svěřit družinu jako rádci, dej mu za zástupce nějakého „Vaška“. Pak se bude učit jeden od druhého a budou se vzájemně doplňovat.

Bačkora Ještě pasívnější je *Bačkora*. Hoši pro něho nemohli vybrat vhodnější přezdívku.

Ten něco dokáže, jenom pokud jej vedeš. *Nemá iniciativu*, nemá nápady a samostatně jednat vůbec neumí. Chtěl jsem od něho něco, ale musel jsem mu přesně, důkladně a podrobně vysvětlit, o čem jde, a ještě se mne tázal, jak to nebo ono má zařídit. Sám by sotvaco dokázal. Je příliš pomalý v myšlení a ani se nedovede rozhodnout. Není v něm ani za mák vlastní vůle, vždycky čeká, až jej někdo do práce a do všeho strčí. Ale je to jinak výborný tahoun. Nezpůsobí nikdy mnoho zmatku a můžeš se na něho spolehnout, že vykoná svou práci pořádně a až do konce. *On jde pomalu, ale jistě*.

Dej mu proto práci, při níž nezáleží na rychlosti, ale která ho povede k důkladnosti. Mimoto se snaž podporovat poněkud jeho nedostatečnou iniciativu nebo vytvořit v něm aspoň kousek vlastní vůle. Poskytni mu příležitost, aby sám myslel, uvažoval a také samostatně jednal. Podporuj jeho nápady, má-li jaké. Bude z něho dobrý a důkladný pracovník a dobrý Junák. Jistě se udrží dlouho v družině, když pro nic jiného, tož pro svou vrozenou setrvačnost.

To jsou vesměs hoši, s nimiž je celkem snadná práce a kteří se dají snadno ovládnout, ba někdy i při činnosti a Tvé vůdcovské úloze Ti pomohou.

Rybka *Rybka* je tvrdší oříšek pro Tvé vůdcovské umění. Je to hoch plný nápadů a nedá ničemu pokoj, hlavně ne Tobě. Všimá si

všeho velmi dobře, ale je příliš kritický. Zná Tvé chyby a slabosti do podrobnosti a pamatuje si také, kdy se co nezdařilo, a hledá toho příčiny.

Je v něm mnoho *ctižádosti a snahy ovládnout jiné* a také se snaží Ti ukázat, že to dovede, ale že Ty někdy špatně pracuješ. Podle jeho názoru je na všem, co se nepovedlo nebo co nebylo nejlepší, vinna jediné „vláda“ a především Ty.

Je nebezpečný, protože je demagog. Umí lidi dokonale poštvať, udělat takovou náladu, jakou nemůžeš právě potřebovat. Dávej na něho proto pozor a hled ho mít stále na dosah ruky. Snad se Ti podaří někdy ho dobře zapráhnout, svěříš-li mu právě to, co nejvíce kritizoval. A pak se možná dá tak důkladně a dobře do práce, že se až budeš divit — a tak ho také nejlépe odvedeš od věčného rýpání.

Dávej mu hodně odpovědné úkoly a svěřuj mu těžké práce, aby poznal, že je velmi lehké kritizovat činnost jiných, ale že není tak snadné udělat to lépe sám. Tak se naučí omezit svou kritiku na věcné výtky a na to, co se dá napravit. Získej si jeho důvěru a hled jej získat, pokud to jeho neklidná povaha a přílišná *ctižádost* dovoluje, do tzv. „vládní strany“. Bude Ti pak výborným pomocníkem a upozorní Tě na leccjaké nedostatky v oddílové práci, kterých by sis sám nemohl povšimnout. Možná, že by z něho byl i *dobrý Tvůj zástupce*, popřípadě i nástupce, až se zkušeností a životem naučí oceňovat i druhé a nepřeceňovat sebe sama. Nechytneš-li si jej pro sebe a pro svou „vládní stranu“, bude Ti věčně dělat opozici.

Znám Tě, Juro, a proto Ti mohu docela otevřeně říci, že na jeho *břitký humor* a na jeho dobrý postřeh *nestačíš*, a proto se s ním nemůžeš dát do boje. Jenom vůdce s velkou zkušeností a vůdce, který je od narození nadán dobrým postřehem a rychlým myšlením, by mohl dobře vládnout vedle něho a bojovat úspěšně s jeho opozicí. Tím by pak ovšem na autoritě jen získal. Ale Tobě to neradím. Proto si ho kup.

Medvěd je kapitola sama pro sebe. Hoši ho dobře vystihli. *Nejdříve by stále spal* a kde může, tam se od práce a od přemýšlení a každé dušnosti nebo tělesné činnosti „uleje“. Neumí se prostě k ničemu rozhodnout, tak jako Bačkora, ale také, když jej k práci přiměješ, při nejbližší příležitosti *od ní uteče*.

Nemohl jsem přesně posoudit, jak je to u něho, ale u některých hochů je to jen přechodný stav v době pubertální. Příčina je prostě ta, že tělo a nervový systém dospívajícího hochy jsou

příliš vyčerpaný vnitřním přerodem, a proto unavený a k jakémukoliv činnosti neschopný. Třeba je tomu tak u Medvěda a po nějaké době, tak asi v jeho 16 nebo 17 letech, to z něho jako kouzlem spadne. To se stává často na konci puberty, že se lidé dokonale a nenadále změní, že je sotva poznáš.

Prozatím mu dávej takové práce, s nimiž při své nedostižné pomalosti může být brzy hotov a které nenechá dříve, než se rozběhne. Dávej mu úkoly, které ho zajímají, a jen takové, které mu nedělají mnoho obtíží. Jde-li o složitější věc, dej mu vždy k ruce někoho čiperného, kdo ho u práce udrží a tak ho naučí aspoň pracovat trochu soustavně a vytrvale, ne-li také rychleji. Kde je k tomu příležitost, svěruj mu úkoly společně s Vaškem nebo s Rybkou. Ti ho budou oba pohánět, budou netrpěliví a budou si stěžovat, že „mohou z kůže vyletět, když toho patlala vidí“, ale tím jej naučí větší hbitosti a oni se zase od něho naučí trpělivosti. Bude to tedy dobré pro oba.

Uznej konečně, že i lenoši musí být v oddíle, aby vyprovokovali ostatní k čilejší činnosti. Jenom nenech Medvěda usnout, dávej mu po kapkách stále nějakou práci.

Sýček Sýček musí být v oddíle. V životě se s takovými lidmi sejdeš také a obvykle to bývají lidé starší, zklamání životem. Ale v každém oddíle najdeš také takového i mezi hochy zcela mladými, kteří nemají k zatrpklosti důvodu. A jsou mezi nimi zase dva typy. Předně takoví, u nichž je na tom vinna puberta. Ti z toho vyrostou obvykle tak mezi 19 a 20 lety. Druzí jsou sýčkové od přirozenosti a zůstanou jimi do smrti.

Takový sýček je zpravidla málo spokojen se skutečností a nachází na všem něco špatného. Naprosto však nemá důvěru v budoucnost. Ať se začne s čímkoliv, ať se učiní jakýkoliv návrh, vždycky se ozve jeho varovný hlas, najde tisíc překážek a obav a upozorňuje, co všechno by se mohlo stát. Dovede takto v zárodku otrávit nejlepší úmysly, a proto na něho pošli Rybku. Ten je temperamentní a hbitý, snadno ho utluče a překřičí a tak aspoň Sýčkův hlas nenalezne tolik víry. Neber ho příliš tragicky. Protože hoši, kteří jsou v podstatě přece jen vždy ve své většině optimisty (mnohdy až romantickými), brzy v něm shledají spíše figuru komickou než tragickou a pak to má Sýček prohráno.

Prorok Máš v oddíle také Proroka. Je to chlapec úžasně domýšlivý, který musí mít vždycky „recht“ jako nejvyšší soud. Rád dává najevo svou neomylnost. Podaří-li se něco, nezapomene připo-

menout, že to vlastně myslel a zařídil on, a nepovede-li se něco, poznamená sebevědomě: „Vidíte, co jsem pořád říkal...?“ Rád „majstruje“, rád na sebe strhne pozornost a jeho sarkastické poznámky padnou zpravidla v nejnevhodnější chvíli.

Myslí si prostě, že je *nejchytřejší a nejzručnější*, že nejlépe všemu rozumí, a s ohromným opovržením a s pohrdáním se dívá na ostatní „chudáky, kteří by se nikam nedostali, nebýt jeho“. Musíš mu prostě bez ohledu ukázat jeho slabiny, dát mu zřetelně najevo, že je ještě velmi maličkým mistrem a že se i nejlepší mistr někdy zmýlí. Nešetři ho, musí si otřkat ruce, než to k něčemu přivede, a bude to jenom pro jeho dobro. Hochům bývá zpravidla nesympatický a také jsem pozoroval, jak se jeho „chytře“ poznámky setkaly s úsměškem a jak se ho Rybka sám ptal několikrát na radu, ovšem zřejmě ironicky. Prorok to ovšem nechápe. Je třeba, aby jednou potřeboval Tvé pomoci; pak splaskne jeho pýcha. Nepřijde se otázat, tak se neponíží, ale pocítí to v nitru tím více.

Byl bych docela zapomněl na *Kaprál*. To je také velmi originální typ. Vzpomeň, co jsem Ti psal o typech vůdců?

Kaprál

Kaprál by jenom komandýroval. Je svou inteligencí daleko za Rybkou a Prorokem, není ani tak domýšlivý jako Prorok a *neumí se tak ovládat*. Je to hoch, který nedovede skrýt své hrubé až vulgární jádro s přebytkem energie a netrpělivosti. Také hochům nadává, ale to není nebezpečné. On to tak nemyslí, ale kolem něho musí létat stále nějaké ty hromy a blesky. Připomíná mně ony kapitány, kteří dovedou na lodi svolávat všemi světovými jazyky celé peklo, ale kuřeti by z nich žádný neublížil.

Krot trochu jeho vulgárnost, sem tam ho okřikni, ale věř, že v něm máš duši dobrou a oddanou a že to všechno dělá jenom z přebytku nadšení pro oddíl a možná i pro Tebe. Také hoši si na něj zvyknou a nebudou brát tragicky jeho mohutný hlas a paže do boků opřené.

Jedna dobrá vlastnost, které využiješ ve prospěch oddílu, je právě jeho polířská schopnost lidi pohánět k práci. Toho využij tehdy, má-li se něco vykonat rychle (stavba tábora nebo jiná celkem jednoduchá práce, při níž netřeba příliš mnoho myslet a na níž nelze mnoho pokazit). A pak jej pusť na ulevváky. Ten to s nimi dovede. Kde bys třeba i sám musel použít silnějších argumentů a výrazů, udělá to za Tebe.

Vidíš tedy, že máš v oddíle sbírku hochů všeho druhu a že

je docela zajímavé naučit se s nimi vycházet a využívat jejich dobrých i méně dobrých vlastností k úspěšné společné práci. Dovedeš-li to a naučíš-li se tomu v oddíle s hochy, snad se Ti to později bude dařit i v životě, kdekoliv se s lidmi sejdeš.

Není tedy vůdcovství jenom dřina a oběť, ale také škola života a mnohdy neocenitelná příležitost nabýt vlastností pro praktický život důležitých. Proto se i zde uč, jako se stále učí

Tvůj
Akela.

JURO!

Ptáš se, jak máš poradit Ivanovi s rozdělením hochů do družin. *Rozdělení družin*
Líbí se mi, že cítíš i k druhému, méně zkušenému vůdci bratrskou povinnost pomoci tam, kde toho má zapotřebí.

Ivan má docela nový oddíl, jenom rádce převzal z jiného oddílu. Jsou to starší hoši, znám je poněkud z kteréhosi rádcovského kursu a myslím, že to s nimi půjde, jen když jim rozdělíš dobře hochy do družin, aby jim to hned na počátku všechno pěkně a bez velkých obtíží klapalo.

Velmi na tom záleží, aby je dobře rozdělil podle povah *Podle povah*
a schopností tak, aby v každé družině byli hoši různých povah, které se spolu nejen snesou, ale také doplňují. Protože hochy neznám, mohu Ti napsat jenom všeobecná pravidla. Vzpomeň si, jak jsem Ti psal oněhdy o různých typech hochů v Tvém oddíle. I v jeho oddíle budou hoši stejných typů a z nich stejně jako u Vás se mu může podařit sestavit oddíl.

Hoši v družině mají být, pokud možno, přibližně stejného *Věk*
věku, když začínají svou práci. Nejlépe, jsou-li tam kamarádi z téže třídy a je-li jenom rádce o něco starší než oni. Rádce musí být vždy asi 14 let, aby byl dosti rozvážný a aby měl nějaké zkušenosti, a abych to řekl krátce, dosti zdravého rozumu.

Není však dobře, zůstávají-li stejně staří hoši stále v jedné družině a nepřibírají-li mladší dorost. Taková družina obvykle doroste do 17 let a pak náhle všichni jako na povel ochabnou v práci. Také při práci v oddíle to obvykle vadí, je-li jedna družina příliš dospělá a mají-li ostatní družiny jenom mladší hochy. Nestací starším, v táboře jsou z toho obtíže při rozdělování prací a služeb a jinde je to také patrné.

Kamarádi Je třeba, aby starší hoši v družinách se mohli starat o své mladší spolubratry, protože jen těsným soužitím s nimi se tito mladší naučí pravému skautskému duchu podle jejich příkladu a starší se naučí zas vedení, troše sebeovládání pro ně a pravému skautskému gentlemanství, pomáhat slabšímu pro slávu a čest družiny. Jinak by to tak rádi nedělali.

Jsou-li na počátku všichni hoši *stejněho věku*, dobře si spolu porozumějí a také práce jim půjde dobře a stejnoměrně. Později, když přijdou další hoši, snadno se to zase doplní.

Je také dobře, aby hoši byli mezi sebou kamarádi, ale nekládl bych na to velký důraz. Kamarádství, jak se říká v civilu, není třeba do oddílu již přinášet. I hoši, kteří se předtím nikdy neviděli, se brzy v oddíle tak poznají a sblíží, že to naprosto stačí. Záleží na rádci, aby v nich hned zpočátku vzbudil dobrou vůli a snahu poznat všechno co nejlépe a co nejrychleji a být vzornou družinou k radosti rádce a k chloubě oddílu.

Potřebné povahy

A nyní k nejdůležitějšímu problému. V každé družině musí být určité povahy, aby družina mohla žít. Máš však v oddíle ještě hochy, kteří po rozdělení těchto potřebných povah do družin — přebývají. Ty musíš také někam dát. To jsou ty přívažky, které rádci obvykle neradi berou, říkají, že ti hoši k ničemu nejsou a i jinak se vymlouvají. Ale i hoši méně schopní a takoví, kteří nám nejsou vždy nejvítanější, musí být v oddíle a právě oni potřebují nejvíce dobré výchovy a ozdravujícího prostředí. Je proto třeba je nějak rozdělit, aby na ně působili svým příkladem a stykem zase takoví hoši, od nichž by se nejvíce naučili. A aby přece jen družině neškodili. Dobrý rádce, který umí s hochy vždy dobře vycházet, může mít takových přívažků víc, kdežto méně schopný rádce musí mít lepší mužstvo, aby to přivedl stejně daleko.

Jaké tedy povahy potřebuje družina a jak by to Ivan nejlépe udělal?

Potřebuješ

Rádce potřebuje k ruce nejméně dva agilní a čiperné hochy. Takové *dva Vašky* nebo aspoň poněkud iniciativní hochy, jako je Jura. Budou mu oporou, jim může svěřit odpovědnější a složitější úkoly, oni také přimějí ostatní hochy v družině k dobré práci. A vůbec dovedou družinu rozhoupat.

Družina potřebuje dále *jednoho rozvážného* a moudrého, byť poněkud nerozhodného člena, takového *Sýčka*, aby v pravý čas varoval a upozornil na leccjaké nebezpečí, kterého by si

ostatní ve svém nadšení a přílišné chuti dát se již do toho, ani nepovšimli. Tím předejdeš dobře různým ukvapenostem, které se vyskytují, zejména je-li rádce ještě poněkud nezkušený skaut a mladý hoch. Svěř mu pokladnu nebo hospodářství, tam je třeba opatrných.

Dále je třeba jednoho, ba i dvou takových *Bačkorů*. Ti se dají snadno ovládat, nedělají „opozici“, jsou vždy s rádce ve „vládní straně“, spíše snad z pohodlí než z loajality, ale když o to jde, umějí se opřít do práce a takové tahouny potřebuje každá družina.

Nevadí ani nějaký ten *Medvěd*, ale nesmí jich být mnoho, protože by je ostatní neutáhli a protože by družinová práce zůstala na několika silnějších. Ti by zase brzy pozbyli nadšení pro práci, která na nich zůstává za celou družinu.

Jeden *Rybka* neškodí v družině a pomůže trochu zahýbat stojatými vodami. Nedá aspoň rádci nikdy usnout a chrání družinu před přílišným konzervatismem a před vyjetými koleji, na kterých se mnohdy zůstane třčet. Rádce učiní dobře, získá-li ho na svou stranu, aby táhl za jeho provaz a ne proti němu.

Družiny by se neobešly bez *Kaprála*. Kdopak by poháněl hochy do práce, kdo by na ně pokřikoval, když jim nejde dílo dost rychle od ruky? Bylo by nepříjemné, kdyby to musel dělat rádce sám, a jsou přece lidé, kteří nedovedou pohnout svými pomalými údy, dokud na ně někdo pořádně nezahoukne. Tak se vyhne rádce dobře své nepříjemné funkci poháněče a Kaprál to za něho mílerád obstará.

A teď ještě o rozdělení těch přívažků. To budou jednak všichni ti proroci, kterých nebývá velké procento. Obvykle se najde v oddíle jen jeden tak asi na dvacet hochů a ten připadne tedy jedné družině. Ať ho dá Ivan tam, kde je rádce dosti vtipný a dovede Prorokovy moudrosti zchladit a tu i tam ho také přesvědčit, že i jiní lidé mají právo mít tu a tam pravdu, byť on měl vždycky „recht“. Rádce mu také musí ukázat, že nepůjde podle jeho moudrosti, nýbrž podle rozhodnutí vůdce. Ať nedává Proroka tam, kde je už nějaká štika (*Rybka*), protože by pak byla opozice příliš silná.

Zbytek se vyplní všelikým tím víceméně bezbarvým materiálem a je na rádci, aby z něho něco udělali.

Jde tedy především o to, aby Ivan hochy nejprve prohlédl a dobře poznal, než je bude do družin rozdělovat. Když pak

Přivažky!

Nejprve poznat!

přijdou noví hoši do oddílu, ať je nejprve zařadí do družin na zkoušku a teprve až je pozná a uvidí, co v kterém z nich vězí, může je definitivně umístit. A konečně ať nezapomíná na to, že družina je jako oddíl, že i do ní přicházejí stále noví a odcházejí starší. Připomínám Ti, co jsem Ti kdysi napsal o rašelinšti. I ti noví v družině se s ní musí teprve spřátelit, sžít se s hochy a stát se kusem celku. Vždyť je to jedna družina a ne šest nebo sedm hochů. Jenom v jejich spolupráci a vzájemném působení jednoho na druhého, ve vzájemném doplňování a pomoci je záruka úspěchu a zdárné práce.

*Vzájemné
prolínání*

Mé pokyny by nebyly úplné, kdybych Ti na konec nenapsal, proč tolik záleží na sestavení družiny.

Znovu a znovu opakuji, že nám jde především a stále a vždy o *v ý c h o v u* hochů a není lepšího výchovného prostředku, než působí-li jeden přímo svým příkladem a životem na druhého. Jeden od druhého se učí dobrému a užitečnému a tak se jejich povaha nejlépe zdokonaluje.

Rozdělení práce.

Správným a výhodným rozdělením práce tak, že každý hoch dostane za úkol, co dovede nejlépe; se ulehčí všem pracovníkům a nejdříve se dílo dokončí.

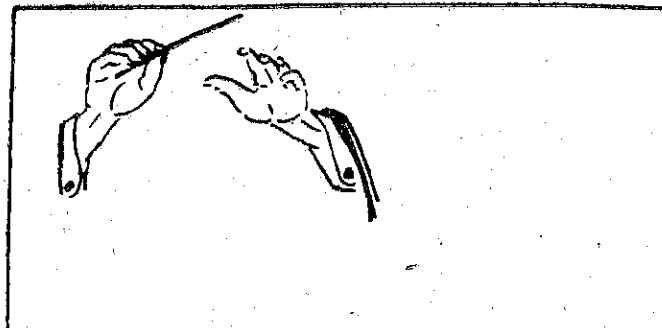
Odborníci

Ať proto také dbá Ivan, aby měl v každé družině jak hochy, kteří jsou zruční a dovedou zacházet s rukodělným náradím, tak také hochy spíše se smyslem pro teorii a se širšími znalostmi.

Jenom v družině dobře se doplňující, která má zdravé kořeny a dobrý základ, kde hoši si vzájemně dobře rozumějí, může se vyvinout onen pravý skautský duch a skutečná opravdová skautská tradice, které je třeba pro každé dílo, a tím více pro výchovu. Tajemství vůdcovského úspěchu leží právě v tom: dojít nejsnazšími a nejprostšími prostředky nejdříve a nejbezpečněji cíle dokonalé výchovy.

Jsem přesvědčen, že to Ivanovi půjde stejně dobře jako Tobě, a vyříd mu, že mu vždycky rád poradí a mnoho úspěchu přeje

Tvůj
Akela.

JURO!

Když jsem byl malým hochem, chtěl jsem být kapelníkem. Velice se mi líbilo, jak ten pán stojí nad všemi hudebníky, jenom pokyne tomu nebo onomu. Podle toho každý hraje ze svých not a vcelku slyší krásný koncert. Líbilo se mi, že on sám nehraje, ale jenom drží taktovku v ruce a ostatní hrají za něho. Táza jsem se tedy otce, nač tam ten pán je, když všichni mají před sebou noty, a proč nehrají sami nebo proč on sám nehraje bez nich. A otec mi tehdy odpověděl: „Sám by nemohl hrát na tolik nástrojů a jím by zase nestačily jenom noty, někdo jim musí dávat takt, aby hráli všichni zároveň“.

*Organizace
práce*

A tak je tomu také v oddíle. Sám nemůžeš hrát na všechny nástroje najednou, a přece tu musíš být, abys práci řídil, aby všichni hráli zároveň.

*Sám nemůžeš
všechno dělat*

Nevěš, že Tvoji hoši nedovedou udělat leckterou práci za Tebe. Píšeš, že Ti neudělají nic tak, jak si to představuješ, a že nemáš trpělivost a čas, abys jim to vykládal, a uděláš to proto raději sám. To je chyba.

Poprvé věc některému z nich ukážeš. On ji ovšem dokonale poplete a snad ještě i podruhé budeš lomit rukama nad hlavou, ba snad i potřetí bys z kůže vyletěl, ale potom už to půjde i bez Tebe a možná dokonce některý z nich Tě i překoná. Potom se už nemusíš o nic starat a hoch Ti to udělá sám. A máš za několik minut vysvětlování ušetřené celé hodiny práce a starosti na dlouhou dobu.

Je k tomu třeba dvojího: trpělivosti Tvé a jeho vědomí odpovědnosti i dobré vůle. Je Tvou povinností, abys podporoval vývoj odpovědnosti svých hochů. Kdybys za ně všech-

no dělal sám, nebude Ti orchestr nikdy hrát, a když jednou odejdeš, kdo bude po Tobě dělat kapelníka?

Vychováš a musíš vychovat u nich tuto odpovědnost a naučit je všemu, třeba byl zápis schůze nebo nějaká ta oddílová kronika dokonale zvrznutá.

Svěřená funkce zařadí teprve každého hocha na pravé místo. Pochopí, že se stal platným členem oddílu, má příležitost uplatnit své znalosti a své síly. Bude se dvojnásob snažit, aby ze sebe něco udělal. Nemá nic jiného a vrhne se s nadšením na svůj „resort“ a povede jej proto lépe než ty, který bys pro jedno nemohl udělat druhé.

O Tvém zástupci Ti napíše jindy víc. Je to kapitola sama pro sebe. Jsou však v oddíle jiné funkce, které můžeš svěřit hochům a které v zájmu řádného vedení a chodu práce musíš někomu dát, aby je za Tebe obstarával.

Pokladna Především je to *pokladník*. Pokladnu nemusíš vést sám. Nebývá v ní tolik peněz, že by ses musel obávat, že Ti je někdo zpronevěří. Svěř to některému rádci nebo zástupci, rozhodně hochu staršímu, spolehlivému a nejlépe, je-li to hoch, který žije v spořádaných majetkových poměrech. Nesvěřuj vedení pokladny nikdy nikomu, kdo nemá nikdy groše v kapse a který, co dnes dostane, zítra utratí. Pokušení je silné, mládí slabé a pokladna malá. Kontroluj pokladnu často, snad na každé rádcovské schůzi, dej ji kontrolovat také ostatními rádci. Dej si také předložit hotovosti nebo spořitelní knížku, aby ses přesvědčil, že stav knih souhlasí se skutečností.

Ke kontrole pokladny ať si zvolí hoši sami dva *revizory účtů*. Ti pak podávají o stavu pokladny zprávu. Kdybys zpozoroval, že něco není v pořádku, poraď pokladníkovi, aby se funkce vzdal. Je lépe zakročit dříve, než by z toho vznikla větší aféra.

Inventář *Správce inventáře* je důležitá funkce, kterou nemůže zastávat sám vůdce, protože to jednoho hocha úplně zaměstnává, má-li se o věci skutečně řádně starat. Je třeba, aby to byl hoch neúnavný, který:

1. *Stále sleduje*, kdo jaký kus inventáře má u sebe (hlavně stany). Na vypůjčený předmět si dá napsat a podepsat stvrzenku a dbá o jeho včasné navrácení.

2. Má pečlivě vedenou *inventární knihu* a každý kousek je v ní řádně zapsán, aby se nemohlo nic přehlédnout nebo ztratit.

3. *Stará se sám o opravy inventáře*, a je-li něco poškozeno, hlásí to nebo vyhledá v oddíle někoho, kdo to opraví.

4. *Stará se o pečlivé uložení věcí*, aby netrpěly.

5. *Stará se také o to, co by mělo být doplněno.*

Vidíš tedy, Juro, že je to funkce, kterou bys vedle svého vůdcovství nemohl dokonale zastávat.

Dbej, aby hoch, vedením inventáře pověřený, cítil svou důležitost a aby považoval za svou pýchu ten kousek majetečku, který máte, a aby se o něj staral jako o vlastní věci. Chraň také před hochy jeho reputaci, a je-li někdy poněkud příkrý ve vymáhání vypůjčených seker a neúprosně si zjednáva pořádek, nech ho. Zde platí zásada „pořádek musí být a na drobný lid musí být přísnost“.

Zapísovatel je také užitečná funkce a není tak nesnadná. Je dobře, když někdo oddílové schůze zapíše a všechna důležitá usnesení zaznamenává. Nespoléhej se však jenom na tento zápis a sám si také poznač do zápisníku, co se slíbilo a domluvílo. O tom Ti napíše jindy.

Výběrčí příspěvků. Bývá to mnohdy funkce spojená s pokladnictvím, někde zase je zvykem, že rádcové sami si ve svých družinách vybírají příspěvky a pak je oddílovému pokladníkovi hromadně odevzdávají. Je však lépe, je-li na příspěvky zvláštní výběrčí. Vybírání příspěvků vyžaduje totiž hodně bedlivosti a časté upomínání, a to pokladník vedle svých starostí nemůže vykonávat.

Výběrčí si vede přesné záznamy, nejlépe v zápisníku, má malou kartotéku nebo abecední seznam všech členů, pro každého tabulku s přihrádkami pro jednotlivé měsíce. Tam placené příspěvky každému poznamenává. Pro kontrolu může ještě hochům vydávat na přijaté částky potvrzenky, nebo mají-li oni souhlasné tabulky ve svém zápisníku, potvrzuje jim v nich zaplacení. Je nutno, aby výběrčí měl svůj zápisník stále při sobě, aby mohl při každé příležitosti upomínat o nedoplatky. Platí stará zásada, že malé nedoplatky se snadno platí, ale když se nahromadí, už se nikdy neseženou.

Vyber k funkci výběrčího hocha, který umí s penězi zacházet, jehož otec je obchodník nebo má-li sám nějaké obchodní vzdělání. A zase: ať je to hoch ve spořádaných peněžních poměrech, který není stále bez peněz. Jinak se může snadno stát, že vybranými příspěvky založí i vlastní kapsu. Pokušení je značné a lidé jsou jen lidé.

Je také třeba evidence členů a tu rovněž nemusí vésti vůdce sám. Na to je *matrikář*. Jeho povinností je, aby vedl přesný

Zápisy schůzí

Příspěvky

Evidence členů

záznam všech hochů do oddílu příštích, aby zaznamenával, kdy který složil stejnou zkoušku, slib apod., aby vypracoval k registraci blankety a dával je vůdci k podpisu. Vede záznam o docházce členů na oddílové podniky a vyžaduje si záznamy o návštěvě podniků družinových.

Každého čtvrt roku sestaví zprávu o docházce a vyvěsí ji v klubovně. Hoši tak nejlépe uvidí, kdo je nejpořádnější, kdo lajdák. Na své záznamy si matrikář pořídí nějaký zápisník, aby mohl všechna data řádně zapisovat. Dej mu vzor podle mého vůdcovského zápisníku.

Historie oddílu

V dobrém oddíle se zpravidla píše oddílová kronika nebo deník. Jinde zase se vydává časopis, který vychází periodicky a pravidelně a do něhož se zaznamenávají události oddílového života. Hoch, který se bude o tyto věci starat, bude tedy buď *kronikář*, nebo *redaktor*.

Co je úkolem kronikáře? Musíš to svěřit hochovi poněkud literárně nadanému, který umí a také rád napíše nějaké to pojednání a fejetonek o výletech, událostech v oddíle apod. Kronika je tzv. krásná literatura, a proto dbej také trochu, aby její sloh tomu odpovídal. Nemají to být pouhé suché záznamy.

Viděl jsem mnoho kronik na junáckých výstavách, ale většinou měly jen titulní list, krásně zdobený, opulentní vazbu, těžký ruční papír, ale za titulním listem bylo popsáno jen několik stránek. To není kronika, to je jenom pokus o ni. Znal jsi starou kroniku druhého oddílu? Psával jsem ji kdysi také já, býval jsem nejprve kronikářem, potom šéfredaktorem, jak se tomu u nás říkalo, když nás psalo a kreslilo několik; nakonec jsem to psal a kreslil asi rok docela sám a odevzdal svým nástupcům, kteří na kronice pracují dodnes v kolikáté generaci. Je stará 16 let a nejsou v ní mezery.

Kronikář si musí sehnat také spolupracovníky, především výtvarníky, kteří dovedou kreslit tu i tam nějaký ten obrázek nebo aspoň karikaturu z táborů a výletů; opatří si fotografie, aby mu do kroniky poskytli obrázky z oddílových podniků. U nás v oddíle jsem mívával neomezenou plnou moc zkonfiskovat každý snímek, který se objevil, uznal-li jsem jej za potřebný pro kroniku. Na úpravě knihy nezáleží. Píše se nyní zpravidla na stroji a pak se celý svazek dá za půl roku svázat. Na to velmi dbej, jinak se jednotlivé složky snadno ztratí.

Snad ještě lepší způsob jsou tzv. stěngazety, časopisy,

vyvěšované v klubovně na stěně v pravidelných lhůtách. Jejich obsah bude převážně týž jako u ostatních almanachů. Několik zpráv o činnosti, kousek statistiky o docházce členů na podniky, výtah z pokladní knihy, zpráva o tom, jaké kdo složil zkoušky, záznam o činnosti družin a oddílu. K tomu připojí některý oddílový kreslíř zajímavou kresbičku, karikaturu, fotografii z výletu, plánec cesty, obrázek stop apod. Všechny tyto příspěvky se nalepí na tuhý papír většího formátu a vyvěsí se na zdi v klubovně. Když vyjde nové číslo, staré se sejme a uschová do desek. Stěngazeta musí být stručná, víceméně heslovitě sepsaná, ale nějaký ten fejetonek nebo popis výletu přece nesmí chybět — pod čarou.

Jsi-li silně zaměstnán a je-li v Tvém oddíle dobrý hoch, který umí vést obchodní korespondenci, nejlépe někdo z obchodní školy, svěř mu *funkci tajemníka*. Dávej mu vyřizovat veškeré dopisy. Nauč ho, aby sám podle Tvé osnovy odpovídal a čeho třeba zařídil. Ušetříš si tak mnoho práce, pro Tebe celkem zbytečné.

Korespondence

Aby se Ti všichni Tvoji slavní funkcionáři nerozutfkali, musíš sám mít také malou kancelář v kapse. Bude to tvůj zápisníček.

Vůdčův zápisníček

Poříd si zápisníček, který můžeš nosit stále s sebou. Do něho si pak zapíšeš:

1. *Seznam hochů*. Pro každého pak tyto příhrádky: jméno, příjmení, adresa, telefon, rok a den narození, číslo registrace, data vstupu, nováčkovské zkoušky, druhotřídní a prvotřídní, slibu, které má odborné zkoušky, kam chodí do školy nebo kde je zaměstnán a které funkce má v oddíle. — To bude jedna stránka.

2. *Seznam všech oddílových funkcionářů a vyšších, velitele atd. s přesnými adresami*.

3. *Tabulka zkoušek*. Abys mohl přesně zaznamenávat, jak hoši pokračují ve skládání zkoušek, abys nezapomněl některého vyzkoušet ze všech oborů, poříd si tabulku. Po straně budou pod sebou jména kandidátů, nahoře v řádce jednotlivé body zkoušek, které si opiš ze skautského kalendáře nebo z organizace. V příhrádkách, které vzniknou vodorovnými a svislými čarami, si u každého zaznamenej datum, kdys ho vyzkoušel. A máš pořádek.

4. *Co se má udělat*. Na druhou stránku si zapisuj všechny nápady a náměty pro práci. Když Ti něco napadne, sáhni do

kapsy a napiš. Budeš pak mít vždy něco nového a rozmanitého připraveno.

5. *Kostru schůzí.* Jednou provždy si napiš nebo nalep z loňského ročníku kostru těchto schůzí: oddílové, družinové, měsíční, výroční schůze oddílové rady a co je snad ještě jiného třeba. Tak na nic nezapomeš a budeš mít vždy ve všem přehled.

6. *Seznam her,* které můžeš hrát na oddílových podnicích, schůzích nebo výletech. Vypiš si pouze jejich názvy, protože je dobře znáš.

7. *Zápisy schůzí.* O každé schůzi si zaznamenej, co se projednalo, jaký byl program a co se dělalo. Stačí několik řádků telegrafickým slohem. Hlavně si vždy napiš, co se zpívalo, které hry se hrály, o čem se mluvilo a která část zkoušek byla probírána. Bude Ti to pro příští roky výborným podkladem. — Zapiš si také, co se mělo do příští schůze udělat.

8. *Co kdo slíbil.* Udělej si seznam členů oddílu a ponech u každého několik řádků volných. Tam si vždy zapiš, co kdo má udělat a co slíbil. Stačí slovo, heslo. Když splnil, prostě záznam škrtni.

9. *Co mám udělat sám.* Pro sebe ponech celou volnou stránku a poznamenej si, co je Tvou starostí a co jsi slíbil zařídit a udělat.

10. *Lavinový oběžník.* Víš sám, jak jsme často v oddíle měli potřebu rychle se svolat, a přece nebylo možno, abys oběhl celý oddíl sám. Udělej si proto sestavu, jak můžeš celý oddíl nejrychlejším způsobem uvědomit. Já jsem to měl zařízeno takto: Zatelefonoval jsem ž kanceláře nebo z budky třem hochům. Každý z nich došel ke dvěma nejbližším a každý z těchto zase ke dvěma dalším. Tak bylo možno svolat celý oddíl za hodinu až asi na dva hochy, kteří bydleli daleko na předměstí. A tu jsme si také pomohli. Zatelefonoval jsem sousedům, aby vzkaz vyřídili.

11. Tvůj zápisník by ovšem nebyl úplný, kdybys neměl také *kalendář.* Na nový rok dostáváš jistě od nějakého peněžního ústavu nebo od tiskárny kalendář nebo si opatříš diář. Pro každý den je v něm vymezena příhrádka. To je takový malý lhůtník jako v advokátní kanceláři. Máš-li něco, co je nutno vykonat v určitý den, nebo slíbil-lis něco do určité lhůty, svěť to v paměť diáře. Každý den ráno se pak do něho podívej. Co je tam zapsáno, musí se týž den udělat a nemůžeš na nic za-

pomenout. Zapiš si také, máš-li někoho o nějakou práci upomínat, protože on si třeba nevede diář a není snad ani tak pořádný jako Ty.

Vím, Juro, že jsi býval vždy mnohem větší lejstrař než já a že ses také podívoval mé věčné snaze omezit všechny ty záznamy a zápisy na možné minimum. Snad se podle tohoto mého návodu nebudeš řídit a snad si zpočátku zařídiš celou vůdcovskou kancelář. Věř mi však, že za krátký čas nebude ani jedna ze všech věcí v pořádku a pak se vrátíš k mé radě a zařídiš se podle těchto rádků. Vždyť jde hlavně o to, aby bylo všechno vedeno soustavně a stále, a to není jinak možné, než při nej-jednodušším systému, při němž se vše napíše hned definitivně na příslušné místo.

Tvou povinností je řídit oddíl. Lod bez kapitána utone, byť byli námořníci sebelepší.

Musíš řádně sledovat, zda Tvoji ministři vedou své věci řádně, nejen starají-li se o svůj úkol, ale nezpronevěří-li se některý z nich tomuto úkolu a tím i svému oddílu. Jejich funkce jim nesmějí být záminkou, aby se domýšleli, že jsou něco víc než obyčejní členové oddílu. Dej si při každé schůzi a při každé tzv. oddílové radě referovat o všem a každému dej směrnice pro další práci, ale podívej se také, co vykonal z toho, co jsi mu posledně svěřil.

Tak se Ty naučíš trpělivosti a vedení a hoši vlastní práci. Poznají, že nikdo za ně nic neudělá a že je mnohem obtížnější něco vykonat, než mluvit o nedostacích, které se nepokusil nikdo z nich odstranit. Pamatuješ na Jendu, s jakou láskou a pečlivostí a s jakou pýchou zapisoval vždy každou korunu příspěvků, jak hladil svůj zápisník jako starý lakomec? Jak býval celý den ve sváteční náladě, když odevzdal pokladníkovi a když bylo zase vybráno o nějaké to procento víc než minulý měsíc? To je radost z práce a z úspěchu a tu musíš hochům dát, sice ztratí zájem, tak jak by jej ztratili, kdybys to všechno dělal sám.

Poskytni jim proto co nejvíce příležitosti, aby užili stejné radosti, které Ti kdysi v oddíle poskytli co nejvíce mohli

Tvůj
Akela.

Kontrola
funkci

JURO!

*Zástupce —
nástupce*

Slíbil jsem Ti, že Ti napíši, jak si máš vychovat zástupce. Je důležité, abys začal hned, jakmile ses oddílu ujal. Vzpomeň jen na Širchanovu smečku. A pak *hledej své „nesmrtelné“*. Vůdcovské talenty se rodí, ale potřebují pak důkladné výchovy. Jak je tedy najdeš a poznáš?

Tvořící duch

1. Hledej mezi staršími hochy svého oddílu a mezi rádci *lidí s kusem tvůrčí síly*. Ten kreslí, onen je hudebník, ten píše povídky a básně, skládá písničky, modeluje z hlíny, modeluje totémy ze dřeva nebo vynalézá všelijaké ty patenty pro táborový inventář. V mnohém z takových lidí najdeš dobrého vůdce.

Průbojnost

2. Hledej *lidí iniciativní*, průbojné, kteří nedovedou stát s rukama v kapsách, když někdo před nimi něco levě robí. Lidé, kteří nemlčí v debatách, neleží na trávě, zevlujíce pánu-bohu do oken, ale stále něco konstruuji, organizují, pracují a jejichž neklidná duše jim nedá chvilky oddechu.

Nápady

3. Jsou lidé, kteří mají vždy nápady, kteří je ale také umějí provést. Ne tedy to „věčně chytří“, kteří vždycky kritizují a mají pokaždé své „já bych to tak nedělal“ — nebo: „to by se mělo udělat tak a tak“. Marně bys však na ně čekal, že se budou sami řídit tím, co navrhnou. Potřebuješ člověka, který *nemluví naplano*, a nejlépe takového, který vůbec mnoho nemluví. Nemusí to být právě nemluva, i lidé hovorní bývají dobří, ale ne tlachalové, kteří znají jen sebe, mluví stále jen o sobě.

Můžeš se spolehnout jen na lidi, na které je skutečně spolehnutí, kteří jsou *věrní svému slovu* a kteří přicházejí s návrhy

užitečnými, účelnými, možnými, které možno také snadno provést. Takoví to také sami provést dovedou.

4. Vyhlídneš-li si náhodou rebelanta, takového hochy, který *Rebelant* má stále námitky, s nímž máš jako vůce mnohdy i svízelnou práci, ani to nevadí. Právě takoví rebelanti a vůdcové opozice bývají nejlepšími vůdci. Jen když jsou aktivní a dovedou nejen kritizovat, ale také pracovat. A takový nebývá každý rebelant. Hledej, pokud můžeš, „opozici jeho veličenstvu věrnou“. To bývají hoši, kteří mají sice skoro vždy jiný názor než vůdce, ale jejichž plány nebývají špatné. Svěříš-li jim práci podle jejich plánu a názorů, dovedou také pořádně zabrat a kus práce utáhnout. Takové hledej především.

5. Nestačí jenom touha po vedení a po vládě, nestačí ani iniciativa a pracovitost. Vůdce musí mít víc. Jeho úkol je rozsáhlý. Vychovat lidi nejrůznějších povah. Najít si k nim cestu ve chvíli, kdy se vyvíjejí jejich duševní vlastnosti, kdy se beztvárná duše dítěte mění v pevný krystal mužné bytosti s vyhraněným cílem a s pevnými názory. Nejdůležitější nadání a zájmy vypuči před ním přes noc v nejvyšší síle probouzejícího se mužství. Těm všem musí vůdce rozumět, všechno to musí pochopit, zachytit, usměrnit a — nezakřiknout.

Je nezbytné, aby měl sám co *nejširší zájem a co nejvíce pochopení* pro všechna odvětví lidských věd a umění. To poznáš na chlapci zdaleka. O vše se zajímá, na všechno se vyptává, pokouší se proniknout vždy do podstaty věci, aniž se zatěžuje podrobnostmi. Není pouze zvědavý, neptá se jenom proto, aby našel senzaci a něco pro sebe zajímavého, nýbrž poslouchá se zájmem výklad a poučení i tehdy, kdy se jini vymlouvají laciným: „Tomu nerozumím a nepotřebuji to.“

Dovede pochopit věci odlehlé, které nesouvisí s jeho znalostmi, s jeho oborem a vzděláním. Ale on si vytvoří své stanovisko, poučí se a když přijde věci na kloub, již nezapomene. Když takového najdeš, poraď mu tak, jak jsem Ti jednou napsal. Neztrácej čas a stále doplňovat své znalosti.

6. Konečně to nejdůležitější. Říká se, že *znalost lidí* je *Psycholog* hluboká a dlouholetá zkušenost. A přede nejsou všichni staří lidé dobrými psychology a mnohdy se velmi povážlivě zklamou v lidech a zmýlí se ve svých úsudcích o nich. A nejen to. Nedovedou se s lidmi srovnat, nenajdou u nich důvěry a mnohdy víc pokazí než mladí lidé.

V čem to vězí?

Takt Je to nedostatek taktu. Psal jsem Ti už, co je to takt. Hledáš-li tedy vůdce, předem hled, aby měl tuto nejdůležitější lidskou vlastnost. Poznáš to hned, je-li mezi hochy oblíben, dovede-li si získat přátele a zejména dovede-li prosadit i nepříjemné věci, provést rozkaz, který jde většině hochů proti srsti, aniž naráží a způsobí si nepřátele. Poznáš to, když bude někomu vytýkat chyby, když s ním bude jednat o nepříjemné věci nebo bude-li nucen se dotknout něčeho bolavého.

Psal jsem Ti, jak si dobudeš důvěry, a mnoho i o tomto taktu, ale vím, že má slova byla mnohdy zbytečná. Snad se tento smysl dá vytříbit a vypěstovat, ale není-li aspoň v zárodku vrozen, nespraviš nic. Proto hledej lidi bohy nadané a věř, že jen řečníkem a diplomatem se člověk naučí být, ale básníci a znalci duší se rodí.

Jak ho vyučíš Našel-liš takového kandidáta, jdi na něho pomalu a oklikou. Buď velmi opatrný a ještě více svědomitý při každém kroku. Mnoho možno právě teď pokazit.

Příležitost k vedení 1. Především mu hled poskytnout příležitost, aby se sám účastnil vedení oddílu, aby aspoň pomohl pádlovat, třebaš kormidlo tímá v ruce vedoucí. Svět mu nejprve menší, pak důležitější funkci a jedne s ním o otázkách, týkajících se oddílu.

Potkej ho náhodou a zastav se s ním nebo s ním jdi kousek cesty o samotě a *pohovoř si s ním důkladně*. Zeptej se ho, co o věci soudí, jak by to zařídil on, co by jinak organizoval apod. Předpokládám přátelský a kamarádský poměr mezi vámi, který se musí ještě prohloubit tím, že pracujete svorně na společné práci a na jejím zdokonalení. Najednou bude Tvůj oddíl jeho oddílem, Tvé starosti jeho zájmem a — již ho máš.

Sláva — Úspěch 2. Ale musíš také zaplatit. Z toho potlesku, který sklidiš od hochů, když se Ti něco podaří, dej mu podíl. *At se také trochu ohřeje na výsluní vrtkavé slávy a přízně hochů.*

Skromnost, chyby Dávej mu takovou práci, *na jakou stačí*. Obyčejní lidé teprve úspěchem nabývají sebevědomí a chuti k dílu. Je jen málo takových, kteří právě neúspěchem se dovedou prokousávat a čím více bitev prohráli, tím pevněji jdou kupředu. Svěříš-li mu nebezpečný úkol, varuj ho předem, aby se vystříhal chyb, a upozorni ho na možnost nezdaru. At je raději překvapen, že se mu přece aspoň polovice podařila, než aby byl zklamán, že nedosáhl ani 90 % toho, co chtěl. Chytá-li okouna a vytáhne malou rybičku, řekne si: malá ryba také ryba.

Teprve s *úspěchem přijde radost z práce*, ono jediné vnitřní uspokojení, jež je nám dáno. Ale teď pozor na odvážného! Uč ho *skromnosti*, ukaž mu šetrně chyby, kterých se dopustil, aby se nedomýšlel, že je jeho dílo už bez vady. Velcí lidé nebyli nikdy spokojeni se svým dílem a svá nejlepší díla považovali vždy jen za krok kupředu. Nebude-li také on jedním z takových věčně nespokojených, zastaví se v polovici cesty a brzy ho práce omrzí. Jen ten, kdo stále pracuje a stále se zdokonaluje, kdo nedá své touze po lepším díle spát, jen ten pozná pravou radost z něho. A tu mu dej poznat a přej mu ji.

3. Uč ho *poctivě, klidně a důkladně práci*. At promyslí každý krok a at provede důkladně vše, co zamýšlel. Často se stává, že mu neklid mládí nedovoluje dokončit jedno a již sahá po dalším. Odvykni ho této přelétavosti a dávej mu *práci, která vyžaduje delší doby* a vytrvalého soustředění. Možná, že mu nebude zpočátku chutnat, ale zvykne. Můžeš mu ji také osladit něčím, co ho těší a kde se může dobře uplatnit.

4. Měl jsem kdysi jednoho hochá dlouhou dobu za tajemníka. Tak jsme si na sebe zvykli a tak jsme se zapracovali, že již sám vždy předem věděl, jak co rozhodnout a také sám vše vyřizoval. Ale *chtěl vždycky, abych sám vše podepsal*, sám nechtěl převzít odpovědnost. Až jsem ho jednou kamsi poslal se stručnou radou: zaříd se, jak sám uznáš. *Vrátil se nadšen úspěchem* a plný rozhodnosti.

5. Tak se lidé učí odpovědnosti. Dokud za ně uděláš všechno sám nebo jim vše předem do podrobnosti vyložíš, nenaučí se samostatně rozhodovat. Teprve když cítí, že sám nese odpovědnost za své činy a že ho nikdo nevede za ruku, odváží se rozhodnout. Proto mu dej volné pole rozhodování, spojené ovšem s odpovědností, ale jen potud, pokud víš, že nic nepokazí a že se ve věci vyzná. A toto pole stále postupně rozšiřuj. Ale buď vždy na stráži a zaskoč, kdyby nestačil nebo kdyby se příliš rozběhl.

6. Nauč ho všemu, co skaut potřebuje od nováčkovské zkoušky až po prvotřídku. Vezmi ho stranou a nevynech jediné příležitosti, abys ho v něčem nezdokonalil. Sám poznáš, v kterých oborech je slabý a kde potřebuje důkladnější poučení a výcvik.

Dej mu knihy, půjč mu příručky a porad, kde se co dá vyhledat, vyčist a naučit. Ukaž mu také, jak se hledá literatura ke všemu, v čem potřebuje poučení. *Nauč ho dělat si výpisky*

Důkladnost, rozvaha

Samostatnost a odpovědnost

Skautské znalosti

a zaznamenávat si, kde co zajímavého četl. A hlavně mu *dodej odvahy*, aby nečekal, až mu někdo něco ukáže, a aby se řídil dobrou radou svého nejlepšího přítele, *knihy, a z mrtvé literatury si udělal živé slovo*.

Seznam ho s odborníky a nedomýšlej se, že bys u něho pozbyl autoritu, zjistí-li že v tom či onom se někdo vyzná lépe než Ty sám. Chceš přece mít zástupce stejně dokonalého, jako jsi sám, ba zástupce zajisté lepšího. Vždyť i Tvůj oddíl musí kupředu, Juro!

Poslí ho do lesní školy. Tam se naučí mnohému, pozná ještě víc a co je hlavní a nejdůležitější, přesvědčí se, že je ještě mnoho věcí, které nezná, a nekonečná možnost zdokonalování. Pozná tam jiné vůdce z jiných krajů, s jinými zkušenostmi i názory.

Neboj se takzvaných teoretiků, o nichž se říká, že mají levé ruce. To se snadno překoná. Bývá to jenom nedostatek cviku a zejména nedostatek sebedůvěry, že by dovedli držet sekeru v ruce. Jen mu ji podej! On se poseká jen jednou a podruhé se již ani nožem neporeže.

Nauč ho učit

7. Až to všechno bude umět, nauč ho i metodě, jak to hochům vyložit a jak je tomu naučit. Nejlépe to „odkouká“ Tobě, ale nebuď příliš samolibý a poskytni mu příležitost, aby viděl i jiné vůdce při práci. Od každého se může něčemu naučit a možná, že způsob některého z nich bude lépe vyhovovat jeho povaze a jeho schopnostem, než způsob Tvůj.

Psychologie

8. Vezmi si ho pak pěkně stranou a pouč ho o tajemství lidské duše. Ukaž mu na *mnohostrannost povah*, vysvětli mu typy hochů v oddíle, nauč ho pozorovat, rozlišovat a všude užít správné metody.

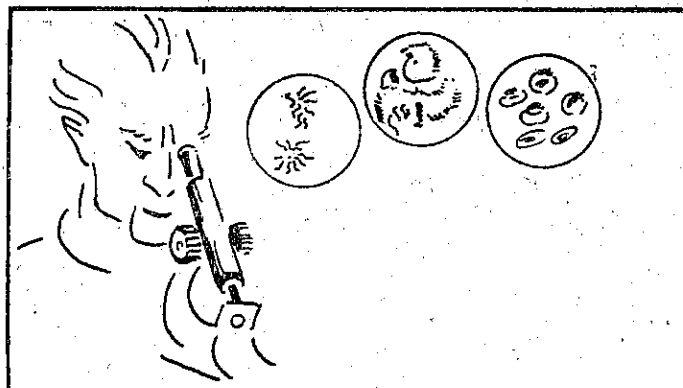
Upozorňuj ho opětovně na různé ty *psychologické momenty*, odhadujte si předem, jak bude jednat ten nebo onen, co se z něho vyklube, a potom dodatečně sledujte, zda a jak jste se mylili. To je pro něho nejlepší škola. Má-li talent lidoznalecký, bude z něho dobrý vůdce. Snad lepší než Ty, Juro, protože považuješ lidi vždy za lepší, než skutečně jsou. Před touto chybou ho varuj dřív — než bude pozdě. *Nechť sleduje*, jak jeho nebo Tvé *zátkroky různě zapůsobily* na tu nebo onu povahu hochovu, jak se mění pod vašimi prsty jeho duše. To ho musí a také bude zajímat.

*Sebevýchova,
ucelenost*

9. Takto mu dávaš vše, co potřebuje pro práci v oddíle a pro styk s hochy. Zbývá ještě to, co potřebuje pro sebe.

Jeho mysl musí být vyrovnaná a jasná jako horská studánka. Buď mu proto přítelem. Mluvte spolu nejen o oddílových věcech, ale také o sobě. Ať si postěžuje, ať se vyzpovídá. Porad mu, dodej mu odvalu, povzbud ho. Když se cestou rozloučíte třeba pozdě v noci, pevný stisk Vašich levic zůstane mu důkazem Tvého upřímného přátelství a Tobě dokladem jeho pevné důvěry. Tak si najdeš spolupracovníka i přítele. Porozumíte si, pomůžete si, doplníte se a hlavně budete mít stejné názory na práci i stejný způsob vedení. Odbočí-li Tvá cesta jinam, nebudeš-li mít čas na vedení nebo ať se stane cokoliv — vždyť nikdo z nás neví dne ani hodiny —, on se toho ujme po Tobě pevnou rukou a půjde stejným směrem Tvými stopami. Vždyť Ty jsi šel také ve stopách svého

Akely.

JURO!

Lékař a vůdce

Máš pravdu, Juro, nejde to vždycky tak snadno, jak se nám to zdá a jak bychom si přáli. Stává se, že také někdy leccos „neklapne“. Ale úspěch i neúspěch patří stejně k životu, jako zdraví a nemoc.

Mluvil jsem onedhdy o medicíně a sociologii s jedním svým bývalým spolužákem, nyní lékařem. Došli jsme k společnému názoru, že je velká podobnost mezi živým organismem a společností. Nejen lidé podléhají chorobám, ale i společenské organismy, jako je právě oddíl. Člověk žije, pohybuje se, byví činnost, roste, je zdrav, podléhá chorobám, úrazům, potřebuje výživu, obnovu látek, stárne a konečně hyne.

Oddíl je živý organismus

Podobně i oddíl. S tím jediným rozdílem, že postupná obnova může zde být tak dokonalá, že vůbec nezahyne, ale jenom pozvolna se přetváří a žije dál. Stejně však jako lidský organismus i oddíl podléhá chorobám.

Abychom se mohli pustit do hlubšího studia oddílových chorob, musíme předně znát:

- A. anatomii oddílu (jeho složení),
- B. fyziologii (jeho funkce) a
- C. nervový systém.

A. Anatomie oddílu. Oddíl je organismus složený z hochů — buněk. A zase: jako v lidském těle jsou tyto buňky seřazeny do skupin, hoši jsou v družinách. Tyto družiny mají svůj

samostatný život, ale jen do určité míry. Nemohou existovat bez oddílu, jako oddíl nemůže existovat bez nich.

Prostřednictvím rádců jsou družiny zapojeny do celkové činnosti oddílů. Rádce je ten nerv, který družinu spojuje s hlavou oddílu, vůdcem nebo oddílovou radou, která celý život oddílu řídí.

Vraťme se však k buňkám. Co jsou tyto buňky, tito hoši? Jaké jsou jejich vlastnosti a jak vlastně žijí?

a) Hoši do oddílu přicházejí, připojí se, přirostou anebo nepřirostou a odpadnou, podobně jako buňky u nižších živočichů. To je zjev docela přirozený a normální. Mnoho hochů se jenom objeví, poohlédne, ale nelíbí se jim skauting nebo oddíl, či vůdce nebo snad někteří hoši — a tak zase zakrátko zmizí. Nad tím se nijak nepozastavuj a počítej s tím, že z nových chlapců jen asi dvě třetiny se v oddíle zabydlí a ti ostatní nikdy nepřilnou.

*Skaut —
buvika*

Důvody tohoto odpadnutí či nezařazení se jsou:

1. Buď není nováček stejného zrna, nehodí se do oddílu svou povahou a vychováním,

2. nebo není dostatečně připoután, nedojde hned k jeho dobrému spojení s oddílem, s hochy nebo s prací, kterou převzal. Jak se říká „nezapadne“.

b) Nováček se zařadí a „zapadne“. V prvním roce žije intenzivně, vše ho zajímá, skládá zkoušky, učí se novým věcem a snaží se všude uplatnit. Všechno je pro něho nové, a proto ho to zajímá. V druhém roce se dostane již k poněkud odpovědnější práci, má nějakou funkci v družině, skládá další zkoušky a získává významné místo mezi hochy. V třetím roce složí poslední zkoušky, má úspěchy v závodech, baví ho rukodělné práce a našel si v oddíle kamaráda, s nímž si dobře rozumí.

Ve čtvrtém roce již zkoušky neskládá. Buď je již složil, nebo jsou pro něho příliš snadné — a také kamarádi ho již tak nepřitahují. Jsou stále stejní a nezajímaví. I ten oddílový život se mu zdá teď jaksi jednotvárný a poohlíží se po jiné společnosti či jiném prostředí a jiném zaměstnání. Nejprve občas vnechává, ale zase se vrací, později ho je méně a méně vidět a stává se papírovým členem. Snad zůstane ještě rok nebo alespoň několik měsíců jednou nohou v oddíle, ale jen tak napůl srdce — a pak odejde, aniž si kdo všiml, že tu vlastně již není.

To je obyčejný život řadového junáka, který nedosáhl ani funkce rádce. Zkušenost i statistiky to potvrzují.

Proč vlastně žije skautská buňka jenom tři, čtyři roky?

a) Protože program jednoživce je vyčerpán dosažením zkoušek nebo alespoň nabytím oněch znalostí, i když zkoušky třeba neskládal.

b) Protože hoch dosáhl 16 let a dospěl. Program normálního oddílu ho již nezajímá.

c) Protože se nedostal k funkci, nemohl se stát vyšší buňkou v organismu a uplatnit se na vyšší úrovni, kde by snad našel daleko větší zadostiučinění.

Jde-li o nováčka, který přišel do oddílu již jako vlče ze smečky, kde se prováděl nejen vlčácký program, ale také hodně skautování, mají se věci stejně, ale obvykle je takový hoch unaven o rok dříve.

Stárnutí je však něčím docela přirozeným a dostaví se dříve nebo později u každého.

Tu a tam se objeví abnormální zjev:

a) Životní období u takového chlapce je delší. Důvody jsou většinou tyto:

1. Hoch našel v oddíle takové přátele, že s nimi doslova srostl. V době dospívání úzká přátelství na život a na smrt i na věčnost se uzavírají snadno. A některá také trvají. Hlavně je-li to přátelský vztah dvou chlapců, ne celé skupiny.

2. Hoch měl zavčas příležitost převzít odpovědnou funkci, která ho těší. Má zájem o práci a radost z úspěchu, lichotí mu pochvala vůdcova i hochů.

I když se na něho nedostala odpovědná funkce, našel si brzy kamarády a pustil se do skautování naplno. Své dřívější přátele ztratil, protože je zanedbával pro skauting; ostatně našel mezi skauty lepší, a tak se docela od neskautské společnosti izoloval. To je zjev dosti obvyklý, ale ne vždycky žádoucí. Skauting může být prostředníkem mezi hochem a světem kolem něho, ale ne náhradou. Vůdcové velice často přehlíží, když jejich nejlepší skauti jsou „skauti celou duší a srdcem“, že právě takovou izolací se někteří stávají podiviny a žijí později spíše svým snům než skutečnosti. Nezapomínejme, že skautský oddíl je společností hochů a dospělému chlapci již nemůže dát plné uspokojení.

b) Životní období se zkrátí „chorobou“. Tyto choroby pak bývají:

1. Interní, oddílové, krize oddílu.

2. Externí choroby, které působí na hochy zvenčí, jako špatní

kamarádi, zhoubné vlivy ze školy i odjinud. O těchto chorobách se zmíním ještě v tomto nebo příštím dopise.

B. Fyziologie oddílu:

Oddíl žije a potřebuje:

a) obnovu buněk (nové členy),

b) regeneraci buněk — dýchání (programovou náplň a její střídání).

ad a) Kdo nejí nebo trpí nedostatečnou výživou, vydrží často dosti dlouho bez jídla, aniž to pozoroval, ale pak nastává únava, odumírání a — uhynutí. V tomto stadiu nová potrava už nepomáhá, protože je organismus porušen. Je proto třeba dbát pravidelně o:

aa) Stálý příliv nováčků. Jenom mladší hoši Vám přivedou kamarády; starší, kteří jsou již dále v oddíle, nikoliv. Pamatujte na to.

bb) někteří hoši odejdou, dozrávají. Nahradit novými.

cc) Udržovat stále stejný počet.

dd) Nováčci mají být 12—13letí, se staršími se mnoho nedělá. Neprojdou tak dobře školou a zpravidla se nezařadí (strava čerstvá).

ee) Přibírejte hochy různých typů, zaměstnání, z různých škol atd. (smíšená strava). Potřebujete lidi, znalé různých oborů lidské činnosti, lidi různých povah i vloh. Ke každé práci je třeba jiného člověka. Různé povahy se doplňují a vzájemně usměrňují.

ff) Přijímejte vždy jen po jednom, aby hoši „zapadli“. Přijde-li najednou větší počet, špatně se stravuje.

gg) Větší počet nováčků nutno přibrat na jaře (ale takové, kteří i o prázdninách vytrvají) a na podzim (to bývají nejlepší skauti, protože přes zimu se vycvičí a do tábora jdou už jako zkušenější).

ad b) Program oddílu musí být:

aa) pravidelný (žádné přerušení činnosti), schůzky, výlety stále, nikoliv v nárazích;

bb) uspořádaný podle roční doby;

cc) čerstvý vzduch. Je nutno zařazovat občas něco nového, neznámého (co viděl vůdce v jiných nových oddílech);

dd) volný; v sešňerovaném šatě se špatně dýchá. Ponechávejte hochům hodně iniciativy, ať přinášejí nápady a návrhy. Zařadí se do kostry programu a přizpůsobí se. Aktivita mládeže v oddíle se nesmí škrtit.

Program

Podrobněji o tom bude řeč při chorobách.

C. Nervový systém.

Každý organismus má svůj nervový systém, který sice neživí buňky a neudržuje organismus naživu, ale řídí jeho činnost a pohyby.

Je to mozek, v němž určitá myšlenka vznikne, nervy, které přenesou popudy do údů a způsobují jejich pohyb.

Na druhé straně však nervy také hlásí mozku jakoukoliv poruchu. Poraním-li se nebo mám-li nějakou vnitřní poruchu, např. pokažený žaludek nebo zkažený zub, cítím bolest. Nerv telegrafuje do mozku tuto poruchu a velice tvrdosťně se domáhá nápravy.

Dále jsou ovšem akce automatické. Každá drobná starost nejde až do mozku, ale nervové ústrojí si leccos vyřídí na místě. Tak zažívání funguje automaticky a vůbec ani nevíme, jak složitý aparát posunuje potravu, jak pracuje žaludek a jiné orgány.

A konečně je tu reflexivní činnost. Klepnu-li se přes prst, ucukne ruka sama. Oko se zavře, přiblíží-li se k němu předmět, který hrozí poraněním, nebo náhle do něho vnikne prudké světlo. Zde opět pracují místní nervové uzly samy, bez mozku, který se o tom dozví často až dodatečně nebo vůbec ne.

Nervový systém v oddíle reprezentují vůdci a rádcové. Oni řídí oddíl, usměrňují všichni jeho činnost, jeho život i program a udržují jeho pravidelný *tep a růst*.

Činnost nervového systému je dvojitá:

aa) Automatická. Je to: normální činnost, která musí jít sama. Pravidelná činnost vycházková, schůzková, výletová. Činnost pokladníka, výběrčího příspěvků, sledování činnosti hochů, zkoušky nováčkovské, druhotřídní a prvotřídní. To je udržování pravidelného života oddílu. O to vše se vůdce sice stará, ale jde to, abych tak řekl „podle šimla“, samo.

bb) Vědomá činnost, reakce na vnější vlivy, práce nad obyčejný průměr a běh.

Jsou to: větší podniky a jejich příprava (tábor, podniky větších celků, závody apod.). Zákroky proti chorobám oddílu, nové myšlenky a jejich provádění.

Vedoucí řídí činnost, myslí za oddíl a dává příkazy rádcům k práci a direktivu k činnosti. (To je jaksi motorická činnost tohoto systému.) Vedle toho zase naopak rádcové hlásí závady, návrhy pro činnost, svá pozorování atd. (Stejně jako v živém organismu.) Obojí musí harmonovat. Rádcové musí plně vyko-

návati obě funkce. Dochází i k reflexním zjevům. Drobné překážky si rádcové nejlépe odstraňují sami, bez vůdce, aniž je tedy zapotřebí činnosti ústředního orgánu.

Poznavše dokonale organismus oddílu, můžeme se nyní zastavit u *jednotlivých chorob*.

A. Především jsou to *neočekávané poruchy*, způsobené zvenčí, Choroby něco jako poranění nebo úraz. Tak jako se musí člověk starat, aby se neporanil, a poraní-li se, aby ránu řádně ošetřil, tak je tomu i zde. Jsou události, které možno předvídat a včas se zabezpečit, aby nedošlo k poruše.

I. Zasažení ústředního nervstva.

1. Vůdce nebo rádce je přeložen, odstěhuje se, je náhle zaneprázdněn (zkouška, studium atd.). Proto musí být vždy někdo v záloze, aby zaskočil. Období zkoušek, přeložení i nemoci se dají předvídat a vůdce má ihned zasvětit svého zástupce nebo nástupce a odevzdat mu řádně oddílovou agendu.

2. Není-li náhrady dokonalé, možno na přechodnou dobu zařídit zastupování (zástupce rádce nebo i starší hoch v družině, nejstarší rádce v oddíle nastupuje za vůdce). To však jen tehdy, když se odcházející zase vrátí.

3. Odchází-li definitivně, musí se přikročit rychle k operaci. Buď jmenovat hned nástupce, aby měl plnou odpovědnost, nebo rozpustit družinu, přeradit, převést členy do jiné družiny nebo do jiného oddílu.

4. Jde-li o „hnisavou ránu“ (rádce odchází pro nepořádky, je suspendován atd.), je třeba desinfikovat. Udělat energicky pořádek, zastavit šíření nepořádku mezi hochy, izolovat. Někdy třeba i vyříznout vřed i okolí. Spoluviníky a nositele neplechy vyloučit nebo také suspendovat.

5. Poraněný úd musí ležet výše, aby se do něho neřinula krev. Pozornost v oddíle nutno obrátit k něčemu jinému. Nový program, rychle nějaký větší podnik, vyžadující soustředění sil.

6. Neurastenice — únava ústředního nervstva („pozdvolná otrava“).

a) Choroba se jeví přímo v ústředí (v hlavě).

Stává se, že rádce, který mnohdy několik let pracoval velmi dobře, spolehlivě a intenzivně, pojednou počíná ochabovat, nechodí včas na schůzky, družina upadá a její dobrá činnost mizí. Rádce se unavil, pracuje-li stále stejnou metodou, „otraví se“. Je to celkem přirozené. Za dva za tři roky se musí

rádce vyměnit, jinak to nevydrží. Stejně vůdce, je-li sám a nemá-li dobré pomocníky. Upozorňuji, že někdy bývá také příčinou rádcova ochabnutí prostě věk 17 až 18 let, kdy lidé prožívají svou psychickou pubertální krizi (různé zájmy, láska, citová roztěkanost atd.).

Léčení preventivní (předem). Odlehčit rádci, dát mu pomocníka (zástupce), který kus starostí za něho skutečně převezme a nese. Nastala-li již krize, potřebuje takový rádce odpočinek a změnu činnosti. Zbav ho starostí s družinou, ale dej mu nějakou jinou práci, protože by nečinností úplně uvadl. Nech ho v oddíle, svěřuj mu příležitostně práci nebo organizaci něčeho, aby z toho nevyšel. Po čase se bude sám zase hlásit.

b) Choroba se jeví v údech (ochrnutí).

Je-li člověk dlouho na jednom místě a vede-li stále táž osoba všechnu práci (ať je to v družině, v oddíle, sboru, okresu či jině), zvyknou si na něho lidé, nepůsobí na ně už, netáhne. Prostě se opotřebuje. Je třeba buď nového, nebo zástupce, který by jej občas zastupoval. Nejlepší je, střídají-li se se zástupcem pravidelně jako římské konzulové, ale v naprosté shodě a souhrě. Pak se tak snadno neopotřebují. Pamatuješ se, Juro, jak to u nás dělali v jednom oddíle dva (rodní) bratři: jeden byl vůdcem a druhý zástupcem a podávali si oddíl?

*Porucha
u mládeže*

II. Zasažení tkáně, hnisání. Nastává u hochů, nikoliv mezi pohlaví. Případ není tak vážný. Postupuje se jako sub. I, 4, 5.

III. a) Náhlá porucha zažívání — hromadný výstup členů. Bývá to vždycky epidemie a nutno učiniti opatření, aby se zastavila a dále nešířila a aby byl její zdroj potlačen.

1. Vyšetřit příčinu a ihned ji odstranit. (Profesor zakázal skautování, nějaká maminka rozšířila klepy, že se v táboře myjí ve studené vodě a že je to nebezpečné atd.).

2. Desinfikovat. Odvrátit pozornost od věci, zabránit panice, upokojit, že velitel s profesorem promluví. Klepy obrátit v žert. A rychle nový program k soustředění sil.

Rakovina

b) Rakovina. Porucha přílivu nováčků. Je to choroba, která se nevyskytuje náhle, nýbrž vzniká poznenáhlu a zpravidla se přijde na to teprve, když je již pozdě i na léčení i na operaci.

Diagnóza: Oddíl prospívá na závodech, má samé hezké kluky, vyrostlé, 15 až 16leté, snadno se s nimi pracuje, jsou nadšení. To je první stadium této zákeřné choroby. Asi po roce se začínají tyto skupinky, které držely tak pevně pohromadě (družiny), pářkovat. Hoši se scházejí do dvojic. Po půl roce se některé

dvojice rozcházejí a hoši si hledají děvčata, chodí tančit apod. (obyčejně na podzim) ve svých 17 letech. Jiné dvojice drží dále pohromadě, ale chodí zřídka na schůze a na výlety jen ve dvou. Zájem o oddíl klesá, hoši jsou papírovi, usínají a nových není.

Nováčky už nepřivedou, protože jsou sami staří a nemají mladší kamarády. Oddíl zahyne. Příčina: nedostatek pravidelného přílivu členů před dvěma roky. Inkubační lhůta je tu tedy asi 2 a půl roku.

Léčení: Včas se starat o příliv nováčků. Je-li oddíl již ve stadiu pářkování, vybrat jednoho z rádců, který epidemii ještě nepodleh, a zainteresovat ho na vedení družiny. Jsou-li v oddíle ještě menší hoši, seženou nějaké nováčky. V takových případech to mnohdy jeden nováček a jeden rádce zachrání.

Je nutno mít na mysli, že tyto zjevy se dostaví u každého jednotlivce a v každém oddíle. Nevěř, že hoši v Tvém oddílu jsou lepší než v jiných. To si myslí každá maminka o svém dítěti, a právě proto se mýlí. Vedoucí, zamilujte se třeba do svých hochů, ale protože jsou pouze lidmi, ne proto, že se rovnají vysněným obrazům, které jste si sami vytvořili a které nyní na ně promítáte. Nebezpečí je jenom v tom, dostaví-li se tento zjev, následkem stejného věku hochů v oddíle, u všech najednou. Tomu je nutno zabránit novým, mladším dorostem.

Příznaky této oddílové choroby se podobají velice rakovině. Je to rozpad tkáně. Obyčejně se pokouší vedoucí zachránit oddíl spěšnou operací a první objevivší se ulejšky vyloučí. Někdy to pomůže, ale zpravidla se nákaza šíří dál a nutno operovat znovu, vyloučit další — až oddíl zhyne. Očkovat proti tomu nelze.

IV. Porucha dýchání.

a) *Neočekávané* porušení programu. Např.: Dlouho připravovaný podnik se zhatí pro nepříznivé počasí (zimní zájezd, protože není sníh, lyžařský nebo bruslařský kurs, protože nemrzne, velikonoční výlet pro nevhodné počasí, kurs plavání pro nedostatek přihlášek, onemocní instruktor apod., náhlá výpověď z klubovny znemožní zimní činnost v dílně, přípravu k závodům v rukodělných výrobcích apod.). — Rychle podchytit nadšení a dát jiný program. Místo výletu velikonočního (několikadenního) práci v dílně, dopolední výlet na půl dne. O vánocích místo lyžařského zájezdu bruslařský kurs nebo častější schůzky s nějakými ručními pracemi apod.

Léčení — odpomoc.

1. Opatřit si kalendář a zaškrtnout si svátky, označit konec března a počátek listopadu jako neplodné měsíce, zaznamenat si do diáře vždy tři neděle předem před každým podnikem, co nutno připravit. Pak nepřijdeš pozdě a stojí Tě to nějakou korunu za rok.

2. Všechno se může pokazit, ale nesmí se pokazit nálada a zklamat mládež v oddíle. Měj vždy v záloze přesně propracovaný náhradní program pro každou příležitost. To se dělá souběžně s vypracováním programu řádného. Hoši budou říkat, že je to sýčkování, ale brzy poznají, že je to opatrnost a budou na ni hrdí, když „nám nikdy nic nezkrachuje“.

Tuberkulóza, (otrava) b) Postupná otrava „tuberkulóza“ a programová „otrava“, přicházející zevnitř jako interní choroba, bývá mnohdy zaměňována za rakovinu, ale dochází k ní i v oddíle, kde nejsou všichni stejného věku.

Příznaky a diagnóza: Oddíl se specializuje na stolní tenis, odbíjenou, určité partie zkoušek, chodí stále na totéž místo („naše rezervace“) a při všem jsou stále titíž lidé v čele, kteří se mohou roztrhat, a ostatní masa se tupě táhne za nimi. Hoši si po straně stěžují, že se pořád jenom závodí, pořád všechno boduje, že je program jednotvárný. Starší v družinách zůstávají bez iniciativy, protože to všechno udělá rádce a zástupce. Vůdce chce dělat všechno sám a nestačí na to. Starší hoši ztrácejí zájem, protože se nemohou uplatnit.

V dalším stadiu se otrava šíří i na mladší členy, nastává apatie, nejprve jednotlivě, později houfně „zkornatění“, čím dál tím víc přibývá papírových členů — a teď tedy bud:

1. se utvoří skupinka, která si začne potají pěstovat program sama mimo rámec oddílu (mnohdy trampská osada). Vedoucí ji vyloučí.

2. Nebo uhynou jednotlivci postupně, až se oddíl vyliční.

Léčení:

1. Měnit program, ne stále totéž. I nejkrásnější hry a nejspravedlivější závody se přejedí.

2. Pustit lidi k práci, v družinách i v oddíle. Vůdce nesmí dělat všechno sám. Lidé mají často proto nechut k práci, protože se nemohou uplatnit, necítí to všechno jako „své“.

3. Hodit čas od času nějaký nový „šlágr“ — hru, program, nápady. Dát každému v oddíle příležitost, aby si „pořádne zařadil“.

Horečky Choroby horečnaté.

Podobně jako neštovice, tyf, záněty, hnisavé záněty a podobné choroby, vyskytují se občas v oddílech choroby horečnaté.

Příznaky, typy, diagnóza:

Taková choroba se objeví přes noc; náhle zachvátí celý oddíl, rychle se šíří, brzy však opět opadá a zpravidla zmizí beze stopy. Ve většině případů jsou to choroby infekční (nakažlivé) nebo epidemické. Někdo přijde se stolním tenisem, s bruslením, s křížovkami, s rádiem, se sbíráním nálepek a reklamek nebo se hoši pustí do herbaření, sbírání dřev nebo minerálů. Jindy se zase náhle objeví touha po vaření na výletech — polévka, vuřty na drátě a brambory. Každou a každou neděli, vždy na témž místě. Někdy se i některá skautská hra, třeba zajímavá, stane středem všeho zájmu. Všechno ostatní stojí, nikdo se o to nestará.

Ve všech těchto případech je jedna cesta:

1. Dát chorobě co nejrychleji proběhnout.

2. Omezit ji pokud možno jen na skupinu, kterou zasáhla, aby nezachvátila celý oddíl (aby ještě někdo zůstal při zdravém rozumu).

3. Postarat se s několika věrnými, aby byl zachován normální život oddílu a jeho pravidelný dech.

Proti těmto chorobám možno použít ochranného očkování. Přijde-li totiž někdo s podobným návrhem, ale podaří-li se Ti horečku z toho vzniklou brzy potlačit, neobjeví se hned zase něco podobného.

Únava — reakce.

Psal jsem, tuším, již v jednom dopise, že po horečné činnosti u každého, ale především u oddílu, nastává deprese — pokles sil a únava. Pamatuj na to vždy předem. Po prudkém vypětí sil při nácviu na závody, po veřejném podniku, sjezdu apod., který se třeba i velmi pěkně povedl, nastane vždy únava. Je to jakýsi druh kocoviny. Hoši jsou unaveni, v přípravách a shonu nemyslel nikdo na čtrnáct dní napřed, mysl všech byla na 100 % zaujata podnikem, a když je podnik odbyt, ztratili hoši na chvíli smysl života.

Léčení. Už předem pamatuj, co bude, připrav si včas další, abys hned v pondělí po sjezdu nebo ještě v neděli po závodech měl připraven nový program. Jen tak využiješ pro další činnost nadšení hochů, které úspěchem na závodech nebo na onom podniku vzrostlo.

Únava po práci

Vzpomínáš, Juro, jak jsme v roce 1928 měli na 29. června sjezd? Všechna činnost a všechny zájem byly soustředěny jen na sjezd a my jsme měli jet 2. července tábořit. Ty sis tehdy vzal sám na starost přípravu tábora, protože jsem byl příliš zaměstnán sjezdem, a večer, když jsme se rozcházeli po závodech a nesli si jako vítězové zemskou vlajku, vytáhl jsi svůj zápisník a diktoval, jaké nářadí má který hoch zítra přinést, protože se začne balit. Hoši říkali: ale vždyť je čas — ale byli téměř podčeseni, když si uvědomili, že ve středu už jedeme. Šli jsme tedy s plným nadšením hned do táborových příprav, kdežto ostatní oddíly se nemohly vzpamatovat.

Podzimní
pelichání

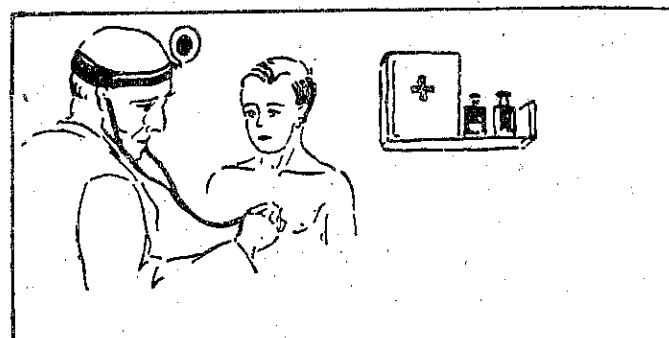
Podzimní pelichání.

Každý pták dostává na podzim nové peří. Je to doba, kdy trpí horečkou, zpěvaví ptáci v tu dobu nezpívají, jsou unaveni a pozbývají své čilosti. Něco podobného se objevuje i v oddíle. Hoši přicházejí do vyšších tříd, mají více práce nebo se jim zdá, že jí budou mít ve škole víc. Po vypjaté táborové činnosti nastává únava. Mnozí vstupují také na podzim do nové školní povinnosti, ale na nábor nových členů nebyl ještě čas. Někteří hoši přijeli z prázdnin a potřebují nějakých 14 dní, aby se „okoukali“.

Proto s tím počítej a hned po prázdninách dej na program něco, co hochy sežene „do klubka“. Tím se liknaví zase vzpamatují a nerozhodní nabudou zase kladného poměru k oddílové práci.

Nepřál bych Ti, Juro, abys musel být často lékařem, ale bude-li toho někdy třeba, použij těchto rad, které Ti píše na základě vlastních i cizích zkušeností, často draze zaplacených,

Tvůj
Akela.

JURO!

Zase mi vytýkáš, že jsem Ti poradil, jak léčit, ale ne, jak nemocem zabránit. Máš pravdu. To je důležitější. I to je někdy možné. Lékaři tomu říkají profylaxe.

Očkování. — proti některým chorobám možno použít ochranného očkování. V čem spočívá? Uměle se u zdravého člověka vytvoří choroba, proti které očkujeme, a to v tak nepatrné míře, aby jí očkovaný odolal, a tělo si samo vyrobí ochranné látky (antitoxiny), které zůstávají nějakou dobu v krvi a zabrání vzniku choroby, i kdyby ke skutečné nákaze došlo.

Prožije-li někdo nějakou duševní krizi a překoná-li ji, bude tak dlouho imunní (nezranitelný) proti podobné krizi, dokud si pamatuje výsledky (obrané představy). U oddílů (národů, států, společností) je tomu podobně. Imunita trvá tak dlouho, dokud žijí pamětníci nemoci a dokud jsou ochotni dosti účinně varovat. Proto je dobrým prostředkem pěstovat tyto antitoxiny upozorněním na různé nehody, k nimž mohlo dojít, čas od času i živou vzpomínkou na minulé události, z nichž jsme „tak tak vylezli“. Máš-li svůj kádr dobře pohromadě a můžeš-li se spolehnout na to, že zachrání věc i v poslední chvíli, můžeš si dovolit i experiment, že necháš lidi „nalítnout“ s nějakým ztřeštěným nápadem, před nímž jsi varoval, ale pro nějž se přesto rozhodla většina.

Takové očkování je nejúčinnější, ale situaci nutno bedlivě hlídat, včas zasáhnout, aby choroba nepropukla skutečně. Možno tedy očkovat proti chorobám programu, proti ztřeštěné činnosti, není však séra proti rakovině, protože zde pomůže jedině řádný a pravidelný příliv nováčků. Nic jiného.

Mnohým chorobám možno také zabránit řádnou oddílovou hygienou. Sleduj život oddílu a pamatuj předem na nebezpečná období. Zaznamenej si je do kalendáře červeně:

1. Podzimní pelichání.
2. Mrtvé období od 1. XI. do 20. XI. a od 1. III. do 20. III.
3. Táborová příprava v červnu.
4. Měsíc srpen, kdy se již netáboří a hoši se rozjedou k ba-
bičkám, strýčkům a tetičkám na prázdniny. Je nutno udržet
tep oddílového života.

Předem pátrej, nenastaly-li okolnosti, který by mohly
způsobit:

1. Horečnaté choroby.
2. Epidemické onemocnění.
3. Choroby ústředního nervstva. Např. odejde Ti na vojnu
zástupce, rádce propadne (to se přece dá předvídat) apod.
4. Zaříď potřebné, aby Ti rádcové včas různé poruchy hlásili.

Mnoho také prospěješ občasnými lékařskými prohlídkami.
Dělej to pravidelně takto:

1. První na podzim před pelicháním.
 - a) Vyhledej všechny činitele, kteří by mohli na rozsah
pelichání mít vliv. Svolej si rádce, projděte seznam hochů
a jednoho po druhém důkladně „proklepejte“. Počítej pak s tím,
že choroba může vypuknout, abys jí buď zabránil nebo abys
měl ihned za nemocného náhradu.
 - b) Prohlédni program rozvržený do budoucnosti, uvaž,
není-li mrtvý, hled' jej oživit. Pamatuj na nebezpečí tuberkulózy.
 - c) Přezkoušej dobře a prozří ústřední nervstvo, nejsou-li
rádcové přetížení, netrpí-li oni nebo družiny pozvolnou
neurastením.
2. Druhou v zimě, zároveň s registrací.
 - a) Zkoumej, je-li příliv nových členů pravidelný a nedochá-
zí-li ke „kornatění“ nebo není-li nebezpečí „rakoviny“.
 - b) Prohlédni řádně záznamy docházky a sleduj příčiny
špatné docházky jak u jednotlivců, tak v družinách. Poznáš
buď chybu jednotlivců, nebo vnější vlivy (rodinné, školní,
kamarádské apod.), nebo chybu programu, vedení, nedostatky
rádcovy i své. Mnoho z toho možno včas napravit.
3. Třetí prohlídka bude na jaře, než započne: 1. sezóna
výletní a 2. příliv nováčků.
 - a) Uvaž, jaké potřebuješ hochy, jak staré, jakého vzdělání,

v čem se mají vyznat. Zaříď potřebné, aby Ti někdo takové
hochy přivedl.

b) Uvaž, jaký program můžeš v jarní době provést s tímto
materiálem.

c) Opatři si předem všechno nářadí, pomůcky, literaturu
apod.

d) Rozděl si již nyní práci s rádci a sám si poznamenej do
kalendáře, kdy se má začít s přípravou před jednotlivými
podniky, které máš v plánu.

Jen tak si zachováš stálý přehled a můžeš zasáhnout, než bu-
de pozdě. Vzpomeň si, jak jsme často po rádcovské schůzi celé
hodiny prohovořili pod lampou o tom, co budeme muset udě-
lat, aby se nic nestalo.

Tak často všelijakým obtížím předešel

Tvůj
Akela.

JURO!

*Zájem
se mění*

Zase jsi mne jednou zklamal svým škarohlídstvím. Již několikrát jsem Ti psal, že tak, jako člověk vyroste z dětských let a nehraje si pak už se známky, které sbíral, že tak také odroste skautingu. Jsou arci filatelisté, kteří sbírají známky do šedin, ale jsou výjimkou. Je asi 50 % lidí normálních, asi 30 % nadprůměrných a zbývající jsou poněkud úchylní či odlišní. Snad patříme k nim i my, že jsme tak dlouho vydrželi skautovat.

Tím si tedy hlavu nelam. Počítej s tím a snaž se napravit, co jsi snad u Adama zapomněl. Musíš u hochů nasadit v pravý čas páku a modelovat právě v onom místě, kde hmota začíná tuhnout, abys nepřišel pozdě. Uvaž, jak se asi chlapec vyvíjí od chvíle, kdy vstoupil do oddílu, až po jeho slavný nebo neslavný konec. Zpytuj své svědomí a poznáš, že i ty jsi prošel všemi obdobími, byť jsi některá z nich neprožil stejně bouřlivě.

*Skautský
věk*

1. Hoch je v oddíle průměrně od 13 do 17 let, někdy od 12 do 18. V té době má projít výcvikem, který je rozdělen na stupně. To je kostra.

2. Máš ho naučit mnohým znalostem a vycvičit v leččem, co do těchto stupňů není zařazeno.

3. Máš v něm vychovat schopnosti, potřebné pro život, kterých nabývá účastí na vedení oddílu a společnosti ostatních hochů. Máš z něho vychovat muže.

4. Souběžně musí hoch procházet výcvikem tělesným i duševním, který se srovnává s jeho věkem. Přišel-li do oddílu

později (v 15 letech), musí dohánět, čemu se učili nováčci v 13 a 14 letech. Dbej přitom, abys i u něho vychoval tytéž vlastnosti, kterých oni nabyli dvouletým pobytem v družinách.

Musíš proto sledovat každého hochu mezi ostatními individuálně a vypracovat pro něho jakýsi výchovný a výcvikový plán. Proto hned, jak vstoupí do oddílu a poněkud se tu obeznámí a jakmile rádce i vůdce pozná aspoň zhruba jeho povahu a schopnosti, počni ho plánovitě sledovat.

Takové asi bude rozdělení jeho výcviku na několik let:

Výcvik

1. V prvních měsících skládá hoch nováčkovskou zkoušku a seznámí se v oddíle se skautským životem zcela povšechně.

2. Po dvou měsících ho rádce sleduje po stránce mravní, aby mohl složit slib. Snaží se ho přitom jaksi postavit na cestu správné skautské výchovy.

3. Hoch je zařazen do družiny, našel si svou práci i své kamarády a „zapadl“. Postupně se u něho objevují sice nové schopnosti, které neměl dosud příležitost uplatnit, ale celkem nedojde k překvapení.

4. Přípravuje se podle jednotlivých stupňů vyspělosti a skládá skautské zkoušky. Životem v oddíle se naučil mnoha praktickým věcem a tu i tam se účastní i vedení drobných prací, které jsou mu svěřovány.

5. V prvním roce vynikne hoch zpravidla jenom ve svých individuálních schopnostech, protože se nedostane k tomu, aby vedl nějakou významnější činnost nebo aby pracoval jako první v některé skupině. Jsou tu všude starší a zkušenější hoši a podobné úkoly a funkce jsou jejich výsadou.

6. Po roce zapustil již kořeny a začíná se zajímat o vedení práce. Poznal, že se jeho schopnosti znásobují, pracuje-li s jinými hochy. Za ten rok přišlo také několik hochů po něm a pak se tedy již dívá jako „starý skaut“ na nováčky. To je čas, abys mu dal příležitost, aby zorganizoval nějakou práci, a má-li schopnosti, osvědčí se hned napoprvé. Ne-li, je třeba v něm tyto schopnosti vypěstovat. Musíš vždycky dbát, aby hoši, kteří prošli prvním stupněm, kteří jsou v oddíle již asi rok a jsou také dospělejší, měli příležitost se uplatnit při společné organizované práci. Později se tomu již nenaučí.

7. Hoch pokračuje ve svém vzdělání k dalším stupňům. Jeho pubertální přerod prošel zatím od bouřlivých dob do klidného vývoje. Hoch sílí, cítí, že jeho ruce a nohy nejsou už tak neohrabané a že i rukodělně něco dovede. Začíná se mu

*Přirozený
vývoj*

ustalovat rukopis a podoba tváře. Pozoruje, že se po něm tu a tam ohlédnou dospělé ženy (děvčata dosud nikoliv), a nechápe to, protože jsou mu směšné — pudrují se a malují si rty. Chce dokázat něco velkého, něco významného a jeho sebevědomí a touha po uznání rostou.

Byl-li až dosud bytostí, která jenom přijímala ze svého okolí, a neměl-li dosud dosti sebevědomí, aby se sám uplatňoval, je tomu nyní naopak. Jeho tělesná síla dosáhla jeho duševních kvalit (duševně byl tedy poněkud před tělem ve vývoji), hoch pociťuje harmonii své bytosti, svou jistotu a sílu. Chce ji uplatnit. Hledá si úkoly a očekává úspěch a obdiv. Toho se mu dostane od mladších hochů, od nováčků v družině, kteří ještě nedovedou všechno, co dovede on.

Sleduj jeho mravní základ, jeho život a chování a dej mu odpovědnou práci. Dej mu vést hochy, jimž začíná náhle imponovat svou mužností. Oni tím získají a on bude muset tím více formovat svou duši tak, jak ji chceš mít.

*Poměr
k vůdci*

Dosud se díval na svého vůdce jako na neuvěřitelného tvora, který má vlastnosti, jež on, chlapec, nikdy nebude mít, jako by byl vůdce nadpozemská bytost. Teď náhle se mu zdá, že všechno, co u něho začíná vyrůstat a o co se snaží, má vůdce v plné míře. Již ho nezbožňuje, ale podivuje se mu a začne ho napodobovat. To je pro Tebe chvíle, abys jeho duši získal a abys modeloval jeho mravní profil v rychle tuhnoucí hmotě jeho duše.

8. V této době uděláš hocha rádcem a otevřeš mu tak dveře do světa starostí, odpovědnosti, ale také do světa radosti a úspěchu.

Projde posledními stupni. Jeho zájem se teď přenáší více na úspěch v družině než na osobní úspěch u zkoušek. Přesto nebud malicherný; on ty znalosti v praxi má.

Dovednostních zkoušek má už také plný rukáv a další nesbírá. Jsou pro něho příliš snadno dosažitelné.

Brzy však zase dojde k změně, obvykle v 15 až 16 letech.

Přátelství

9. Mnohdy shleďáš, že hoch v této době přilne k některému staršímu rádcovi, 16 až 18letému, který dělá dojem plně dospělého člověka. Zpozoruješ, že se snaží se k němu přiblížit, že ho napodobuje, má ho rád. Možná, že to budeš Ty sám, k němuž takto přilne, a bude Ti snad divné a až nepřírozené, že se na Tebe dívá jako dívka na chlapce a ne jako chlapec na muže.

Je to zjev přirozený. Záleží jenom na tom, kdo je onen

druhý hoch, aby ho nesváděl na scestí svými špatnými vlastnostmi nebo aby snad nepřevládly a nevedly ke katastrofě prvky sexuální, které bývají v této době časté. Nemluv o tom, nevysvětluj, jen je pozoruj a střež. Je-li starší hoch spolehlivý a odpovědný skaut, domodeluje takovýto poměr hochovu povahu a dodá mu poslední prvky mužnosti. Zpravidla trvají podobné vztahy jen krátkou dobu. Často to bývají i vztahy k několika starším hochům, kteří mu imponují, aniž se mu podaří se k nim kamarádsky přiblížit. Ponenáhlu se zase od sebe vzdalují, hoch pozbývá své vyrovnanosti, stává se zase rozpačitým, jeho hlava je plná problémů, pozbyl svého sebevědomí a začíná o všem pochybovat.

Příčinou toho je opět vývoj. Zatím co tělo dále dospívá, sílí a co se projevují všechny známky mužnosti, neměla chlapecká duše čas, aby dohonila svého partnera, který ji předběhl. Harmonie je porušena. Ve svém starším kamarádu nenalézá dostatečné opory, vrací se k samotářství a obvykle znovu přilne mužně k svému vůdci, který je mu stále vzorem duševní vyrovnanosti.

10. Vážné životní otázky, ať ve škole nebo v zaměstnání, ale i vnitřní nepokoj se začínají projevovat. Dospěl let, kdy ho začínají lákat úsměvy žen. Nejprve dospělých žen. Už se jim neposmívá. Od matky, na kterou zapomněl před třemi roky, přecházejí na dospělou sestřenicí. Hoch je zapomnětlivý, často zadumaný a zase pociťuje nepokoj. Cítí se dospělým člověkem, a přece se na něho dívají všichni jako na hochu. Jenom ta slečna z pošty ne, ta s ním mluví jako s mužem.

Dej mu víru a oporu. Odpovědnou práci, při níž bude mít jistě úspěch. Zvedne zase hlavu a překvapeně pozná, že je přece jen silný a velký. To je doba, kdy potřebuje silný tělesný výcvik zručnosti. Poskytni mu obojí v plné míře. Jeho svalstvo musí zesílit a on je musí dokonale ovládat. Má zapotřebí tu i tam i únavy a otužování, aby z něho byl muž. I toto stadium trvá jen půl roku.

11. Hoch pozbyl dávno zájmu o svého kamaráda a také slečna z pošty mu jaksi zestárla. Ohlíží se po spolužačkách svých mladších kamarádů. Poměr se obrátil. Dříve hledal oporu v starším muži, pak v dospělejší ženě a nyní, cítě svou plnou sílu, touží sám po tom, aby podporoval, chránil a byl obdivován — ženou. Sleduj ho, uvolni ho i v práci, na rádcovskou činnost je už starý.

Bude buď oddílovým rádcem, nebo ho zaměstnej jako svého zástupce.

Nebud škarohlídem a nepeskej hochy, když Ti chodí s děvčaty tančit a když zanedbávají oddíl. Nikdy netrp, aby se Ti vymlouvali na něco jiného a aby se za to styděli. Nedělej ze sebe sv. Aloise ani antifeministu a netaj, že chodíš s děvčaty sám. Ať Tě vidí hoši s některou z nich nebo i s „ní“ na procházce. Ať vidí, že to, co dělají, je přirozený zjev, kterému je podroben i jejich vůdce.

Někteří hoši právě v této době, kdy se stali muži a cítí v sobě svou mužnou sílu, touží po něžném pochopení a obdivu děvčat, ale zůstávají i nadále připoutáni k své práci v oddíle. Snad neprožívají svou studentskou lásku tak intenzívně a snad chápou, že citový poměr k ženě nedává dostatek příležitosti k plnému vyžití, že je třeba také práce, činu, shonu a tvoření. Nejvíce tu zpravidla záleží na tom, kdo je „ona“ nebo z jaké skupiny děvčat jsou jeho „lásky“. Je-li „ona“ také skautka a vidí-li ho ráda v kroji, má-li příležitost stýkat se s ní i jako skaut, je vyhráno. Nemusí se stydět, naopak jí imponuje, že je oddílovým rádcem úspěšného oddílu. Takového hochu udržíš, ti dva si budou dobře rozumět a jejich charaktery jen zesílí.

Je-li však děvče z jiného tábora, nechápe-li to všechno, bude cesta méně snadná a vyhraje obyčejně slabší pohlava.

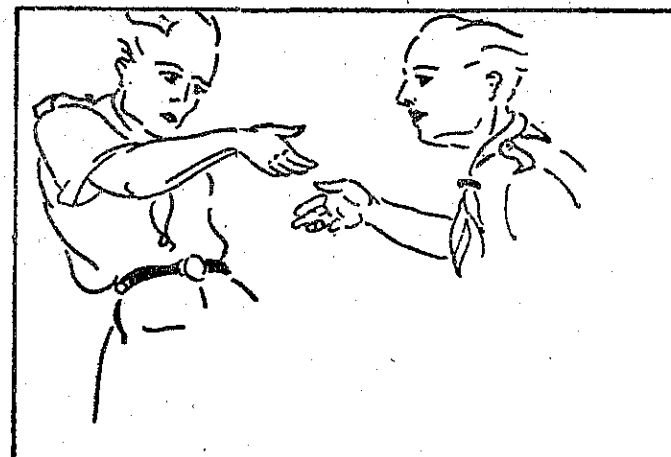
Nezavírej bránu do života 12. Hoch se dostal do víru svých starostí životních i citových a straní se oddílu. — Promluv s ním, dej mu dovolenou, pokus se zachytit ho pomocí kamarádů, ale netrap se, zmizí-li. Až se s ním sejdeš a on se bude vymlouvat, že práce atd., uvědom si, co pro Tebe udělal, pohovořte si jako kamarádi a dej mu své požehnání do života.

Neboj se, Juro, dost nás tu zůstalo, abychom nesli prapor, a budeš-li jednou potřebovat pomoci, třeba po letech, on si Adam vzpomene a pomůže. A ne-li pošle Ti své synky, svá vlčata do oddílu a bude zasedat v místním rodičovském sdružení.

Z lidí uděláš zase jen lidi. Nepřeceňuj ani sebe, ani je a buď vděčný za kus úspěchu, i když ho nebylo tolik, kolik sis přál.

Svět není vždycky takový, jaký bychom ho chtěli mít, ale je velice dobře promyšlen a nevím, zdali bychom jej mohli lépe uspořádat. Ani Ty, ani

Tvůj
Akela.

JURO!

Psal jsem Ti mnohokrát o starostech, které máš se svými hochy, odpověděl jsem na Tvé dotazy a vždycky jsem Ti poradil podle nejlepšího vědomí a svědomí. Přiznávám však, že jsem zapomínal na Tebe a Ty ses mi ani nesvědčil se svými osobními starostmi. Znáš Tě, Juro, příliš dobře. Chlapci, který si jen prst pořezal, sháněl jsi okamžitě obvaz, ale sám jsi jel se zlomenou rukou dva kilometry na kole...

Nedá mi to však, abych nepřipsal několik slov pro Tebe, ne jako vůdce, ale jako člověka.

Najdi si přítele, Juro, abys neztroskotal.

Ze své úzkosti se jeden vyzpovídá do vrby, jiný ji vyzpívá v písni nebo ve verších, které pak spálí. Ale jsou chvíle, kdy potřebuješ někoho, kdo Tě vyslechne, kdo Ti porozumí a pohladí raněnou duši a s Tebou se usměje.

Přítel s Tebou bude sdílet štěstí i neštěstí. Potřebuješ ho, aby Ti upřímně a bez obalu, jasnými a pravdivými slovy vyložil, kde chybíš, aby upozornil na oprávněné výtky Tvých nepřátel a soupeřů, aby Tě před nimi varoval a předem upozornil na leccos, na čem bys mohl ztroskotat. Pravý přítel Tě neopustí, ani když se s Tebou rozejde v názorech. I když se nebudeš řídit jeho radou, bude sledovat dále Tvé počínání, ne proto, aby se Ti pak vítězně posmíval, ale aby pomohl, aby

včas zasáhl, až poznáš, že dobře radil. Aby zachránil i neposlušného přítele.

Najdi si přátele mezi vůdci ostatních oddílů. Jistě jím může být i váš velitel, Tvůj zástupce v oddíle, jenž je Tvou pravou rukou. Porad se s nimi v nesnázích, vždyť oni také leccos prožili a mají své zkušenosti, jistě rádi poradí. A oni také nejlépe porozumějí Tvým starostem.

Přítele najdeš, když s ním prožiješ nějaké nebezpečí. Dobudeš si ho tím, že ve chvíli, kdy potřebuje pomoci a kdy mu nikdo nepodá pomocnou ruku, Ty mu tiše, bez vtírání a beze slov pomůžeš. Bude snad překvapen, ale přilne k Tobě. Poznáš a nalezneš ho v rozhovoru o životních otázkách, o mravních problémech, o umění a o krásných věcech.

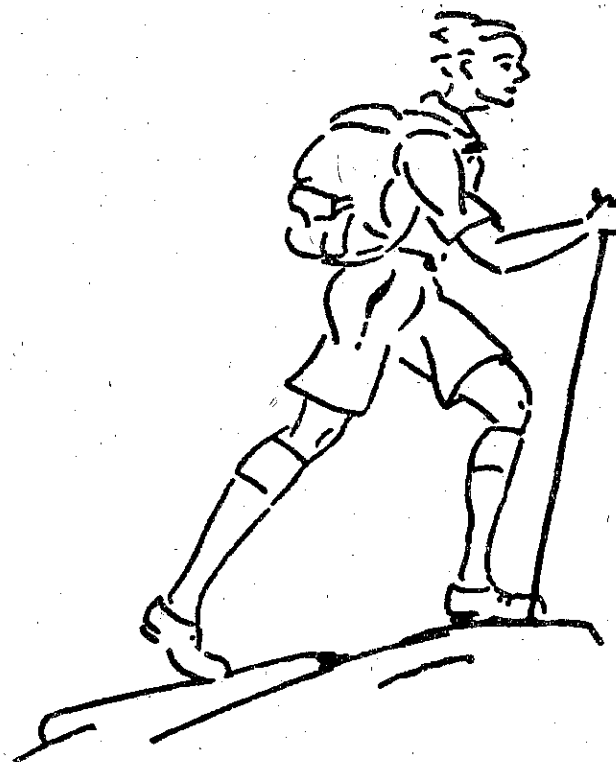
Přátelství je vzájemné. Nejen Ty potřebuješ pomoci a rad, nejen o Tebe se stará Tvůj přítel, i Ty musíš dbát o něho. Přátelství je nejkrásnější stavba lidského ducha — vzniká z rozumových důvodů na základě rozvahy a úvahy, je to cosi hluboce promyšleného, protože jen toho si volím za přítele, koho si dovedu skutečně plně vážit.

Nad přátelství je jediné láska. Ta je nekonečná a není lidským výmyslem. I nesmrtelní bohové jí podléhají. Přichází bez rozmyšlení, bez úvah a celé srdce zaleje. Rozumem se jí nikdy neubráníš, ani ji rozumem nepochopíš. Jenom v srdci ji budeš cítit. Láska je něco jiného než přátelství. Není nezištná, klidná a rozvázná, není rozumná jako muž. Je to rozmarná, nevyzpytatelná a nepoznatelná žena. Sama Ti nestačí, abys byl spokojen. Neboť není upřímná. Té, kterou miluješ, nedovedl bys nikdy říci nic, co by ji zarmoutilo. Budeš to skrývat na dně své duše, abys nevyryl vrásku na jejím hladkém čele, a podobně i ona bude skrývat, co by Tebe zarmoutilo.

Přátelství Ti sice lásku nenahradí a nedá Ti štěstí, ale můžeš si je vybudovat — je to v Tvé moci. Vybuduješ-li si je dobře, najdeš v něm „centrum securitatis“. A chceš-li k tomu ještě štěstí, spoléhej na Nesmrtelné, že Ti přidají i lásky.

Věř mi, že Ti ji ze srdce přeje

Tvůj
Akela.

VELEN FANDERLIK

LISTY JUROVI

Ilustrace Velen Fanderlik

Grafická úprava Jan Jordán

Vydalo nakladatelství Blok roku 1991 jako svou 946. publikaci

pro TJ Sokol Silůvky

Junácká edice Českého Junáka

Svaz skautů a skautek

Odpovědný redaktor Ivo Odehnal

Vytiskl PRINT Brno, provoz 54, 54 0144

AA 9,46 (ilustrace 0,46), VA 10,36

Stran 132

Tematická skupina 11/06

Náklad 20.000

Vydání páté

47-004-91

Cena brož. 29 Kčs